

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

calitate-
productivitate,

coordonate
majore ale
eficienței

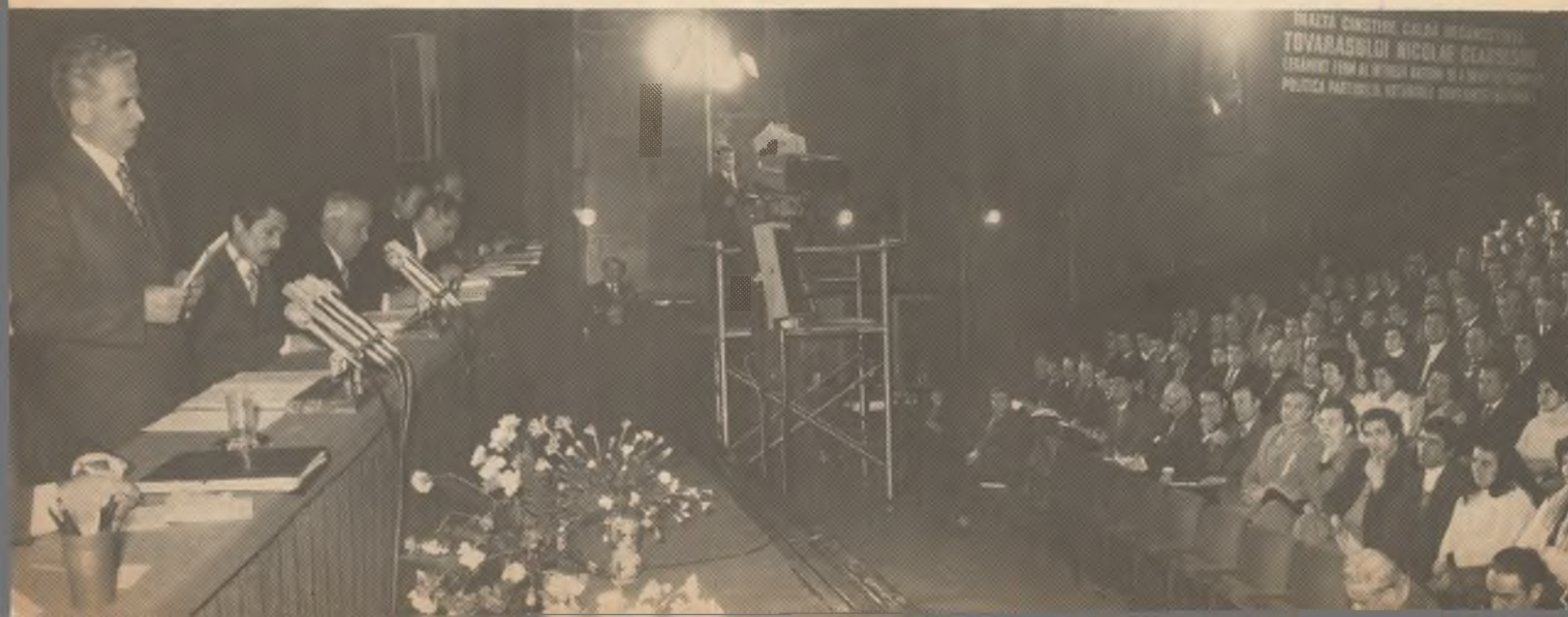
...într-o atmosferă de puternică angajare pozitivă pentru îndeplinirea exemplară
a hotărârilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale, a orientărilor
și indicațiilor secretarului general al partidului, dind expresie voinței unanime
de a asigura dezvoltarea economico-socială a tuturor localităților patriei, a avut loc

CONFERINȚA PE ȚARĂ A PREȘEDINȚILOR CONSILIILOR POPULARE

CONFERINȚA PE ȚARĂ A PREȘEDINȚILOR CONSILIILOR POPULARE
17-19 FEBRUARIE 1983

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
a făcut o vizită de lucru și a participat la adunarea generală
a oamenilor muncii de la întreprinderea
„23 August“ din Capitală

În semn de profund omagiu, ca expresie a înaltei aprecieri pentru contribuția adusă la cauza păcii și înțelegerii în Balcani, în Europa și în lume, la dezvoltarea colaborării științifice în slujba progresului tuturor popoarelor

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU

le-a fost înminată Medalia Jubiliară a Uniunii Medicale Balcanice

EXPRESII ALE PUTERNICEI UNITĂȚI A POPORULUI ÎN JURUL PARTIDULUI

SUCCESIUNEA unor evenimente politice de mare importanță și semnificație pentru viața poporului nostru ne-a dat prilejul, poate mai pregnant decât în alte rânduri, să privim, să măsurăm, drumul enorm pe care poporul nostru l-a străbătut sub conducerea înțeleaptă a partidului comunist. Pentru că este enorm drumul — în raport cu el timpul pare extrem de scurt — care desparte acea tragică zi de 16 februarie 1933 când cererilor îndreptățite ale oamenilor muncii li s-a răspuns cu moarte și zilele noastre când oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, muncitori, țărani, intelectuali, sînt aceia care hotărâsc ei înșiși destinele țării. Este o alăturare, parcă simbolică între eroicele lupte revoluționare din 1933 ale muncitorimii române de la care s-au împlinit 5 decenii, și Conferința pe țară a președinților consiliilor populare — puternică și plenară manifestare a democrației noastre — adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August“, la care a participat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, evenimente care ne dau imaginea distanței istorice pe care am străbătut-o. Iar idealurile înalte pentru care au militat atîția patrioți, pînă la jertfa de sine, atunci în 1933 și în anii grei ce i-au urmat pînă la victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă și-au găsit astăzi deplină împlinire.

Cum spunea secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la adunarea festivă consacrată împlinirii a 50 de ani de la eroicele lupte revoluționare din 1933 ale muncitorimii române, aceste mari bătălii de clasă au marcat o nouă etapă în istoria mișcării muncitorești revoluționare din țara noastră, au demonstrat maturitatea politică a clasei muncitoare, afirmarea ei ca forță socială cea mai avansată, capabilă să conducă masele populare, întregul popor, în lupta contra asupririi burghezo-moșierești, pentru o viață mai bună, pentru apărarea libertăților democratice, a păcii și independenței. Semnificativ pentru aceasta este faptul că, atunci, în 1933, alături de revendicările economice, s-au ridicat cu putere și revendicări politice privind dreptul la organizarea sindicatelor revoluționare, la activitatea politică, cererea de a se lua măsuri ferme împotriva politicii de fascizare promovată de cercurile cele mai reacționare.

Și nu întîmplător în acel an care constituia momentul culminant al luptelor revoluționare împotriva intensificării exploatații și asupririi, împotriva încercării burghezo-moșierimii de a arunca povara mării crize economice mondiale asupra maselor muncitoare, avea să își înceapă activitatea revoluționară tovarășul Nicolae Ceaușescu. Pentru că dacă este adevărat că masele sînt acelea care fac evenimentele, istoria ne arată că în mersul ei inexorabil ea își făurește acei oameni clarvăzători care să se situeze, cu prețul oricărui sacrificii, în fruntea evenimentelor. Se poate spune că în acel an de lupte aprige, cu cinci decenii în urmă, însuși glasul istoriei îl chema pe tînărul Nicolae Ceaușescu să își închine viața cauzei revoluției, a luptei pentru dreptate socială și națională, luptei pentru progresul, prosperitatea, suveranitatea și independența patriei, al cărei cel mai iubit și mai stimat fiu este. În anii care au urmat înaltele calități revoluționare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au verificat pe deplin în focul luptei. În condițiile grele ale ilegalității i s-au încredințat mari răspunderi, îndeplinind — deși încă foarte tînăr — un rol important în

organizarea luptei revoluționare, demonstrînd de pe atunci remarcabile calități politice și organizatorice, de strălucit conducător revoluționar, înzestrat cu un impresionant discernămint politic, cu o mare forță de convingere și de a mobiliza masele. Și tot în acei ani, a fost deschisă calea întăririi partidului, a legăturilor sale cu masele largi populare, a creșterii rolului conducător al partidului, a afirmării sale ca forță națională capabilă să-și asume conducerea întregului popor în lupta de eliberare națională și socială, în făurirea socialismului, în asigurarea independenței și suveranității României. „Putem afirma, fără teama de a greși, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, că luptele din 1933 au constituit un moment decisiv pentru întreaga orientare și activitate a partidului nostru. Ele au reprezentat un moment hotărîtor pentru creșterea și întărirea forței politico-organizatorice, a influenței partidului în rîndul clasei muncitoare, al maselor populare, al întregului popor — ceea ce a făcut posibil ca, în momentele hotărîtoare ale istoriei poporului nostru, partidul să-și îndeplinească misiunea sa de mare răspundere, organizînd și conducînd lupta de salvare națională, de afirmare independentă, de construcție socialistă, de ridicare pe noi culmi de progres și civilizație a națiunii noastre, a României“.

Evocînd eroicele lupte muncitorești din 1933, cinstind pe toți luptătorii revoluționari și patrioți, poporul nostru aduce un fierbinte omagiu conducătorului iubit al partidului și al țării a cărei viață se identifică pe deplin cu luptele revoluționare purtate de-a lungul a cinci decenii de Partidul Comunist Român, de clasa muncitoare, de toți cei animați de idealuri de dreptate și progres, consacrîndu-și întreaga activitate dezvoltării și înfloririi patriei, afirmării ei tot mai puternice în rîndul națiunilor lumii. Această rememorare a luptelor grele, a sacrificiilor făcute cu cinci decenii în urmă, omagiul adus din inimă activității revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au dat un nou și puternic avînt activității rodnice, neobosite, a poporului nostru pentru făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate, a comunismului, idealul care a însuflețit atîtea generații de luptători revoluționari. Iar nobilele tradiții revoluționare sînt astăzi continuate prin munca plină de abnegație a întregului popor, pentru îndeplinirea Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului care au deschis perioada ridicării României socialiste pe o nouă treaptă a dezvoltării sale.

În această atmosferă de puternică rezonanță patriotică și revoluționară, de intensă angajare politică, lucrările Conferinței pe țară a președinților Consiliilor populare, forum democratic instituționalizat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, a demonstrat încă odată caracterul real al democrației noastre muncitorești revoluționare și prin aceasta superioritatea orînduirii socialiste, faptul că poporul și-a văzut împlinit visul de a-și făuri el însuși destinul, așa cum o dorește. Tocmai consiliilor populare — ca organele cele mai democratice ale puterii locale de stat le revine un rol de excepțională însemnătate în cadrul democrației noastre muncitorești revoluționare, prin ele realizîndu-se participarea maselor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Însăși conferința, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, demonstrează caracterul larg

Nicoară IONESCU

(Continuare în pag. 31)

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

SPORIREA PRODUCȚIEI ȘI VALORIFICAREA INTEGRALĂ A RESURSELOR DE MINEREURI NEFEROASE

ASIGURAREA MATERIILOR PRIME MINERALE este una dintre problemele vitale ale lumii contemporane, ale politicii economice a statelor, sub impulsul necesităților tot mai mari ale economiei moderne. În acest fel, dezvoltarea industriei extractive și valorificarea superioară a resurselor a devenit parte constitutivă și determinantă a dezvoltării industriale a tuturor statelor.

Având în vedere conjunctura mondială, țara noastră și-a intensificat preocupările în direcția dezvoltării și valorificării superioare a bazei proprii de materii prime minerale. Măsurile luate în ultimii ani au situat pe primul plan lărgirea bazei proprii de materii prime, sporirea gradului de asigurare din resurse interne a necesităților economiei naționale și recucerea substanțială a importurilor. În acest scop s-a prevăzut **intensificarea activității de descoperire și punere în valoare a noi zăcăminte de substanțe minerale utile și accentuarea creșterii industriei extractive.** Sarcini deosebite revin în această direcție cercetării în vederea elaborării de tehnologii și metode moderne pentru exploatarea intensivă, în condiții de maximă eficiență economică, a tuturor rezervelor de substanțe minerale utile.

Creșterea capacității de extracție a zăcămintelor

ÎN INDUSTRIA EXTRACTIVĂ, dezvoltarea bazei de materii prime este legată, în primul rând, de **rezervele geologice.** Se cunoaște că rezervele de minereuri nu se regenerează, iar la cele noi descoperite se constată, de cele mai multe ori, o tendință de scădere naturală a conținuturilor în componenți utili. Rezervele sînt limitate deci din punct de vedere calitativ și cantitativ. De aici rezultă necesitatea amplificării activității de cercetare geologică, în sensul descoperirii și prădării spre exploatare de noi rezerve de substanțe minerale utile, a gospodăririi judicioase a celor existente.

Lucrările elaborate de cercetătorii din cadrul Institutului de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări pentru minereuri neferoase din Baia Mare, menite să asigure creșterea capacității de producție a zăcămintelor în curs de exploatare și punerea în exploatare de noi rezerve, au cuprins optimizarea pregătirii lucrărilor de exploatare, elaborarea, aplicarea și extinderea tehnologiilor de mare productivitate pentru săparea și susținerea lucrărilor miniere, pentru exploatarea substanțelor minerale utile. Aceste tehnologii rezol-

vă concomitent și problema reducerii pierderilor de exploatare (pierderi tehnologice, mecanice, diluție), contribuie la creșterea gradului de recuperare a substanței minerale utile. Noile procedee și sistemele de săpare a lucrărilor miniere aplicate la Baia Sprie, Baia Borșa și Herja și care urmează a fi extinse și la alte unități, au permis creșterea vitezei de săpare cu 3—10 m/lună și reducerea costului cu 150—200 lei/m galerie săpată.

Un aport însemnat la creșterea capacităților de exploatare a adus aplicarea și extinderea metodelor de exploatare de mare productivitate (bazate pe mecanizarea și automatizarea activității), care în prezent sînt extinse într-un procent de 80% la unitățile din cadrul Centralei minereurilor din Baia Mare. Aceste metode, aplicate la Baia Borșa, Baia Sprie, Rodna, Săsar au permis creșterea productivității muncii cu 10—12%, reducerea pierderilor de minereu cu 10—30% și în plus îmbunătățirea securității muncii în subteran. Aplicarea tehnologiilor capabile să conducă la creșterea capacităților de producție este condiționată de intensificarea mecanizării și automatizării, de conceperea, realizarea și asimilarea de noi utilaje miniere. În acest context au fost proiectate și realizate industrial instalații de perforat găuri lungi, mașini de extracție cu tobă, cărucioare de perforare cu mai multe brațe, vagoneti autodescărători, vagoneti navetă, aparate de încărcat găuri de mină cu explozivi și altele. Au fost elaborate documentații de asimilare pentru cărucioare de perforat în evantai, instalații de plantat ancore, perforatoare hidraulice, mașini de încărcat cu cupă și altele. În urma aplicării în producție a acestor utilaje se preconizează creșterea productivității muncii cu 15—20%, reducerea costului de producție pe tonă de minereu cu circa 20 lei, diminuarea efortului fizic, îmbunătățirea condițiilor de lucru și de microclimat în subteran.

Îmbogățirea conținutului de substanță utilă din minereu

CONCOMITENT cu creșterea cantităților de substanță minerală utilă extrasă s-a pus problema elaborării și aplicării de tehnologii și utilaje noi care să asigure prelucrarea acestora în vederea obținerii de concentrate de metale neferoase. O realizare de seamă a unităților de producție, a cercetătorilor, și proiectanților în acest sens o constituie **introducerea și generalizarea măcinării autogene a minereurilor neferoase, înlocuind măcinarea clasică**

în mori cu bile, la uzinele de preparare —Flotația centrală, Tarnița, Baia Borșa, Săsar, Rodna, capacitățile de prelucrare au crescut cu 10—30%. De asemenea, au fost proiectate și realizate industrial mori autogene cu diametrul de 6 și 8,5 m, mașini de flotație cu volume pînă la 15 m³, hidrocicloane cu protecție antiabrazivă, pompe cu ax vertical, agitatoare, dispozitive de reglare automată a nivelului de turbureală în celine și altele.

O contribuție deosebită a adus cercetarea la **introducerea în circuitul economic a noi rezerve de substanțe minerale utile.** În ultimii ani au fost elaborate tehnologii de exploatare și preparare la o serie de minereuri complexe, cuprifere și auro-argentifere din zăcăminte și zone noi, au fost elaborate studii de prospectare a unor zăcăminte neatacate încă, contribuind astfel la lărgirea bazei de materii prime. Acțiuni multiple au fost desfășurate și în ce privește ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale în general, în valorificarea superioară a substanțelor minerale utile în particular. Foarte rare sînt acele cazuri în care substanța minerală exploatarea conține un singur component util. Pe lângă elementele de bază, pentru care se exploatează și prelucurează substanța minerală utilă, totdeauna se găsesc și elemente insoțitoare, rare și disperse, a căror extragere este imperios necesară.

Valorificarea superioară a rezervelor cu conținuturi din ce în ce mai sărace în componenți utili și în general greu preparabile, ridică problema găsirii celor mai adecvate tehnologii pentru extragerea unui număr cît mai mare de elemente utile fără scăderea randamentelor de extracție, care să asigure concomitent și produse de calitate superioară, lipsite de elemente nocive, impuse de tehnologiile de prelucrare metalurgică a acestora. Elaborarea tehnologiilor trebuie să vizeze și recuperarea metalelor din zguri, sterile, produse secundare și uzate, să se tindă în general spre tehnologii de prelucrare fără deșeuri. Cercetările efectuate în vederea creșterii gradului de valorificare s-au materializat în tehnologii noi și îmbunătățirea celor existente în funcție de caracteristicile calitative și cantitative variabile ale minereurilor. Ca urmare a eforturilor depuse, cu toate că în ultimii ani conținuturile de com-

dr. ing. P. ILIE

director, Institutul de cercetări, inginerie tehnologică și proiectări pentru minereuri neferoase Baia Mare

(Continuare în pag. 28)

Ridicarea continuă a calității produselor — coordonată majoră a eficienței

PREOCUPAREA continuă a specialiștilor, a cadrelor de conducere, a oamenilor muncii din fiecare întreprindere pentru sporirea în grad mai înalt a calității reprezintă o cerință de maximă însemnătate pentru satisfacerea solicitărilor beneficiarilor industriali interni și ale populației, o condiție de bază a sporirii competitivității produselor românești. Sarcina ridicării calității produselor s-a regăsit din nou pe agenda de lucru a fiecărei unități economice în urma ședinței Comitetului Politic Executiv a C.C. al P.C.R. din 8 februarie a.c. când a fost examinat Raportul privind asigurarea și controlul calității produselor și activitatea de metrologie din anul trecut. Cu acest prilej au fost stabilite responsabilități sporite, cerințe noi, superioare, pentru a căror îndeplinire se cer adoptate în fiecare întreprindere, centrală industrială și minister măsuri și acțiuni concrete, concentrate în cadrul unor programe speciale, elaborate în toate ramurile economiei, care să conducă la îmbunătățirea continuă a calității produselor. Acest obiectiv a fost de altminteri pus în repetate rânduri în atenția și răspunderea tuturor, în cadrul cuvântărilor secretarului general al partidului, a numeroase hotărâri de partid și de stat. În toate aceste preocupări se regăsesc caracteristicile esențiale a ceea ce am putea denumi cerința realizării unei noi „calități a calității produselor“.

În anul care a trecut, economia românească a obținut succese însemnate în direcția îmbunătățirii calității produselor. Au fost asimilate în fabricație o serie de produse cu performanțe calitative superioare: mărci noi de oțeluri speciale pentru industria aeronautică și nucleară, instalația de foraj transportabilă F-125-2-DHT și cea pentru prospecțiuni în terenuri greu accesibile FST-0,63, prima instalație de foraj F-400 Dh-M pentru săparea puțurilor miniere în zone metalifere, primul motor naval lent de 13 300 CP, tractorul pe șenile SM-800, primul motor electrohidraulic cu pas liniar, primul excavator românesc SRS-470 de mare capacitate, noi vehicule fluviale pe pernă de aer, un nou tip de echipament de calcul „Terminal inteligent“, având la bază circuite integrate și o configurație bogată în circuite periferice, componente electronice de înaltă performanță (circuite imprimate flexibile, circuite integrate liniar de uz industrial), roboți industriali, o gamă complexă de noi produse chimice (îngrășăminte, anvelope, medicamente etc.), materiale de construcție mai ușoare și rezistente, noi tipuri de mobilă multifuncțională, noi sortimente de produse în industria ușoară și alimentară și multe altele. Prin re proiectări, adaptări și modernizări au fost ridicați parametrii tehnico-calitativi la numeroase produse aflate în fabricație. Dintre ele putem menționa ca edificatoare sporirea performanțelor realizate în exploatarea de agregatele miniere, combinele de înaintare, complexele de susținere mecanizată și alte utilaje miniere.

Și nu este vorba numai de sporirea substanțială a claselor de calitate ale produselor realizate. Pentru că în paralel a fost sporită calitatea de conformitate cu prevederile din proiecte a produselor aflate în fabricație prin: ● pregătirea riguroasă și complexă a fabricației în concordanță cu specificațiile din documentații, ● întărirea disciplinei tehnologice, ● calificarea, policalificarea și perfecționarea continuă a cunoștințelor profesionale ale personalului muncitor, ● desfășurarea activă, preventivă, riguroasă a autocontrolului, a controlului pe faze pe întregul flux al producției, precum și a celui final, ● realizarea prevederilor programelor de dotare cu standuri de probă și încercări a tuturor întreprinderilor, ● modernizarea, verificarea, și repararea periodică a utilajelor tehnologice, ● îmbunătățirea activității de metrologie.

Cu toate aceste realizări, creșterea în continuare a calității produselor rămâne o problemă de o deosebită actualitate, fapt evidențiat de existența în unele întreprinderi a unor produse cu un nivel calitativ mai scăzut, în apariția unor rebuturi, a unor abateri de la normele de calitate pentru a căror remediere au fost cheltuite eforturi suplimentare. Și aceasta deoarece în economie au mai existat unii specialiști, muncitori sau cadre de conducere directă a producției care, la anumite locuri de

muncă au neglijat unele aspecte ale calității, pentru alte „priorități“. Avem de-a face în asemenea cazuri cu optici înguste, fără orizont, din fericire puține și fără viitor. Acolo unde ele s-au manifestat, din investigațiile întreprinse a reieșit că din multitudinea „alternativelor“ la calitate, în două cazuri în special se ridică cele mai multe probleme. Calitatea are de obicei de suferit pentru că uneori se acordă prioritate creșterii productivității muncii sau reducerii cheltuielilor materiale, cu alte cuvinte când pentru „mai repede“ și „mai ieftin“, se neglijează „mai bine“. Apare evident că o asemenea optică se cere schimbata în favoarea unei imbinări optime a acestor factori de producție din care să aibă câștig de cauză eficiența. Dată fiind însemnătatea unor asemenea probleme pentru nivelul calitativ al produselor ne propunem în continuare să insistăm asupra lor în dorința de a evidenția soluții concrete de acțiune pentru remedierea neajunsurilor semnalate și creșterea performanțelor produselor.

Optimizarea corelației : performanță—cost

EXISTĂ desigur un fenomen care dă de gândit : pentru a fi eficientă întreprinderea trebuie să reducă costurile ; dar tot pentru a fi eficientă întreprinderea trebuie să fabrice produse de calitate. Pentru aceasta este necesar să mențină și să ridice nivelul calității, cu costurile aferente. Sigur, imprimarea simultană a acestor două sensuri contrare în evoluția costurilor nu este o sarcină ușoară. Importantă ni se pare însă cerința ca — din dorința de a diminua cheltuielile — întreprinderile să nu facă economii pe seama eliminării unor acțiuni care privesc asigurarea calității. Este necesar ca în toate întreprinderile următoarele acțiuni să se desfășoare cu maximum de responsabilitate :

● **îmbunătățirea continuă a proiectării constructive a produselor** care să le confere în permanență rezistența, funcționalitatea, durabilitatea, estetica necesară. La feroneriile pentru mobilier, de pildă, s-ar părea că aceste cerințe sînt mai puțin importante și că poate predomină imperativul economisirii metalului. Sigur, metalul este prețios și în acest caz și trebuie gospodărit cu grijă, dar unde este eficiență dacă, pentru o economie — totuși mică — la astfel de produse, s-ar întâmpla ca beneficiarul să nu cumpere o garnitură de mobilă, de valoare incomparabil mai mare ? ;

● **modernizarea mai operativă a procedeelelor tehnologice** care dau procente mai ridicate de rebuturi. Desigur, costă — timp, bani, efort creativ și organizațional, renunțarea la unele comodități și deprinderi — realizarea unor îmbunătățiri ale tehnologiei actuale de turnare sau de sudură, care creează probleme în unele întreprinderi. Dar ar trebui făcut un calcul dacă nu se cheltuiește mai mult cu rebuturile ;

● **folosirea înlocuitorilor unor materii prime, materiale, componente sau subsansamble numai după efectuarea de probe semnificative**, care să confirme pe deplin că elementele înlocuite și înlocuite nu influențează asupra performanțelor finale, de ansamblu, și asta mai ales în cazul produselor complexe. Altfel, ceea ce s-ar câștiga prin înlocuirea unui reper s-ar pierde înmii datorită produsului nefiabil, ceea ce s-ar economisi la un producător de subsansamble s-ar cheltui în plus cu întreținerea la beneficiarul respectivelor produse complexe ;

● **completarea dotărilor cu standuri de probă și încercări, cu aparate de măsură și control, cu instalațiile necesare în cadrul laboratoarelor de control al calității** produselor la nivelul programelor întocmite în acest sens. Unora, poate să le pară că o cheltuială suplimentară inutilă dotarea cu instalații de control nedistructiv atunci cînd există și funcționează bine instalațiile clasice existente în funcțiune. Poate fi adevărat că acestea își fac bine treaba ; controlul nedistructiv rămîne totuși alternativa necesară pe fluxurile tehnologice de laminare și

ragere a prelucratelor din metal de exemplu, pentru că cheltuiala de instalare se amortizează rapid și devine eficientă prin economiile pe care le asigură, prin rigurozitatea pe care o conferă controlului laminatelor și ciștigul care rezultă evident de aici;

● **continua modernizare — a dotării cu utilaje tehnologice pentru realizarea unor sporuri permanente de calitate.** În acest sens edificator este faptul că specialiștii apreciază ca eficientă și necesară acțiunea de dublare a circuitelor transportoare din subleran în unitățile miniere în scopul evacuării separate a sterilului provenit din lucrările de pregătire și surpări tehnologice, precum și cea de extindere a instalațiilor de spălare a argilelor în exploatare. Costă mai mult la extracție, dar se livrează calități superioare, care se vînd mai bine, iar utilizatorul are cheltuieli mai mici în folosirea acestor materii prime;

● **asigurarea tuturor condițiilor de ambalare, transport și depozitare corespunzătoare a produselor finite.** Ar fi păcat, într-adevăr, ca pentru niște economii minore, prost înțelese, în realizarea unor ambalaje de carton ondulat, de exemplu, să se înregistreze pagube materiale nerecuperabile, cu mult mai mari, prin deteriorarea unor produse valoroase realizate în industria ceramicii fine sau a sticlăriei, de exemplu.

Sigur, toate acestea nu înseamnă că materia primă nu trebuie riguros economisită, consumată rațional, că nivelul costurilor fabricației nu se cere în continuare diminuat. Dar, pentru o calitate înaltă, criteriul de opțiune ar trebui să-l constituie eficiența globală, finală, și nu economia mărunță, înțeleasă îngust, sectorial.

Productivitate sau calitate — o falsă dilemă

TENDINȚA de a produce mai repede, sărînd peste unele exigențe ale calității are la origine ideea potrivit căreia creșterea calității necesită un consum suplimentar de resurse materiale financiare și umane, de timp „sustras” din disponibilul ce trebuia orientat spre creșterea producției. Fără îndoială, și creșterea productivității este importantă, dar nici calitatea nu trebuie neglijată. Optica trebuie schimbată, acolo unde se mai manifestă. Nu este vorba de o opțiune „ori-ori”, ci trebuie să fie una „și-și”. Pentru că este de foarte mare însemnătate pentru economie ca, din dorința de a spori productivitatea, la nici un loc de muncă să nu se facă economii de timp productiv pe seama eliminării, a comprimării unor acțiuni din sfera celor de asigurare și creștere a calității. Și aici, ca și în domeniul costului financiar al calității, eludarea unor acțiuni care la prima vedere pare spornică pentru productivitate și fără consecințe pe plan calitativ, poate avea, la sfîrșitul ciclului productiv, rezultate contrare celor scontate, cu efecte nedorite asupra eficienței. Falsele surse de productivitate se cer ocolite pentru a evita capcanele lipsei de calitate, și, în final de eficiență. În acest sens este necesar să se acționeze permanent pentru:

1 Îmbunătățirea pregătirii fabricației prin asigurarea la timp a documentațiilor de execuție complete, verificate, cunoașterea lor aprofundată de către lucrători și realizarea întregului necesar de S.D.V.-uri de calitate corespunzătoare, asigurarea aprovizionării ritmice cu materia primă necesară. Orice timp cîștigat în faza de pregătire prin nerealizarea uneia dintre aceste cerințe înseamnă pierderi mult mai mari în faza de execuție pentru recondiționarea rebuturilor care pot proveni din lucrul în asalt cînd documentația sau materialele sosesc cu întîrziere, sau cînd lipsesc S.D.V.-uri adecvate.

2 Trecerea la producția de serie numai după efectuarea tuturor probelor funcționale și de duranță semnificative și complete, la prototipuri și „seria zero”, fapt care să permită eliminarea din această fază a defectelor de concepție sau de materiale. Altfel, la un motor sau mașină — unealtă nouă de exemplu, ceea ce s-a obținut în plus prin neefectuarea unor probe are șanse foarte mari să reprezinte un minus pe planul competitivității și eficienței.

3 Urmărirea permanentă a atingerii și menținerii parametrilor de lucru și de precizie ai utilajelor tehnologice prevăzuți în documentația de execuție, efectuarea la timp și de bună

Produse noi, de înaltă calitate

● **Strunguri Carusel cu două platouri, prevăzute cu două posturi de lucru, care funcționează independent și pot executa simultan operații diferite, avînd totodată condiții pentru echiparea cu cele mai moderne dispozitive și scule de așchiere au fost realizate la întreprinderea de strunguri „Saro” din Tir-goviște.**

● **Un programator universal pentru memorii tip Prom, denumit Prom-1 000 A, a fost realizat la Centrul de cercetare pentru tehnică de calcul din Capitală. Conceput într-o construcție modulară aparatul asigură efectuarea automată a operațiilor de copiere, transfer sau listare. De menționat că unitatea de bază conține afișaje pentru vizualizarea datelor introduse, tastura hexazecimală pentru introducerea manuală și inițierea operațiilor, interferența seriei și a lectorului de bandă, precum și țîșterul cu ultraviolete.**

● **O mașină de dublat cu tambur metalic pentru 72 fuse, o mașină de bobinat în scul — în două variante — și o mașină cu dispozitiv de raclare cu 48 de fuse, premiere pe țară, au fost realizate la întreprinderea de utilaje și piese de schimb din Botoșani pentru industria ușoară, după un proiect aparținînd Centrului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru mașini și utilaje de industrie ușoară București.**

● **A intrat recent în fabricația de serie contorul electronic pentru măsurarea energiei termice în instalații industriale, valoros produs din seria mijloacelor de automatizare, realizat pentru prima dată în țară la întreprinderea de tractoare și regulatoare directe din Pașcani. Noul contor electronic este finalizat în peste 100 de variante, cu mărimi și diametre diferite. Complet integrat și cu un înalt grad de fiabilitate, noul contor prezintă performanțe tehnico-funcționale comparabile cu cele mai reușite produse similare din străinătate.**

● **Noi tipuri de lămpi cu vapori de sodiu de 175 W și fluorescente de 14 W și de 2 x 20 W, cu dispersor transparent imprimat au trecut în producția de serie la întreprinderea „Electronat” din Timișoara. Ele au un consum de curent electric cu 50 pînă la 70 la sută mai mic față de lămpile de aceeași putere, echipate cu becuri incandescente.**

calitate a reparațiilor curente și capitale a acestora. Desigur, aceasta presupune un timp de oprire, dar nu trebuie uitat că el este pe deplin compensat de sporul de calitate care se obține ulterior. Altfel, ceea ce s-ar cîștiga la fabricile de placaje, să zicem, prin continuarea producției pe presele hidraulice chiar dacă unele dintre ele necesită rectificări la platane și matrițe pentru refacerea suprafețelor plane ale acestora (care să permită transmiterea uniformă a temperaturii agentului termic), s-ar putea pierde prin lipsa de căutare a mobilei dacă ea înglobează material cu defecte.

4 Respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice de fabricație, a prevederilor înscrise în rețetele de fabricație. Este evident, de exemplu, că în fabricația de piese turnate aducerea materialelor necesare (rășini, nisip, fontă veche ș.a.) la puritatea, concentrarea și granulația cerută, prin operațiuni bine executate de spălare și sortare, necesită un timp suplimentar. Dar numai îndeplinirea acestor condiții poate asigura realizarea de piese la precizia și duritatea necesară unor mașin-unelte cu fiabilitatea ridicată, și deci nu este vorba de un timp irosit.

Tot ce s-a spus pînă acum reprezintă o pledoarie în sprijinul ideii că departe de a fi incompatibile, de a constitui alternative exclusive, opțiunile pentru a produce mai repede, mai ieftin, mai bine se cer îmbinate armonios, sub auspiciile eficienței.

Bogdan PĂDURE

Rezerve de sporire a productivității muncii

CREȘTEREA productivității muncii reprezintă pentru fiecare unitate economică un obiectiv de maximă însemnătate, o sarcină prioritară, care se cere exemplar îndeplinită, dat fiind că pe această cale se realizează suplimentar un însemnat volum de producție fizică și netă, precum și creșterea beneficiilor. Așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Pentru a ne ridica la nivelul țării dezvoltate și ținând seama că în unele sectoare productivitatea este la noi de două ori și chiar trei ori mai mică, trebuie să luăm toate măsurile, să concentrăm toate forțele pentru realizarea în acest cincinal a unei puternice creșteri a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale“. Aceasta reprezintă o sarcină nu numai necesară, dar și pe deplin posibilă dacă se are în vedere însemnata zestre tehnică existentă în unitățile noastre, situată la nivelul celor mai bune performanțe de pe plan mondial, precum și valorosul potențial uman disponibil.

Asemenea tuturor județelor țării, ca urmare a politicii de dezvoltare echilibrată, proporțională a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, județul Sibiu, cu deosebire în ultimele decenii, a cunoscut o puternică dezvoltare. Edificatoare pentru rezultatele obținute este evoluția în dinamică a unor indicatori care pune în evidență caracterul intensiv al activității productive desfășurate, în cadrul căreia ritmurile de creștere ale producției nete devansează substanțial pe cele de sporire a forței de muncă și pe cele ale investițiilor (tabelul nr. 1). Și față de plan

lor moderne a contribuit substanțial în întreprinderile sibiene la sporirea producției realizate în unitatea de timp. În luna ianuarie a acestui an, de exemplu, noile tehnologii de prelucrare a metalului utilizate și automatizarea echipamentelor de lucru au adus la „Balanța“ contribuția majoritară la creșterea cu circa 250 de procente a productivității față de perioada corespunzătoare a anului 1975, iar la întreprinderea de piese auto Sibiu cu peste 130 de procente.

Și nu numai atât. Dat fiind că gospodărirea cu maximum de eficiență a resurselor materiale, valorificarea lor superioară constituie în actuala etapă de dezvoltare a țării noastre o sarcină de prim ordin trebuie arătat că s-a acordat prioritate absolută promovării acestor produse și procedee noi — în concepție, tehnologie și organizare care, concomitent, economisesc și materialele. În condițiile în care țara noastră importă cea mai mare parte a minereului de fier și a cocsului, problema gospodării și valorificării metalului la un nivel cât mai ridicat de către fiecare unitate economică și de către întreprinderile constructoare de mașini în special, s-a impus pe primul plan al atenției specialiștilor, alături, de productivitate.

Cele mai mari posibilități de economisire și de valorificare superioară a metalului trebuie căutate în activitatea desfășurată în compartimentele de concepție, în activitatea de concepție-proiectare în general (între 75—90 la sută diferențiat pe ramuri și produse), prin asimilarea de produse și tehnologii noi, cu performanțe tehnico-func-

le cadrelor cu înaltă calificare în activitatea de cercetare și proiectare s-au materializat într-o serie de mașini, utilaje, instalații și produse cu înalte performanțe, cu parametri tehnico-funcționali ridicați și consumuri de materii prime, materiale, combustibili și energie tot mai reduse, a căror fabricare și utilizare necesită — la producător, dar și la beneficiari — un efort productiv mai redus în execuție și utilizare, și deci producții și productivități superioare.

Vorbind de productivitate nu trebuie uitat faptul că în întreprinderile analizate a crescut gradul de înzestrare tehnică a muncii, asigurându-se și pe această cale premise hotărâtoare ca rodnicia muncii să sporească neîncetat. În atingerea acestui obiectiv, trebuie arătat că, alături de efortul investițional al statului, sporirea masei mijloacelor de producție s-a realizat și se realizează și pe baza autoutilărilor. Proiectarea și realizarea unor mașini, utilaje, agregate și instalații prin forțe proprii sau în cooperare cu alte unități, în concordanță cu nevoile concrete ale procesului de producție contribuie, pe lângă economiile de investiții ce se obțin — și, nu de puține ori, de fonduri valutare — la sporirea substanțială a rodniciei muncii. La întreprinderea „Independența“, de pildă, dacă în 1979 valoarea produselor realizate prin autoutilare se cifra la 7,4 milioane lei, în 1982 această

Dinamica unor indicatori (în procente) 1975 = 100

Întreprinderea	Productivitatea muncii pe o persoană			Număr de personal				Investiții		Producția netă		
	1980	1982 *	1985 **	1980	1982	1985	1980	1982	1985	1980	1982	1985
Piese auto Sibiu	161,6	129,4	145,2	119,9	118,2	116,1	151,9	25,9	18,5	179,1	147,9	151,3
„Balanța“-Sibiu	262,1	246,3	264,5	139,9	146,8	145,4	173,4	141,4	38,5	323,9	335,5	368,4
„Independența“-Sibiu	195,5	176,2	198,1	103,6	104,5	104,1	76,6	51,4	11,5	201,0	189,5	218,6

*) 1982 = prețuri curente reasezate ; **) 1985 = proiect plan cincinal

rezultatele în cele trei întreprinderi reprezentative la care se circumscrie investigația noastră merită consemnate: în luna ianuarie 1983, de pildă, nivelul planificat al productivității muncii era realizat în cadrul întreprinderii de piese auto în proporție de 102,6%, la „Independența“ de 102,8% și la „Balanța“ de 108,1%.

Progres tehnic = sporuri ridicate de producție

ACCELERAREA introducerii în producție a produselor noi și a tehnologiilor

și economice superioare, prin reproiectarea celor existente. Pe această cale în acest cincinal a fost continuată și amplificată acțiunea de reducere a greutateii specifice a produselor, a gabaritelor acestora, fapt care a influențat direct acțiunea de creștere a productivității muncii în fabricarea lor. Într-adevăr, numărul de om-ore necesar în acest an pentru un astfel de produs nou sau pentru tehnologiile în cadrul cărora s-a extins tipizarea este considerabil mai mic față de trecut.

În toate unitățile analizate, eforturi-

valoare s-a ridicat la 13,1 milioane lei. În acest an, prin autoutilare, la noua fabrică de lanțuri cu role se vor realiza linii complexe de tratamente termice și alte utilaje tehnologice și instalații complexe a căror valoare se va ridica la 20 milioane lei, pe această cale obținându-se sporuri de productivitate de peste 20%. Prin proiectarea și realizarea în 1983 a unei platforme de formare pentru turnătorie și a unei instalații complexe de curățire cu alicie a pieselor turnate, a unor agregate și dispozitive care servesc la înlocuirea a-

Tabelul nr. 2

Dimensiuni ale poliservirii la întreprinderea de piese auto

Nr. mașini poliservite			Nr. muncitori care deserveșc			
în două schimburi	în trei schimburi	total	2 mașini	3 mașini	mai multe mașini	total
163	137	300	199	86	40	325

limentării manuale a unor linii tehnologice, munca va fi substanțial ușurată și mult mai spornică.

Dat fiind că ponderea progresului tehnic ca factor de sporire a productivității muncii putea fi și mai mare a-pare necesar ca în continuare eforturile să fie concentrate spre: ● scurtarea duratelor ciclului cercetare-proiectare-produție a produselor noi cu circa 2—4 luni; ● extinderea utilizării soluțiilor și reperelor tipizate; ● folosirea intensivă în grad mai înalt a capacităților de proiectare și executare a S.D.V.-urilor; ● creșterea responsabilității dar și a operativității în activitatea comisiilor de omologare a produselor; ● instaurarea la furnizori a unor priorități în livrarea materiilor prime necesare realizării produselor noi; ● corelarea mai riguroasă între termenele finale de asimilare sau realizare prin autodotare a produselor noi și cele de asimilare a unor furnituri de la colaboratori.

Extinderea poliservirii

PERFEȚIONAREA organizării producției și a muncii a reprezentat, ca pondere, cel de-al doilea factor de sporire a productivității muncii în toate întreprinderile analizate. În anii ce au trecut din acest cincinal eforturile au fost îndreptate în special spre: raționalizarea fluxurilor tehnologice, extinderea acordului global care se reflectă în creșterea productivității prin reducerea manoperei specifice, diminuarea numărului de personal auxiliar la strictul necesar ș.a. Dintre acțiunile desfășurate o eficiență aparte o are **extinderea poliservirii**, asupra căreia ne vom opri în continuare. La „Independența“, pentru extinderea formei de lucru a unui om la mai multe mașini, au fost efectuate analize complexe aprofundate, asupra caracterului procesului tehnologic, au fost determinate corelațiile optime între timpul de funcționare al mașinilor și utilajelor și timpul manual al operațiilor executate la mașinile care sînt deservite de același executant.

S-a insistat și se va insista în continuare asupra realizării unor premise economice, tehnice și organizatorice, printre care: amplasarea rațională a mașinilor, respectînd specificul și scopul principal al fiecărei linii de fa-

bricație; echiparea mașinilor și utilajelor cu dispozitive auxiliare (de strîngere, de fixare, etc.) și de lucru cît mai productive, prin aceasta reducîndu-se durata intervențiilor în timpul opririi mașinilor, conducînd la creșterea gradului de utilizare a acestora; dotarea locurilor de muncă cu scule adecvate, dispozitive de ridicare și transport cu containere și paleți etc. Pe această bază în anul 1982 erau poliservite un număr de 221 mașini și utilaje, din care la mașinile de debitat, la cele de prelucrat roți dințate și la strungurile automate și semiautomate cu un ax — 1 muncitor la 3 mașini, iar la strungurile automate cu mai multe axe și la cuptoarele de tratamente termice — 1 om la 2 utilaje.

În acest an poliservirea în această întreprindere se va extinde la alte zeci de mașini, prin centralizarea operațiilor de danturare și realizarea unor dispozitive de aprovizionare automatizată a locurilor de muncă. În plus față de aceste preocupări, specialiștii de la I.P.A.S. au luat și o serie de măsuri de eliminare a locurilor înguste și de utilizare cît mai rațională a spațiilor de producție printr-o mai bună amplasare a utilajelor, corespunzătoare cu materii prime și aprovizionare ritmică și în cantitățile necesare a tuturor locurilor de muncă, creșterea permanentă a calificării muncitorilor ș.a. Ca urmare a acestor măsuri, la I.P.A.S. sînt poliservite în prezent peste 300 de mașini și utilaje, iar economia relativă de muncitori se ridică la 358 de oameni (tabelul nr. 2).

Cerințe ale ridicării calificării cadrelor

PRODUCTIVITATEA MUNCII în orice sector sau domeniu de activitate este legată nu numai de condițiile tehnico-materiale ale producției. Un rol de primă mărime îl are forța de muncă respectiv capacitatea fizică și — în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane — mai ales intelectuală a oamenilor care sînt chemați să conceapă, manevreze și controleze întregul angrenaj al producției. În condițiile introducerii intense a noilor tehnologii, a tehnicii automate și a mașinilor unelte cu program, a folosirii tehnicii electronice în organizarea și conducerea pro-

ducției, numărul inginerilor, tehnicienilor și al muncitorilor cu o înaltă calificare tinde să crească.

Disponînd de o dotare de înalt nivel tehnic, întreprinderea „Balanța“ ca de altfel și „Independența“ și I.P.A.S., desfășoară o intensă activitate de asigurare a forței de muncă în numărul și de calificarea superioară necesară — pentru desfășurarea proceselor productive cu o productivitate și eficiență înalte. Pe această cale la „Balanța“, de pildă, s-a reușit ca în anul 1982 ponderea muncitorilor calificați în totalul muncitorilor să se situeze la 93%, iar în anul 1983 acest procent să sporească în continuare. Ca forme de calificare utilizate este de semnalat creșterea ponderii în 1983 față de 1982 a cadrelor calificate la locul de muncă și a celor provenite din absolvenții de liceu, treapta I și a II-a, și scăderea celor provenite din școlile profesionale. În acest an vor fi calificați un număr de 178 de muncitori în meserii de strungari, turnători, macaragii, lăcătuși, ca să nu mai vorbim de desfășurarea amplă a acțiunii de policalificare, reciclare și de sporire a cunoștințelor profesionale ale întregului personal muncitor.

Există însă aici o problemă. Pentru acest an întreprinderea dorește să calibreze un număr de 89 lăcătuși, care provin din absolvenții ai treptei I și a II-a de liceu și desfășoară în prezent în întreprindere, în mod practic, lucrări de lăcătușerie. Dar în calea formării din aceste cadre a două clase de cursuri pentru calificarea în meseria de lăcătuș sînt create anumite greutăți de către centrala de profil (Centrala industriei de mecanică fină București) care susține că întreprinderea trebuie să angajeze forțe de muncă gata calificată în această meserie. În acest caz, după părerea noastră, se impune să se acționeze cu mai multă operativitate pentru lichidarea divergențelor și asigurarea în cel mai scurt timp a producției cu cadrele de lăcătuși atît de necesare, soluția cea mai bună fiind cea capabilă să asigure cît mai rapid și eficient astfel de cadre care au un aport ce nu este de neglijat la sporirea productivității muncii.

Dat fiind că, în toate întreprinderile, există încă însemnate rezerve de sporire în continuare a productivității a-pare necesară, la fiecare loc de muncă, o amplificare a preocupărilor pentru atragerea lor cît mai rapidă în circuitul producției, printr-un efort creativ și organizațional sporit, situat la nivelul modernei înzestrări tehnico-materiale a unităților.

Nicolae BLAGA
Sibiu

Campania agricolă de primăvară

Reziduurile zootehnice — o resursă importantă și ieftină pentru agricultură

ÎN ACESTE zile de iarnă, o acțiune menită să contribuie la obținerea producțiilor agricole planificate pe 1983 o reprezintă fertilizarea terenurilor.

Încă de la sfârșitul anului trecut au fost întocmite planuri de fertilizare, un accent deosebit acordându-se utilizării îngrășămintelor organice. Potrivit datelor centralizate la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, până la 20 februarie au fost transportate și împrăștiate pe câmp aproximativ 8,7 milioane de tone, ceea ce înseamnă 62% din cantitatea planificată pe primul trimestru (în cooperativele agricole de producție — 77%, în sectorul

agriculturii de stat — numai 42%!). Rezultate sub posibilități au înregistrat județele ca: Timiș (zona I-a de cultură; 31%), Galați (zona a II-a; 25%), Maramureș și Mureș (zona a III-a; 37%, respectiv 49%). Alte județe, din aceleași zone, înregistrează însă un avans serios sau chiar depășirea cantităților planificate: Ialomița (79%), Olt (78%), Constanța (62%), Tulcea (61%); Iași (96%), Dimbovița (92%), Vaslui (90%); Brașov (83%); Suceava (83%), Bistrița-Năsăud (102%), Sectorul agricol Ilfov (107%). Este necesar ca în județele cu rămăneri în urmă să se acționeze hotărât pentru o mai bună identificare a rezervelor și valorificarea lor operativă.

Se impune, de asemenea, o intensificare a lucrărilor de fertilizare a terenurilor, folosind în acest scop, în mare măsură, atelajele existente în unitățile agricole socialiste și în gospodăriile populației și acționând masiv mai cu seamă în primele ore ale dimineții, când pământul este încă înghețat.

Elocvent pentru amploarea pe care a căpătat-o această importantă lucrare este faptul că de la cantitățile mici transportate în urmă cu câțiva ani, s-a ajuns în prezent să se planifice (pe trimestrul I al acestui an) administrarea a circa 14 milioane tone de îngrășămint organic, pe ansamblul agriculturii din țara noastră.

VALORIFICAREA superioară a produselor secundare rezultate din creșterea și exploatarea diferitelor specii de animale constituie o problemă de maximă actualitate, fiind impusă de necesitatea creșterii eficienței economice în zootehnie. Dintre produsele secundare, dejecțiile animalelor prezintă o importanță deosebită, justificată pe deplin de cantitățile apreciabile ce rezultă anual de la diferite specii de animale (bovine, cabaline, porcine, păsări, ovine etc.), precum și de calitățile lor deosebite. Cert este că, alături de diferite resturi vegetale (paie, coceni, frunze, pleavă, resturi menajere etc.), dejecțiile animalelor constituie o resursă ieftină și valoroasă. Stabilirea căilor și metodelor cele mai rapide și eficiente de transformare a acestor dejecții animale în alte produse valoroase i-a preocupat de multă vreme pe specialiștii din țara noastră, existând tradiție și experiențe valoroase în acest domeniu.

Creșterea numerică a efectivelor de animale, accentuarea gradului de concentrare a acestora în diferite categorii de unități și trecerea la întreținerea și exploatarea lor în condiții intensiv-industriale au dus la confruntarea în practica productivă cu multe dificultăți pe fluxul colectare-depozitare-prelucrare-transport-valorificare a dejecțiilor animale. La baza valorificării superioare a acestora trebuie să stea cunoașterea științifică aprofundată a calităților, determinate direct de specie și mai ales de particularitățile digestive ale animalelor, de compoziția lor chimică, conținutul în agenți patogeni și diversitatea florei bacteriene, valoarea lor energetică, preabilitatea la prelucrare etc. Cert este că alături de aspectul calitativ al dejecțiilor, este necesar să luăm în considerare și volumul uriaș al cantităților ce rezultă anual de la fiecare specie.

În țara noastră, la nivelul efectivelor de animale din anul 1982 s-au putut înregistra peste 800 milioane tone dejecții, din care peste 70—75% de la taurine. Din creșterea intensivă a păsărilor, la nivelul efectivelor actuale, se obțin peste 3 600—4 000 tone dejecții pe zi (dacă ne referim numai la găinile adulte), în timp ce un singur complex industrial de porci cu 150 mii capete produce zilnic peste 4 000 m³ ape uzate.

Rezolvarea problemei dejecțiilor impune găsirea metodelor și sistemelor cele mai convenabile pe fluxul de evacuare-colectare-stocare-tratare și valorificare, fără a înregistra pierderi și fără a polua mediul înconjurător. Utilizarea lor superioară presupune folosirea ca: îngrășămint; furaje reutilizabile în hrana diferitelor specii de animale; sursă de energie (prin producerea de biogaz, gaz metan de fermentație); substrat biologic în vederea sporirii resurselor de proteină. Obținerea acestor produse valoroase, necesită elaborarea unor tehnologii privind colectarea, depozitarea și aplicarea unor procedee de transformare prin descompunere (în condiții aerobe sau anaerobe) a dejecțiilor solide și lichide, împreună cu diferite resturi vegetale, ape uzate etc.

Ingrășămint natural valoros

ÎN PREZENT, dejecțiile animalelor constituie materia primă de bază pentru obținerea diferitelor categorii de îngrășămint organice valoroase (gunoii de grajd — amestec între

dejecțiile solide și lichide obținute de la taurine, ovine, cabaline, împreună cu așternutul de paie, coceni, frunze, pleavă etc., folosit ca atare sau după o prealabilă descompunere parțială sau avansată; mranita — gunoi de grajd în stare avansată de descompunere, în amestec cu pământ; guanoul — gunoiul de păsări, colectat de la complexe avicole ce practică creșterea în baterii, de la unități cu creșterea păsărilor la sol, pe diferite categorii de așternut, de la creșterea păsărilor pe grătore de lemn sau plasă de sirmă; turbureala — amestec de urină cu dejecții solide, rezultat din creșterea bovinelor în tabere de vară, în zona montană; mustul de gunoi — partea lichidă recoltată cu ocazia colectării și depozitării în platforme a gunoiiului de grajd; apele uzate — ape tehnologice rezultate în fermele zootehnice, împreună cu impurități din mediul ambiant și urme de dejecții lichide și solide).

Gunoiul de grajd — alături de celelalte tipuri de îngrășămint organice naturale — este utilizat cu succes la fertilizarea solului pe care urmează a se cultiva toate speciile de plante, dat fiind conținutul său bogat în elemente nutritive (azot, fosfor, potasiu, calciu ș.a.), atât de necesare pentru creșterea și dezvoltarea plantelor și pomilor fructiferi.

Prin conținutul în substanță uscată și ponderea elementelor fertilizante, cel mai bun gunoi de grajd este cel de ovine și cabaline, iar ceva mai slab cel de porcine și taurine; gunoiul de cabaline conține peste 25% substanțe organice. Dejecțiile solide de cal sînt deosebit de bogate în fosfor, spre deosebire de cele lichide, care sînt mai bogate în potasiu și azot. Dejecțiile de păsări au un conținut mai bogat în principii nutritive; de exemplu, cele de găină conțin 1,3—2,3% azot, 1,4—2,4% fosfor și 0,7—1% potasiu și au un conținut ridicat de proteine (24—26%) și substanțe minerale, procentul de apă fiind mai redus decât cele de taurine. Dejecțiile de porc sînt mai puțin utilizate ca îngrășămint, datorită conținutului ridicat de apă tehnologică. **Mranita**, spre deosebire de gunoiul de grajd, conține 35—40% materii organice, iar cantitatea de substanțe fertilizante este de 0,7—2% N, 0,3—1,2% P₂O₅, 0,8—0,9% K₂O, 0,5% CaO. În funcție de valoarea lor fertilizantă, diferitele tipuri de îngrășămint naturale organice se aplică în mod diferențiat, ținînd cont și de tipul de sol, regimul de precipitații, plantele ce urmează a fi cultivate etc.

Avantajele utilizării dejecțiilor animale ca îngrășămint natural organic sînt numeroase și cu consecințe economice din cele mai favorabile.

Aplicarea îngrășămintelor organice naturale contribuie, astfel, la îmbunătățirea conținutului în substanțe nutritive, a structurii, aeraticii, a vieții florei bacteriene, a microclimatului diferitelor categorii de soluri. Cele mai bune efecte fertilizante se înregistrează pe solurile brun-roșcate de pădure și pe podzoluri. Pe solurile ușoare, cantitățile indicate a fi folosite sînt de circa 10—15 t/ha, în timp ce pe solurile grele acestea pot să ajungă pînă la 30—40 t/ha, avînd o remanență de 3—4 ani.

Gunoiul de grajd se aplică, cu rezultate foarte bune, pe pașiști (20—25 t/ha), în livezi (40—60 t/ha), în cultura legumelor (2—5 kg/m²), precum și în cultura plantelor cerealiere (10—30 t/ha, ca atare sau în amestec cu îngrășămint chimice). Mranita,

indeosebi pe bază de bălegar de cabaline, este utilizată cu precădere în legumicultura, floricultura, oferind un „pat cald“ și fertilizant pentru plante (500—600 g/plantă). Urina și mustul de bălegar dau rezultate foarte bune pe pajiști, mai ales când se utilizează 4—5 t la unitatea de suprafață, în amestec cu 2/3 părți apă și 200—300 kg superfosfat. Tulbureala, diluată cu apă în aceleași proporții, este eficientă când se împrăștie în cantitate de 80—120 m³/ha (în 2—3 reprize, câte 20—30 m³ la o împrăștiere). Apele uzate se pot utiliza la irigarea suprafețelor cultivate cu porumb (4 500 m³/ha), cu efecte deosebite asupra creșterii proteinei brute în boabe, iar nămolurile de decantare — de la stațiile de epurare — ca îngrășăminte, în cantități de 10—30 t/ha, aplicate anual sau la 2 ani.

Cercetări efectuate în zona Bărăganului și a Dobrogei au dovedit că, prin aplicarea unei doze de 20 t/ha gunoi de grajd la griul de toamnă, se pot obține **sporuri de producție** de 700—1 500 kg/ha — și chiar mai mult când gunoiul este asociat cu îngrășăminte minerale pe bază de azot și fosfor. La porumb, prin aplicarea a 10 t/ha gunoi de grajd se poate obține un spor de producție de minimum 800 kg. Rezultate la fel de bune se înregistrează și în cazul pajiștilor cultivate, al pășunilor și a finețelor, contribuind și la îmbunătățirea compoziției floristice, în sensul stimulării gramineelor și leguminoaselor, în dauna buruienilor. Aplicarea îngrășămintelor organice naturale, obținute pe baza dejecțiilor animale, permite înlocuirea unor îngrășăminte organice verzi, obținute prin utilizarea unor plante leguminoase (seradela, măzărichea, trifoiul roșu ș.a.) și înglobarea lor în sol. Se consideră astfel că **aportul unei culturi de leguminoase ca îngrășămint verde la ha poate fi înlocuit — în echivalent — cu o doză de 20 tone de bălegar.**

Furaj în hrana animalelor

ÎN VEDEREA diversificării furajelor folosite în hrana animalelor și găsirii de noi resurse furajere, în diferite țări s-au manifestat preocupări pentru **reutilizarea dejecțiilor** (indeosebi de porc și de pasări) în hrana animalelor, după o prealabilă deshidratare și sterilizare. Utilizarea dejecțiilor ca aliment furajer, pornește de la conținutul lor bogat în principii nutritive (proteine, vitamine, săruri minerale și alți factori de creștere) și gradul ridicat de digestibilitate. Cercetătorii americani au constatat că dejecțiile de porc au un grad ridicat de digestibilitate al substanțelor uscate (50%) și îndeosebi al aminoacizilor (51—65%), atunci când acestea sînt utilizate în hrana aceleiași specii, în timp ce la administrarea dejecțiilor de porc în hrana taurinelor digestibilitatea este ceva mai scăzută (31%). În R.F.G. s-a pus la punct **tehnologia de prelucrare a gunoiului de grajd** și obținerea unui furaj bogat în principii nutritive (proteină brută — 29%, grăsimi — 17%, celuloză — 11,6%, substanțe minerale — 16,9% și altele).

Utilizarea dejecțiilor ca furaj impune însă **efectuarea în continuare a unor studii și teste biologice pe diferite organisme vii**, a testelor de toxicitate și acceptabilitate, în vederea stabilirii speciilor de animale care se pretează cel mai bine la consumul furajelor de acest gen, la stabilirea limitelor maxime procentuale cu care dejecțiile pot participa în structura rațiilor furajere, precum și a celor mai eficiente rații și tehnologii de furajere, sub aspectul consumului și costului pe unitatea de produs.

Gaz metan biologic

O SARCINĂ majoră în următorii ani o constituie extinderea resurselor energetice neconvenționale, găsirea de noi resurse de energie și valorificarea lor superioară. În acest context se înscriu progresele înregistrate în ultima perioadă și în domeniul bioenergeticii. Prelucrarea pe cale biologică (prin procesul de descompunere anaerobă sau de fermentație metanică) a biomasei — sub acțiunea unor bacterii specifice aerobe și anaerobe — dă naștere, în final, la un amestec gazos inflamabil, format din bioxid de carbon și metan, ce poartă denumirea de „gaz metan biologic“, „biogaz“ sau „gaz de bălegar“.

Biogazul, spre deosebire de combustibilii convenționali, se obține cu ușurință, la un cost relativ scăzut, iar condițiile necesare pentru buna desfășurare a tehnologiei de sinteză sînt întrunite pe deplin de către bălegar. În diferite țări ale lumii (Italia, Franța, Elveția, Austria, China, Japonia) s-a trecut la intrarea pe scară largă în circuitul energetic a biogazului, înființându-se numeroase **stații-pilot generatoare de metan biologic** și elaborându-se și aplicându-se **programe științifice** de obținere și utilizare variată a acestei resurse. În țara noastră, numai în 1979

au fost date în funcțiune 17 stații-pilot, ajungîndu-se astăzi la peste 35 asemenea „uzine“ de biogaz (prima stație-pilot a fost la Periș). Se prevede, de altfel, ca **toate marile complexe zootehnice și alte unități de profil să treacă la valorificarea superioară a dejecțiilor animale, inclusiv în direcția obținerii de gaz metan biologic.** Acest lucru este pe deplin justificat ținînd cont de numeroasele avantaje ale producerii „gazului de bălegar“. Spre deosebire de procesele de obținere a hidrocarburilor, a combustibililor fosili și a altor categorii de combustibili convenționali, tehnologia de obținere a biogazului este mult mai simplă și mai ieftină, cu o productivitate a muncii ridicată.

De asemenea, randamentul ridicat în biogaz al bălegarului este superior altor resurse de biomasă. În timp ce dintr-un kilogram de substanță uscată vegetală convertită se obțin numai 0,35—0,43 m³ gaz biologic, dintr-un kilogram de materie organică din bălegar fermentat se obțin 0,60—0,68 m³ metan. Randamentul în biogaz este influențat direct de caracteristicile bălegarului, în raport cu specia de proveniență. Se consideră astfel că, pe m³ de digester (instalația specială de obținere a biogazului) sînt necesare: 1,5—2 kg/zi materii organice de pasăre; 3 kg/zi — de bovine; 2,5 kg/zi — de ovine; 2 kg/zi — de porcine. De la o taurină adultă în greutate de 500 kg se pot obține într-o zi 3 m³ biogaz, iar de la un porc de 70 kg — circa 0,15 m³.

Biogazul se pretează foarte bine pentru satisfacerea nevoilor de combustibili în activitățile permanente din ferme și gospodăriile individuale, legate de încălzirea apei, răcirea laptei, încălzirea substituenților de lapte, a adăposturilor pentru vite și tineret bovin, a maternităților, a halelor de pasări și de scroafe, precum și a locuințelor din imediata apropiere.

Gama de utilizări nu se restrînge numai la cele enumerate. Ea tinde să se lărgască permanent, pe baza rezultatelor cercetării științifice. Astfel, în Franța, biogazul comprimat în butelii cu capacitatea de 50 l (10 m³ la presiunea de 200 bari) este utilizat cu succes de autovehiculele utilitare, care pot avea o autonomie în deplasare de 100 km. În Brazilia, ca și în S.U.A. s-a trecut la înlocuirea pe scară largă a petrolului și benzinei cu gazoholul, folosit drept carburant pentru autovehicule, iar în R.P. Chineză se lucrează în prezent la adaptarea motoarelor Diesel pe biogaz. Se apreciază că din 100 tone dejecții de pasăre se pot obține 33 000 m³ gaz metan, care pot înlocui și economisi 45 000 litri de benzină.

Dejecțiile animale nu trebuie privite numai sub aspect economic, ci și din punctul de vedere al datoriei de a păstra echilibrul ecologic, de a apăra apa, uscatul și atmosfera de orice sursă de poluare. Comparativ cu alte surse de poluare, dejecțiile animale sînt cele mai periculoase, ca urmare a conținutului lor în microorganisme dăunătoare, patogene (de tipul coli și streptococi), în amoniac, ca să nu mai vorbim de mirosul neplăcut pe care îl răspîndesc și de faptul că favorizează dezvoltarea unor insecte dăunătoare. Se apreciază că pe calea dejecțiilor se pot transmite peste 100 de boli, dintre care cele mai frecvente și periculoase (la om și animale) sînt: salmoneloza, bruceloza, leptospiroza, holera, septicemia, meningita etc. De aceea, în multe țări eliminarea dejecțiilor este reglementată prin lege. Concentrarea efectivelor de animale în unități gigant de creștere și exploatarea intensiv-industrială impune elaborarea și aplicarea unor **programe complexe de măsuri, cu caracter general preventiv, precum și cu caracter special, vizînd tratarea și reutilizarea rațională și eficientă a dejecțiilor animale.**

În vederea atingerii acestui deziderat, o atenție deosebită va trebui acordată soluționării următoarelor aspecte:

- **amplasarea teritorială rațională a fermelor zootehnice, pentru a evita poluarea zonelor populate, a zonelor de odihnă și tratament, a surselor de apă potabilă;**
- **perfecționarea tehnologiilor de exploatare a diferitelor specii de animale;**
- **reducerea consumului de apă tehnologică în ferme;**
- **perfecționarea tehnologiilor de colectare, depozitare, tratare, prelucrare și valorificare a dejecțiilor, în condiții rentabile;**
- **crearea unui cadru juridic adecvat care să asigure protecția mediului înconjurător.**

Din cele de mai sus, se poate spune, deci, că dejecțiile animale reprezintă o resursă nefolosită încă rațional, întrucît nu i s-a găsit locul în circuitul natural al materiei. Rămîne ca omul să dea cel mai potrivit răspuns și la această problemă și să transforme dejecțiile animale, dintr-o sursă de poluare într-o sursă aducătoare de beneficii, iar zootehnica — într-o subramură mai eficientă a agriculturii.

asist. univ. Agatha POPESCU

Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu“ București

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Rolul prețurilor în economisirea energiei și materiilor prime

ALĂTURI de sporirea producției de energie și de resurse materiale, o importanță deosebită pentru economia națională au folosirea rațională a acestora, economisirea și valorificarea lor superioară, precum și recuperarea și introducerea în circuitul economic a unor resurse refolosibile. În acest scop, există programe bine stabilite, însă o contribuție sporită trebuie să aducă prețurile, ca instrument de bază în luarea deciziilor pe linie de aprovizionare și producție, precum și în orientarea cererii, producției și importului în perspectivă. Prețurile trebuie să fie un puternic stimulent în folosirea economică a resurselor și înlăturarea oricărei forme de risipă. Dar pentru aceasta prețurile trebuie să cuprindă toate cheltuielile ce s-au făcut cu extracția sau cu importul produselor respective, să reflecte cheltuielile sociale de producție și valoarea de întreținere a produselor în cauză.

Reflectarea în preț a cheltuielilor sociale de producție

PENTRU reflectarea în prețuri, într-un mod cât mai real, a cheltuielilor sociale de producție considerăm că ar trebui incluse în costuri și implicit în prețuri și cheltuielile pentru descoperirea unor rezerve noi de resurse naturale, cheltuieli care în anumite perioade au fost suportate direct sau indirect din bugetul statului. În afară de aceasta ar trebui aplicate într-o măsură mai largă unele prevederi ale Legii nr. 19/1971 referitoare la stabilirea prețurilor. Este vorba de prevederea de la articolul 13 din lege și anume: „În cazul ramurilor și subramurilor la care cheltuielile pentru materii prime și materiale au o pondere ridicată în costuri, beneficiul poate fi stabilit în raport cu cheltuielile de prelucrare”. Prin urmare, în ramurile prelucrătoare mari consumatoare de resurse energetice și materiale s-ar putea renunța la „costul total” folosit ca bază de repartizare a beneficiului pe produs și s-ar putea folosi ca bază cheltuielile de prelucrare (în principal retribuții și amortisment). Costul de producție, ca criteriu de determinare a beneficiului, avantajează tocmai întreprinderile cu cheltuieli de producție mari, generând tendința supradimensionării acestora cu ocazia înnoirii producției și conduce la realizarea unor consumuri materiale pe produs ridicate. Folosirea cheltuielilor de prelucrare pentru stabilirea beneficiului (venitului net) ce se include în prețurile produselor finale ar înlătura acest neajuns, amplificând preocuparea unităților economice pentru economisirea și ridicarea gradului de valorificare a acestor resurse.

Un moment căruia trebuie, după părerea noastră, să i se acorde mai mare importanță pentru a asigura economisirea energiei și a materiilor prime îl constituie reproiectarea și reînnoirea producției. În acest cadru considerăm că actualele norme și normative de consum de carburanți, combustibili și energie electrică stabilite pe ramuri economice, pe principalele produse și grupe de produse ar trebui detaliate mai mult, pornind de la realizările mai de seamă obținute pe ramuri și subramuri de activitate. Normele și normativele respective pot constitui astfel „chei de control” la îndemina organelor economice care analizează documentațiile de prețuri pentru produsele noi și avizează sau aprobă prețurile propuse. Evident, produsele noi care nu asigură nici acest minim de eficiență necesar, din capul locului nu trebuie acceptate a se introduce în

fabricație. De asemenea, normativele respective ar putea constitui și indicatori de comparație pentru produsele existente în fabricație, atrăgând atenția asupra necesității scoaterii din circuitul economic a celor energointensive. Legat de aplicarea normelor și normativelor vedem necesară și practicarea unui sistem de prețuri și tarife progresive pentru consumurile energetice și materiale care depășesc normativele, așa cum de altfel sînt prețurile gazelor naturale și tarifele energiei electrice livrate populației pentru utilizări casnice și iluminat. Este adevarat că, în prezent, în cazul energiei utilizate de unitățile socialiste tarifele stabilite se majorează cu 20 la sută pentru energia consumată peste prevederile din contract, iar la gaze naturale de 10 ori, dar această majorare privește depășirea consumului pe total unitate economică și nu pe produs. Practicarea unor prețuri și tarife progresive în funcție de consumurile materiale și energetice ar grăbi scoaterea din fabricație a produselor cu consumuri exagerate. Tot în direcția economisirii energiei și a materiilor prime un rol mai important pot juca și prețurile de livrare ale produselor ramurilor intermediare mari consumatoare de resurse energetice ca de exemplu prețurile la oțel și semifabricate din oțel, aluminiu și alte metale neferoase, unele produse chimice rezultate din cracarea gazului metan cauciuc și diferiți acizi, sticlă, produse ceramice, faianță și ciment, celuloză și hirtie, zahăr etc. Dacă prețurile de livrare la astfel de produse nu cuprind întregul venit net, ele nu pot constitui o pirghie de raționalizare a consumurilor la unitățile beneficiare, întrucât ponderea lor în costurile produselor acestor unități este mai redusă. De aceea se impune ca prețurile de livrare, mai ales ale produselor care înglobează o mare cantitate de energie, să reflecte cheltuielile sociale de producție, indiferent de destinația care se dă produselor respective (consum productiv, investiții, export etc).

Stimularea progresului tehnic

ÎN CEEA ce privește rolul prețurilor în promovarea progresului tehnic, acesta se manifestă pe de o parte în stimularea produselor moderne, iar pe de altă parte în descurajarea fabricării de produse depășite.

Referitor la primul aspect — încurajarea produselor moderne — Legea nr. 19/1971 prevede că prețurile ce se stabilesc trebuie să asigure stimularea introducerii în fabricație a produselor noi, de un înalt nivel tehnic și cu o eficiență sporită, în care scop se poate lua în calcul o rentabilitate mai mare decât cea a produselor care satisfac necesități asemănătoare. Dar în afara acestei soluții legale, în unitățile economice sînt întîlnite și unele practici de supradimensionare a costurilor produsului nou în antecalculația întocmită în vederea stabilirii prețului, urmărindu-se obținerea unui preț „bun” și realizarea în execuție a sarcinilor de plan privind costurile și beneficiul fără eforturi deosebite. Sancțiunile prevăzute de lege pentru astfel de abateri sînt mici și nu au forța necesară, după părerea noastră. De exemplu, prin aceste practici unitățile producătoare pot obține beneficii mai mari cu zeci, sute de mii și chiar milioane de lei într-un an, iar amenda ce se poate aplica vinovaților este cuprinsă între 500 și 2 000 lei. Paralel cu obținerea unor astfel de avantaje de către producătorii care fac uz de asemenea practici, prețurile produselor respective înregist-

trează o tendință de creștere absolută și relativă, cu efecte negative în economia națională și mai ales asupra gestiunii financiare a unităților beneficiare a produselor.

Printre cauzele apariției unor situații de acest gen amintim neluarea în considerare a valorii de întrebuițare cu ocazia stabilirii prețurilor la produsele noi și a obligației producătorului de a calcula un preț rezultat din corelarea costurilor de producție, a parametrilor tehnico-funcționali și constructivi, pentru ca organele care analizează documentațiile, avizează și aprobă prețurile să poată stabili prețuri având în vedere nu numai interesele producătorilor, ci și ale beneficiarilor. Pentru a putea fi eliminate asemenea practici **considerăm că este necesar ca paralel cu evaluarea costurilor de producție și a prețurilor pe bază de antecalculație, să se determine prețurile și pe baza unor metode parametrice** (folosind corelarea pe baza comparării parametrilor tehnici sau metoda agregării, corelarea în funcție de categoriile de complexitate și greutate, seriile de prețuri, baremurile și normativele de calcul etc.); **astfel s-ar asigura elementele necesare fundamentării prețurilor, ținând seama atât de eficiența fabricării produselor, cât și de eficiența folosirii acestora la beneficiari.**

Cu privire la cel de al doilea aspect al stimulării progresului tehnic — descurajarea fabricării de produse depășite — unii specialiști propun reducerea prețurilor de producție și de livrare pe măsură ce costurile se reduc și produsele se învechesc; este o soluție economică firească, cu caracter obiectiv, numai că din investigațiile întreprinse a reieșit că este rar aplicată în practica economică. De fapt, dacă stăm să ne gândim bine, producătorii nu sînt interesați în reducerea prețurilor, iar beneficiarii, care au un interes direct în această privință, nu pot iniția o astfel de măsură întrucît nu cunosc costurile realizate de producători, evoluția lor de la un an la altul și venitul net realizat de producători. Reducerea prețurilor de producție și de livrare (care de regulă sînt egale în cazul mijloacelor de producție) poate fi inițiată (propusă) de centralele și ministerele tutelare ale întreprinderilor producătoare. De altfel, și prevederea din Legea nr. 19/1971 referitoare la modificarea prețurilor este destul de generală. Spre exemplu, la articolul 132 din lege se prevede că: „Modificarea prețurilor și tarifelor se poate efectua numai cînd intervin schimbări mai importante în condițiile din economie avute în vedere la stabilirea lor, precum și în nivelul și corelațiile de prețuri de pe piața externă.” După părerea noastră, pentru înlăturarea subiectivismului în aprecierea acestor schimbări și pentru a pune mai multă ordine în modificarea (reducerea) prețurilor, asigurîndu-le și o mai mare elasticitate, este necesar să se aducă precizări mai concrete, prin alte acte normative. De pildă, ar trebui precizat de la ce procent de reducere a costurilor sau creștere a rentabilității trebuie operate modificări în prețurile producătorilor.

Mobilitate mai mare prețurilor de producție

REDUCEREA costurilor și apariția unor rentabilități exagerate trebuie să atragă atenția asupra necesității reconsiderării nivelului prețurilor, iar dacă din diferite motive de politică economică se consideră că este necesar ca acesta să rămînă neschimbat, atunci trebuie folosite instrumentele financiare pentru reglarea ratei rentabilității: prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete sau impozitul pe circulația mărfurilor. Menținerea unor produse (care se învechesc) cu rentabilități exagerate slăbește preocuparea întreprinderilor pentru reînnoirea producției, pentru reducerea în continuare a costurilor de producție și favorizează în același timp tendința încleării disciplinei de plan, mai ales în ceea ce privește structura, în sensul deplasării structurii de fabricație de la produsele cu rentabilități mici, dar necesare economiei, înspre produsele cu rentabilități mari. De aceea, în situația în care se consideră că este necesar ca atât prețul de livrare cît și prețul de producție să rămînă nemodificate, trebuie reglată rentabilitatea exagerată a produsului cu ajutorul prelevării pentru societate. Această soluție este prevăzută de Decretul nr. 429/1973 privind prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, în care se precizează că la produsele la care rentabilitatea depășește cu mai mult de 5 procente rentabilitatea medie pe întreprindere, suma aferentă acestei depășiri reprezintă prelevare din valoarea producției nete repartizată pe produs. Numai că și această măsură se aplică doar parțial și anume de regulă numai cu ocazia stabilirii prețurilor la produsele noi, cînd unitățile economice sînt obligate prin formularistica folosită să fracționeze, dacă este cazul, venitul net ce se cuprinde în prețul de producție, în beneficii și prelevare din valoarea producției nete.

Dacă pe măsura creșterii rentabilității se consideră că numai prețul de livrare trebuie menținut neschimbat, se poate

reduce prețul de producție și introduce impozitul pe circulația mărfurilor prin care se va prelua la buget diferența dintre cele două prețuri. Aceasta ar fi o soluție ce ar putea avea o mai largă aplicare deoarece, după părerea noastră, mobilitatea prețurilor de producție ar trebui să fie mai mare decît cea a prețurilor de livrare. Afirmatia se bazează pe faptul că prețul de producție este un preț al producătorului și evoluția lui este determinată, în general, de evoluția costurilor care, cu unele excepții, înregistrează o tendință continuă de reducere, iar prețul de livrare este un preț care mijlocește circulația produselor către beneficiari și, în schimbul lui, beneficiarii primesc o valoare de întrebuițare concretă. Dar valoarea de întrebuițare, ca element de bază al prețurilor de livrare rămîne, în general, aceeași pe toată durata vieții produsului, impunînd o anumită stabilitate și prețului de livrare. Este adevărat că treptat se aduc îmbunătățiri valorii de întrebuițare a produselor în fabricație, dar cînd acestea sînt mai importante, avem de a face cu produse noi, pentru care se stabilesc alte prețuri. Prin urmare, evoluția diferită a celor doi factori de bază ai prețurilor imprimă o evoluție diferită și celor două categorii de prețuri. Neluarea în considerare a acțiunii acestor factori și adoptarea măsurii de reducere simultană și în aceeași proporție a prețurilor de producție și de livrare (care la început au fost egale) nu este de natură să stimuleze reînnoirea producției decît parțial, deoarece printr-o astfel de măsură scade interesul producătorului în fabricarea produsului care se învecheste; dar în schimb crește interesul beneficiarului pentru procurarea produsului vechi, întrucît este mai ieftin. Or, pentru înlocuirea produselor vechi cu cele noi trebuie să fie interesați deopotrivă atât producătorii cît și beneficiarii produselor.

În concluzie, pentru a realiza unitatea intereselor producătorilor și beneficiarilor în scoaterea din fabricație a produselor depășite considerăm că trebuie asigurată o mai mare elasticitate a prețurilor de producție decît celor de livrare, iar în situații cînd ele se reduc simultan, reducerea să fie mai mică la prețurile de livrare decît la cele de producție, diferența imbrîncind forma impozitului pe circulația mărfurilor.

Pentru luarea deciziei de stabilire sau de modificare a prețurilor, precum și pentru prognoza și planificarea lor, un rol deosebit de important trebuie să-l aibă evidența tehnico-operativă din cadrul unităților socialiste. Cu ocazia introducerii în fabricație a noilor produse se întocmește o documentație amplă, necesară de altfel, pentru fundamentarea propunerilor de preț, pentru analiza, avizarea și aprobarea prețurilor de către organele în drept. După stabilirea prețurilor și introducerea în fabricație a produsului nou, anual se planifică și se urmăresc costurile de producție. De aici înainte analiza se reduce de regulă la compararea costurilor și beneficiilor planificate în fiecare an cu cele efective. Această analiză, de altfel foarte prețioasă, are totuși un orizont prea mic.

Se constată că nu se valorifică suficient informațiile cuprinse în documentațiile de prețuri, în sensul că ele nu constituie o bază, un punct de pornire pentru a analiza evoluția elementelor prețurilor în timp. La unele unități documentațiile de prețuri, precum și documentele de planificare anuală a costurilor și cele privind costurile efective, după o perioadă scurtă, chiar un an sau doi, se arhivează, făcînd dificil accesul în perioadele următoare la informațiile respective și realizarea unei legături între aceste informații și evoluția elementelor prețurilor. O consecință a acestui fapt este slaba fundamentare a costurilor anuale de către unitățile respective, conducînd la modificarea (reducerea) din oficiu de către organele ierarhice superioare a propunerilor unităților în cauză.

În vederea înlăturării neajunsurilor existente în acest domeniu considerăm că se impune introducerea unui sistem de urmărire (cel puțin anuală) a evoluției elementelor prețurilor pe produs după modelul și structura existentă în „Antecalculațiile de preț” întocmite cu ocazia stabilirii prețurilor la produsele noi. Pot apare, desigur, unele dificultăți în introducerea acestei evidențe, în special la unitățile cu un sortiment bogat de produse. În asemenea unități se poate urmări evoluția elementelor prețului, numai pentru principalele produse sau grupe de produse cu pondere mai mare în totalul producției. Organizarea unei astfel de evidențe primare la unitățile de bază ar înlesni cunoașterea precisă a evoluției condițiilor de producție, ar permite unităților să-și verifice prin realități temeinicia propunerilor pe care le-au făcut cu ocazia întocmirii documentației de preț și ar asigura o mai mare operativitate și precizie în luarea diferitelor decizii pe linie de prețuri.

lect. univ. Viorel BEJU
Cluj-Napoca

Sarcini și competențe sporite în aprovizionarea teritorială a populației

Restructurări ale consumului în procesul industrializare-urbanizare

INFĂPTUIREA politicii științifice de industrializare socialistă a țării, cu multiplele sale avantaje pe plan economic și social a determinat în toate județele creșterea simțitoare a numărului populației orașelor și centrelor muncitorești și, ca o consecință, sporirea în tot mai mare măsură, a necesarului de consum la produsele agroalimentare — proces care va continua și în viitor.

Transformări social-economice importante s-au produs și în mediul rural unde, chiar în condițiile autoconsumului se constată o intensificare a cererii pentru mărfuri alimentare prelucrate industrial, cum ar fi: zahăr, ulei comestibil, paste făinoase, conserve de carne și legume ș.a. (de asemenea, s-a manifestat tendința de cumpărare, în anumite proporții, și a unor cantități de piine, făină și mălai). Cererea manifestă o diferențiere pe județe și localități, în raport cu specificul agroindustrial al acestora și cu mărirea resurselor proprii, în natură, obținute de producători din cooperativele agricole de producție și gospodăriile individuale. Acest fenomen a fost influențat de formarea în cadrul județelor a complexelor de producție agro-industriale — adevărate nuclele ale viitoarelor orașe cu specific agrar-industrial, de creșterea numărului de specialiști în mediul rural etc.

Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea pentru asigurarea populației cu produse animale și vegetale în perioada 1982—1985 ridică — pentru consiliile populare, ca și pentru organele agriculturii și industriei alimentare din teritoriu — problema adaptării an de an a producției în profil teritorial, la necesitățile fondului de mărfuri agroalimentare destinate aprovizionării populației, în volumul și structura determinate în mod științific de către organele comerțului interior, luând în acest scop măsuri eficiente de reșezare a programelor de dezvoltare a producției vegetale și animale și a sarcinilor de livrări la fondul de stat — pe fiecare județ —, astfel încât să se asigure pe plan local acoperirea integrală atât a cantităților și sortimentelor de produse agroalimentare necesare pentru formarea fondului de consum județean, cât și livrările la fondul centralizat, în raport cu posibilitățile reale și specificul fiecărui județ, oraș și comună.

Referitor la modul de constituire a fondului de consum, la corelația dintre acesta și fondul de stat, secretarul general al partidului a apreciat că: „**Trebuie cel puțin proporțional să se asigure predarea la fondul de stat, și în mod corespunzător, proporțional cu realizarea producției să se asigure și consumul.**”

Înfăptuirea acestor obiective, de importanță majoră pentru economia noastră națională, necesită în etapa actuală adâncirea aplicării în profil teritorial a principiilor autoconducerii și autoaprovizionării, punerea pe baze economice, în toate etapele de planificare și realizare a planului, a relațiilor dintre industria alimentară și agricultură, precum și între aceste ramuri axiale ale economiei și sistemul comerțului interior. În această privință se impune întărirea rolului comerțului interior — de stat și cooperatist —, ca verigă de legătură planificată între producție și consum, care trebuie să acționeze, în egală măsură, și asupra agriculturii și asupra industriei alimentare, ca factor de echilibrare a consumului, spre a le determina să producă (cantitativ și calitativ) la nivelul cerințelor unei alimentații științifice, echilibrate, asigurând sortimentele necesare tuturor categoriilor populației.

Pirghii economice ale autoaprovizionării

APLICAREA eficientă a principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale necesită o mai bună corelare la nivelul județelor între necesități și resurse, realizarea unei stabilități pe termen lung între sursele de livrare a materiilor prime și unitățile de prelucrare ale industriei alimentare, între producătorii și beneficiarii fondului de consum, în condițiile creșterii rolului și atribuțiilor consiliilor populare, care poartă răspunderea pentru realizarea integrală a planului de aprovizionare, inclusiv prin completarea cu produse care nu au condiții favorabile de producție în cadrul județului.

Pentru atragerea în mai mare măsură în circuitul economic a unor resurse suplimentare de produse agricole, vegetale și animale, trebuie ca în actuala etapă, activitatea de achiziții și contractări cu gospodăriile populației pentru fondul de stat să fie concentrată exclusiv la organele locale subordonate uniunilor județene ale cooperativei de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor, urmînd să fie rezolvată în mod corespunzător și problema acordării de stimulente în furaje și porumb pentru creșterea de animale.

În condițiile generalizării autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, în primii doi ani ai cincinalului se evidențiază faptul că, în multe din județele țării comitetele executive ale consiliilor populare au reușit — la majoritatea produselor de bază (grâu pentru făină și piine, porumb pentru mălai, zahăr, ulei comestibil, pește, cartofi, ceapă, fructe, zarzavaturi etc) — să-și acopere necesarul propriu de consum prin autoaprovizionare, apelînd tot mai puțin la sprijin din alte județe. Astfel, în perioada 1 I—31 VIII 1982 intrările de produse agroalimentare la fondul de stat au depășit simțitor, pe total țară, cantitățile destinate livrărilor pentru formarea fondurilor de consum județene la o serie de produse, cum sînt: fructe de 2,7 ori, cartofi de 2,5 ori etc.

Aceste exemple pozitive, care pot fi extinse și la alte produse agroalimentare, ilustrează folosirea și generalizarea în cadrul județelor a unor căi și metode eficiente, cum sînt: îmbunătățirea planificării culturilor în raport cu necesitățile și condițiile pedoclimatice, lărgirea gamei de plante agricole, cultivarea întregului fond funciar, inclusiv în regim irigat, precum și a terenurilor intravilane nefolosite, dezvoltarea pisciculturii prin valorificarea superioară a apelor (lacuri, inclusiv cele de acumulare, riuri, bălți, eleștee) și exploatarea lor intensivă, creșterea suprafețelor pomicele prin plantarea în culturii intensive de livezi și revitalizarea celor existente, folosirea judicioasă a loturilor de pămînt ale cooperativelor și a terenurilor aflate în posesia gospodăriilor personale etc., asigurînd, pe această cale, o mai bună valorificare a resurselor locale și, în consecință, sporirea fondului de mărfuri necesar, atât pentru consumul fiecărei localități, cit și pentru livrarea unor cantități importante la fondul centralizat al statului.

De la programe la produse

ÎN îndeplinirea programelor de autoaprovizionare din unele județe mai sînt însă nerealizări, în special la produse animaliere (carne și preparate din carne, lapte și produse lactate, ouă, conserve de carne etc), la care — deși rezultatele pe ansamblu sînt bune — într-o serie de județe cum sînt: Satu Mare, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Mehedinți, nu s-a reușit să se producă cantitățile planificate la carne sau la lapte în Argeș, Bihor, Bacău, Satu Mare, Mehedinți, cu consecințe negative desigur, asupra realizării livrărilor către comerțul socialist și fondul de stat.

Ca urmare a măsurilor stabilite, comitetele executive ale consiliilor populare au trecut deja la elaborarea unor programe speciale de creare a resurselor materiale necesare, în vederea creșterii producției și asigurării consumului local, o atenție deosebită acordîndu-se înlăturării propriilor neajunsuri, punerii în valoare, la întreaga capacitate, a potențialului productiv al fiecărei unități, ținînd seama de condițiile, posibilitățile reale și tradițiile fiecărei localități.

În această privință, atenția principală a comitetelor executive ale consiliilor populare, a direcțiilor generale agricole din județe, precum și a organelor centrale de resort este și trebuie să fie concentrată, în continuare, în direcția înlăturării actualelor greutăți și neajunsuri, ce creează neritmicitate în aprovizionarea populației cu produse agroalimentare — urmîrind realizarea, în cadrul aplicării ferme a principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, a unor obiective de mare însemnătate pentru economia națională, printre care:

- întărirea organizatorică și economico-financiară a fiecărei unități productive (C.A.P., I.A.S. etc.), în consens cu cerințele noului mecanism economico-financiar;

- sporirea efectivelor de bovine, porcine, ovine, păsări etc în unitățile agricole socialiste și îngrijirea calificată a animalelor, pentru a da producțiile planificate;

- revitalizarea tradiției din țara noastră, de a crește vaci cu

lapte și oi în gospodăriile populației și asigurarea furajării corespunzătoare a acestora;

- înființarea de microferme proprii pe lângă consiliile populare și gospodării anexe pe lângă unitățile de alimentație publică și unitățile cu consumuri colective (cantine, școli, spitale etc.), care să-și asigure în perspectiva anului 1985 cel puțin 50 la sută din necesarul de consum la carne, lapte, legume, zarzavaturi și în întregime până în anul 1990;

- organizarea de crescătorii de porci pe lângă întreprinderile de morărit și panificație;

- atribuirea de terenuri locuitorilor județului, pentru a le cultiva cu legume, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, în scopul contractării acestor produse cu statul, obținând în schimb produse alimentare industrializate (zahăr, ulei comestibil, conserve de legume etc.), conform normelor și condițiilor prevăzute de lege;

- sporirea contribuției bazinelor agricole preorășenești la aprovizionarea populației din fiecare municipiu cu carne, lapte, ouă, cartofi, legume etc., în funcție de condițiile de climă și specificul dezvoltării agriculturii din zona respectivă;

- creșterea suprafeței arabile alocate pentru furaje și a pășunilor, ridicarea potențialului productiv al pajiștilor naturale prin fertilizarea, punerea în valoare a izlazurilor comunale tradiționale care au fost desființate și reinsămânțarea acestora;

- colectarea și utilizarea resurselor de furaje secundare (paie, coceni, vrejuri de fasole și soia etc.);

- organizarea mai bună a încheierii contractelor de livrare a produselor la fondul de stat;

- întreținerea și recoltarea la timp a culturilor de câmp;

Lista acestor măsuri ar putea continua, întrucât fiecare județ, localitate, comună își are specificul său, atât pe linie de producție, consum cât și în ce privește condițiile pedoclimatice, atenția principală trebuind să fie concentrată spre valorificarea în condiții superioare de eficiență a resurselor locale și a forței de muncă.

Urmărirea atentă a fiecărei măsuri din cadrul programelor locale de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, pentru creșterea producției locale la fiecare produs în raport cu necesitățile contribuie la crearea condițiilor materiale pentru îndeplinirea și chiar depășirea planurilor de producție și, pe această bază, asigurarea consumului populației — la nivelul normelor prevăzute în Programul de alimentație științifică — și a livrărilor la fondul centralizat al statului, ținând seama de nevoile economiei naționale.

Criteriile de cointeresare în metodologia de planificare

ÎN VEDEREA realizării orientărilor de bază ale programului privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse animale și vegetale în perioada 1982—1985, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Comerțului Interior, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și Uniunea Centrală a Cooperativelor de Producție, Achiziții și Desfacere a Mărfurilor au stabilit indicații metodologice privind determinarea livrărilor de produse agroalimentare pentru fondul de consum județean, la carne, lapte și produse derivate, în raport cu realizarea planului de intrări la fondul de stat.

Din analiza efectuată de organele Ministerului Agriculturii și ale Ministerului Comerțului Interior privind modul cum se îndeplinesc prevederile programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială a populației, rezultă că, pe ansamblu, constituirea fondului de consum județean, în funcție de realizarea livrărilor la fondul de stat, stimulează, în general, preocuparea comitetelor executive ale consiliilor populare pentru creșterea producției vegetale și animale.

Analiza pe județe a livrărilor din 1982 la fondul de stat și fondul pieței evidențiază faptul pozitiv că, sub aspect cantitativ, livrările către fondul de consum județean nu depășesc — în nici un județ — intrările de produse la fondul de stat. Pe de altă parte, în unele județe livrările destinate aprovizionării populației, prezintă rămăneri în urmă (Arad, Bacău, Bihor, Brașov, Iași, Ialomița, Timiș și altele), situație care nu poate fi explicată prin nivelul producției sau resurselor din județul respectiv, ci se datorește în mare parte metodologiei actuale de calcul pentru determinarea așa-numitului „drept de consum”. De menționat că sînt județe cu intrări masive la fondul de stat, de exemplu, la carne (Arad, Bihor, Timiș, Ialomița), precum și la alte produse agroalimentare, la care ponderea livrărilor destinate aprovizionării populației în totalul intrărilor la fondul de stat înregistrează valori modice, cuprinse, de regulă între 20—25 la sută și chiar sub 10 la sută, diferența constituind-o produsele livrate la fondul centralizat destinate apro-

vizionării cu materii prime a industriei alimentare și acoperirii altor nevoi ale economiei naționale.

În lumina indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind raportul producție/fond de consum/fond de stat considerăm necesară **revederea metodologiei actuale de determinare a livrărilor de produse agroalimentare pentru formarea fondului de consum județean, în sensul de a se lua în considerație atât îndeplinirea planului de livrări la fondul de stat, cât și aportul județului respectiv la sporirea resurselor de mărfuri puse la dispoziția economiei naționale.** Avem în vedere stabilirea livrărilor pentru fondul județean de consum proporțional cu procentul de realizare a planului de intrări la fondul de stat, în spiritul Legii nr. 13/1980.

În același timp, practica evidențiază necesitatea ca, modificările ce survin în realizarea livrărilor planificate pentru formarea fondului județean de consum să fie reglementate numai pe bază de contracte economice, încheiate de întreprinderile comerciale cu furnizorii din agricultură care au sarcini de livrări pentru fondul pieței. În acest cadru comerțul — ca verigă de legătură între producție și consum — are obligația să exercite un control exigent asupra calității producției contractate, precum și asupra volumului și structurii livrărilor destinate aprovizionării populației.

O problemă actuală, ce se impune a fi rezolvată în mod corespunzător în etapa următoare, o constituie îmbunătățirea fundamentării fondului de consum, urmînd ca acesta să fie stabilit în profil teritorial de Ministerul Comerțului Interior și direcțiile comerciale județene, pe baza consumurilor prevăzute în Programul de alimentație științifică a populației, care constituie un principal element în fundamentarea programelor de producție de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, în stabilirea și repartizarea teritorială a planului de livrări la fondul de stat. Așa cum arăta secretarul general al partidului în cuvîntarea la recenta Conferință pe țară a președinților Consiliilor Populare: „Este necesar să se înțeleagă bine că realizarea contractelor, a predării către organizațiile economice comerciale, a produselor agricole contractate, a produselor animale constituie o necesitate vitală pentru îndeplinirea programului de autoconducere și autoaprovizionare”.

Aplicarea principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale implică, pentru organele comerciale, luarea de măsuri în relațiile cu producătorii — agricultura și industria alimentară — care să conducă la întărirea rolului și autorității planului de stat ca instrument de bază în orientarea consumului populației și a determinării livrărilor de mărfuri pentru fondul pieței. În acest scop, la stabilirea fondului județean de consum — la produsele de bază — ar urma să se aibă în vedere în toate cazurile planul de desfacere cu amănuntul aprobat pentru fiecare județ, asigurarea rezervelor necesare ritmicității vânzărilor de mărfuri, către populație și schimburile de produse agroalimentare cu alte județe. Pe această cale, se va stimula dezvoltarea pe bază de contract economic a schimburilor de mărfuri între județe și a formelor de cooperare și întraajutorare economică directă între județe și localități, dîndu-se comitetelor executive ale consiliilor populare posibilitatea de a folosi la maximum, în condiții superioare de eficiență, resursele și posibilitățile concrete de producție, ținînd seama de specificul și particularitățile fiecărei zone, precum și de a ajusta continuu planificarea culturilor, programele de dezvoltare a producției agricole, vegetale și animale etc., cu influențe pozitive pe linia aprovizionării populației.

Perfecționarea mecanismului contractual include nominalizarea prin planul de stat, a principalilor furnizori pentru fondul pieței asigurîndu-se astfel delimitarea livrărilor pentru aprovizionarea populației de celelalte livrări, destinate industriei alimentare și exportului. Stabilirea distinctă a fabricilor pentru livrările către fondul pieței va permite comerțului interior să exercite asupra industriei o influență mai activă pentru sporirea producției și diversificarea sortimentelor, în raport cu nevoile concrete de aprovizionare ale populației. În aceste condiții, programele de producție stabilite pentru fondul pieței de către organele agriculturii și industriei alimentare ar urma să fie avizate de organele centrale și locale ale comerțului interior, întărîndu-se astfel răspunderea ce revine atât producătorilor cîi și comerțului pentru stăpînirea pieței, pentru aprovizionarea ritmică, echilibrată a populației cu produse agroalimentare.

În consecință, fondul de consum județean, astfel constituit — contractat și autoadministrat de organele comerciale locale — și fundamentat în concordanță deplină cu cerințele alimentare științifice determinate, este conceput a deveni o pirghie de influențare puternică a dezvoltării, cantitative și calitative, a producției agriculturii și industriei alimentare, în vederea bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare — obiectiv fundamental al îndeplinirii programelor de autoconducere și autoaprovizionare teritorială.

dr. Gheorghe ALFIR.

Perfecționarea sistemului de indicatori — pîrghie de stimulare a activității de cercetare

TRANSFORMAREA științei în forță nemijlocită de producție surprinde, ca fenomen de mare profunzime, nu numai creșterea în proporții nemaiîntlnite a gradului de aplicabilitate al științei — prin intermediul tehnicii și tehnologiei —, dar în aceeași măsură configurarea de sine stătătoare, ca o activitate cu o organizare și dinamică proprii, a însăși producției de nouitate, a cercetării științifice deci. Absorbind tot mai însemnate resurse sociale — fie sub formă materială sau financiară, fie sub cea a inteligenței creatoare — pentru a le converti ulterior în fapte de progres economic, cercetarea științifică a fost integrată de drept în judecățile macrosociale, este circumscrisă unor calcule de natură economică — în sens limitat sau mai larg. Iar unul din mijloacele prin care se exercită această orientare și comensurare a activității de cercetare științifică îl reprezintă sistemul de indicatori specifici, modul în care se articulează aceștia cu ansamblul indicatorilor de plan, de calitate lor fiind strîns legată, condiționată chiar, posibilitatea efectuării unor comparații internaționale.

Referindu-ne la acest din urmă aspect, se cuvine să subliniem că, pe plan internațional, există o mare diversitate de indicatori utilizați în sfera cercetării-dezvoltării. Astfel statisticile utilizate în evaluarea diferitelor aspecte ale activității de cercetare-dezvoltare din țările dezvoltate economic utilizează un sistem sintetic de indicatori, indicatori care pot fi grupați astfel:

1. Indicatori ai forței „absolute“ a C+D: ponderea cheltuielilor alocate finanțării C+D în produsul național brut (P.N.B.), produsul intern brut (P.I.B.) sau în venitul național (V.N.); ponderea cheltuielilor de C+D în volumul cifrei de afaceri sau volumul încasărilor unui produs, întreprinderi sau ramuri; numărul și structura oamenilor de știință și inginerilor angajați în C+D; numărul total de personal angajat în C+D care revine la 10 000 locuitori sau salariați; numărul doctorilor în știință și ponderea lor în totalul personalului ocupat în C+D.

2. Indicatori calitativi ai cercetării-dezvoltării: producția de literatură științifică publicată în principalele domenii de activitate; indicii de citare din literatura științifică selecționată; nu-

mărul de premii internaționale primite de oamenii de știință.

3. Indicatorii ai rezultatelor și eficienței activității de C+D: numărul de brevete înregistrate în diferite domenii ale C+D; perioada medie de timp dintre invenții și inovații, prin inovație înțelegîndu-se procesul de materializare a ideilor noi; balanța de brevete; balanța de plăți din vânzarea de know-how; balanța comercială a mărfurilor provenite din subramurile cu activitate intensivă în C+D; contribuția activității de C+D la creșterea producției materiale.

Efectuarea unei analize comparative a acestor indicatori pe diferite țări și grupuri de țări este îngreunată de existența unor dificultăți printre care enumerăm: multe date sînt disperate și incomplete; conceptele utilizate în definirea unor categorii economice sînt diferite de la o țară la alta; structurile organizatorice ale activității de C+D sînt diferențiate, reflectînd specificul național al politicii de dezvoltare a C+D. Datorită caracterului lor mai puțin „teoretic“, indicatorii care cunosc cea mai frecventă utilizare în efectuarea comparațiilor internaționale sînt cei care se referă la forța „absolută“ a cercetării-dezvoltării.

În țara noastră, după cum este cunoscut, în sfera activității de cercetare se află în uz un sistem de indicatori specifici adaptați atît concepției generale privind structura și planificarea activității economice — la nivel macroeconomic și microeconomic —, cit și particularităților fiecărei etape de dezvoltare. Indicatorii respectivi (ca, de altfel, și diversele norme și normative existente) dimensionează, pe de o parte, volumul și calitatea activității de cercetare, iar pe de altă parte, raporturile sale cu unitățile productive. În prima categorie pot fi cuprinși toți indicatorii planului de cercetare, ai volumului și structurii personalului, cei ai surselor de finanțare (reprezențați, în principal, prin fondul anual de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic alocat centrelor industriale și de volumul anual al investițiilor alocate în acest scop), precum și ai eficienței activității de cercetare; în a doua categorie sînt cuprinși, de regulă, indicatori vizînd costul contractelor de cercetare, nivelul

beneficiilor stabilit prin lege, indicatori ai autogestunii economice, principii care se aplică și în cercetare.

Compararea sistemului de indicatori utilizați în statistica națională cu cei folosiți în alte țări sau de organisme internaționale ne prilejuiește câteva constatări. Astfel, ponderea cheltuielilor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea a progresului tehnic în P.I.B. al țării noastre a crescut de la 1,7% în cincinalul 1976—1980, la 1,8% în actualul cincinal (circa 2% din venitul național consumat) apropiindu-se substanțial de nivelul acestui indicator din țările dezvoltate economic (în anul 1977 ponderea cheltuielilor de C+D în P.I.B. a fost de 1,8% în Franța, 1,9% în Japonia, 2,1% în R.F.G., 2,2% în Anglia, 2,4% în S.U.A.). Acest fapt reflectă politica consecventă de alocare a unor importante fonduri materiale și resurse umane în cercetarea științifică din țara noastră promovată de conducerea partidului și statului nostru. Dar și la nivelul unor subramuri purtătoare de progres tehnic se remarcă o evoluție pozitivă. Astfel, în prezent, ponderea cheltuielilor de CS-DT și IPT în valoarea producției marfă a industriei construcțiilor de mașini este de cca. 2,3%, apropiindu-se de nivelul acestui indicator din diferitele ramuri prelucrătoare din țările dezvoltate. Menționăm că în anul 1978 nivelul acestui indicator a fost de 2,3% pentru întreaga industrie prelucrătoare a S.U.A., de 2,9% în producția de automobile și alte mijloace de transport, iar în R.F.G. (anul 1977) de 3,0% în industria constructoare de mașini.

Concomitent însă cu conturarea acestor tendințe pozitive pot fi semnalate, pe unele planuri, și anumite rămîineri în urmă. Un exemplu în acest sens îl constituie evaluarea muncii de cercetare. Precum este știut, pentru a stimula unitățile beneficiare de progres tehnic să introducă în producție cit mai multe rezultate ale cercetării și proiectării desfășurate în institutele specializate, în valoarea contractelor de cercetare se include o cotă de beneficiu mai mică față de producția industrială (rata rentabilității este de 6% pentru lucrările de inginerie tehnologică și de 10% pen-

tru cele de cercetare științifică și microproducție), în timp ce în țările dezvoltate, în valoarea activității de C+D a firmelor particulare se include o cotă ridicată de profit, fiind cunoscut faptul că rata plusvalorii în cazul cercetătorilor este foarte ridicată. În mod corespunzător și costul forței de muncă, al valorii sociale create de munca de cercetare apare cu mult diminuat (de exemplu, de 4—8 ori față de industria construcțiilor de mașini din Franța). Dacă această situație părea relativ ferească într-o etapă anterioară a dezvoltării economiei socialiste, în prezent, când ne înscriem tot mai ferm pe linia dezvoltării calitative, a unei economii ce se bazează pe știință, menținerea la cotele respective a valorii create de munca de cercetare nu se mai justifică. Nu numai că nu poate fi reprezentată corect ponderea inovației, a creativității în valoarea produselor finale, dar subevaluarea costului cercetării poate conduce, așa cum s-a întâmplat decenii de-a rândul cu resursele energetice al căror preț a fost menținut în mod artificial la un nivel scăzut, la o risipă a acestei valoroase surse de progres. Evident, nu milităm pentru simpla mărire a beneficiului unităților de cercetare; ar însemna să neglijăm faptul că, uneori, rezultatele cercetării nu sînt dintre cele mai bune, mai eficiente. Ne apare îndreptățit și în deplin consens cu principiile noului mecanism economico-financiar, ca nivelul beneficiului unită-

ților de cercetare să poată fi diferențiat, în funcție de domeniul de activitate, de intensitatea absorbției de progres tehnic pe care o reclamă dezvoltarea competitivă a unei ramuri, subramuri sau unități de producție.

Tot în direcția impulsivării dezvoltării calitative a muncii de cercetare ar fi util, credem, ca în sistemul de indicatori ce stau la baza promovării și comensurării muncii cercetătorilor să fie incluși și alți indicatori. Numărul lucrărilor sau al studiilor publicate în reviste de specialitate, numărul invențiilor brevetabile cuprinse în lucrările de cercetare, distincțiile științifice din țară și străinătate — iată numai câteva dintre elementele ce pot stimula o selecție a cadrelor de cercetare, ce exprimă cu mai multă fidelitate elementul calitativ în sfera activității de cercetare. De asemenea, o mare importanță în reliefașul aspectelor calitative ale activității de cercetare științifică are cuantificarea contribuției acestei activități la dezvoltarea economică a diferitelor domenii și a economiei naționale în ansamblul ei. Evaluarea corectă a efectelor economice reale (postcalculate) ale tuturor temelor de cercetare științifică și inginerie tehnologică reflectă sintetic nu numai mărimea potențialului material, financiar și uman angrenat în acest domeniu, ci și intensitatea, calitatea și structurarea eforturilor de concepție tehnică și tehnologică.

În diferite țări au fost făcute încercări de evaluare a contri-

buției cercetării științifice și dezvoltării tehnologice la creșterea economică a unei ramuri și a economiei naționale. Indicatorii care reflectă finalitatea concretă a muncii cercetătorilor și proiectanților, comparabili între diferite națiuni, se referă la efectele economice principale obținute dintr-o unitate monetară investită în cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică. În acest sens, principalii indicatori sînt sporul valbric al producției, al exporturilor, diminuarea valorică a importurilor și a cheltuielilor de producție, creșterea beneficiilor etc. obținute la 1 leu cheltuit în CS și IPT.

Cunoașterea corectă a nivelului acestor indicatori, atît la nivelul fiecărei unități de CS și IPT a ramurii și a economiei naționale, oferă factorilor de decizie un argument important, de natură economică, pentru orientarea priorității a resurselor disponibile spre dezvoltarea acelor domenii ale cercetării științifice și ingineriei tehnologice care asigură obținerea unor efecte economice maxime. În condițiile actuale, indicatorii privind reducerea cheltuielilor de producție și a importurilor care revin la 1 leu cheltuit ar trebui, credem, să fie incluși în criteriile esențiale de decizie în selectarea temelor de cercetare finanțate din fondul de tehnică nouă al centralelor industriale sau altor unități centrale.

Sorin V. STAN

Uzina anului 2000

CU siguranță, imaginea uzinei în care activitățile îndeplinite în mod obișnuit de oameni sînt preluate de mașini mai suscită și astăzi interesul. Și totuși, această uzină, în care prezența fizică a ființei umane este substituită prin mecanisme tot mai sofisticate, tot mai „inteligente” nu constituie decît un prim pas, o fază incipientă a ceea ce va fi „uzina anului 2000”. Potrivit opiniei specialiștilor, prototipul uzinei acestui sfîșit de mileniu va încorpora elemente de noutate mai cu seamă în sfera organizării și legitimării activității productive, proces care are drept suport tehnologia informatică.

Potrivit unor aprecieri, uzina anului 2000 va fi alcătuită dintr-un sistem modular de calculatoare interconectate, după criterii funcționale și alimentate de una sau mai multe bănci de date comune. Un astfel de sistem integrat va dispune de capacitatea de a prelua toate funcțiile întreprinderii — de la contractarea comenzilor pînă la livrarea produsului către beneficiar, deci fazele: precizarea cerințelor beneficiarului, conceperea și proiectarea noului produs, elaborarea nomenclaturii și a gamelor de produse, calculul necesarului de aprovizionare, planificarea fabricației, organizarea fluxurilor tehnologice, activitățile de control al calității etc. Elementul revoluționar pe care îl conține informatizarea întreprinderilor productive poate fi reliefat dacă se amintește că tocmai incoerența fluxurilor informaționale ce emană din diversele compartimente ale unei uzine constituie una din cauzele majore ale erorilor, întârzierilor în procesul de producție, reprezintă o cauză a creșterii costurilor de producție.

Profilul uzinei ce va funcționa cu maximă competitivitate în următoarele decenii, așa cum poate fi prefigurată astăzi, relevă nu un progres în cantitate ci mai ales pe planul calității. O asemenea afirmatie, larg acceptată, este susținută de faptul că autentică „străpungere tehnologică” preconizată se va localiza în sfera concepției, a metodelor capabile să reunească într-un sistem unitar, eficient și operațional diversele progrese înregistrate în procesul informatizării activității industriale, realizări ce au însă în prezent un caracter quasi-izolat.

Intr-adevăr, o privire asupra zonelor de penetrare a tehnologiei informatice în industrie susține constatarea că principalele compartimente de activitate ale întreprinderilor au dobîndit deja un alt profil prin asimilarea informaticii: compartimentul de cercetare-dezvoltare — care beneficiază de sistemele de concepție asistată de ordinator; compartimentul de planificare — în care au fost implementate cu succes tehnici de clasificare și codaj al pieselor în grupări după criteriul analogiei (tehnologii de grup); serviciile de aprovizionare — în care se aplică metodele moderne de gestiune; fabricația — unde sînt utilizați roboți industriali, echipamente electronice de testare etc.

Componentele uzinei automatizate a viitorului există aproape în întregime și ele și-au demonstrat deja avantajele. Saltul calitativ preconizat presupune conectarea lor într-un sistem unitar, presupune subordonarea logicii de funcționare proprii fiecărei verigi unei logici a ansamblului. În mod concret se pune problema identificării liniilor comune între cele două sisteme informatice aplicate în industrie: F.A.O. (fabricația asistată de ordinator) și C.A.O. (activitatea de concepție asistată de ordinator) — pentru a adopta terminologia franceză. Interconectarea diferitelor sfere de activitate ale întreprinderii pre-

supune două modificări esențiale: a) în plan tehnic, regruparea unui număr mai mare de calculatoare într-o singură rețea care permite comunicarea între acestea pe o bază de date comună; b) în planul concepției, unde organizarea procesului de producție urmează să se realizeze pe baze diferite de cele ale uzinei tradiționale.

Acest ultim aspect prezintă o importanță deosebită. Potrivit datelor furnizate de o serie de studii de prognoză, prima etapă în succesiunea fazelor de programare a producției o reprezintă modelarea corpurilor solide, cu alte cuvinte o serie de informații referitoare la forma, dimensiunile, numărul de referință, cadrul de clasificare al piesei ce urmează a fi realizată. Sarcina amintită, și de a cărei îndeplinire corectă depinde desfășurarea întregului proces, ar urma să fie soluționată cu ajutorul soft-ware-ului de concepție tridimensională. Un pas înainte în procesul de modelare este așteptat din partea perfecționării sistemelor informatice în timp real, progres tehnologic care va permite și reprezentarea pieselor în dinamică, inclusiv simularea funcționării întregii linii de fabricație. Pe baza acestor date poate fi începută analiza asupra concepției și proiectării piesei (precum și a tuturor utilajelor asociate), elaborarea documentației tehnice etc.

Difficultățile cele mai importante care se cer depășite în drumul spre realizarea uzinei complet automatizate cantonează, potrivit opiniei specialiștilor, în sfera conexiunii a două sau mai multe sisteme de concepție asistate prin ordinator (C.A.O.) între ele precum și a sistemelor C.A.O. și F.A.O. Soluția pe care o avansează specialiștii constă în aplicarea tehnologiilor de grup care, în termeni operaționali, reprezintă un sistem asistat de ordinator, de cercetare, clasificare și codificare a pieselor luîndu-se în considerație forma viitoarelor produse. Concepția care stă la baza tehnologiilor de grup o reprezintă capacitatea de a elabora un program informatic apt să stabilească în mod independent proprietățile unui reper pornind, pe de o parte, de la descrierea geometrică și funcțională a piesei respective, iar pe de altă parte, de la potențialul de fabricație existent al unei întreprinderi. Pentru personalul care lucrează în producție, integrarea tehnologiilor de grup se traduce printr-un sprijin informatic în elaborarea nomenclaturii de fabricație. Apare posibilitatea, prin intermediul unui display (afîșaj) să fie selecționate utilajele și condițiile operaționale optime pentru fiecare piesă, precum și regruparea parametrilor — viteza, adîncimea trecerilor, schimbarea S.D.V.-urilor. Sub aspect organizațional utilizarea tehnologiilor de grup conduce la o selecție a pieselor pe familii de fabricație și chiar la regruparea mașinilor în funcție de familiile de produse.

O altă schimbare de esență este prevăzută în sfera soft-ware-ului. În uzina anului 2000 se va realiza legătura între calculatorul central și calculatorul local, fixat pe un anumit utilaj. De asemenea, sînt prevăzute o serie de mutații la nivelul forței de muncă, al structurii profesionale, al satisfacției în muncă, precum și în ce privește sistemul decizional.

Aflat într-un stadiu avansat de automatizare, integrată sub aspect informațional, mai productivă și mai economică sub aspectul consumurilor materiale și energetice, uzina ce va funcționa probabil în finele acestui secol va modifica nu numai imaginea noastră despre munca industrială, dar va afecta profund însuși sistemul nostru de valori, viținea ce o proiectăm asupra lumii, și poate asupra însuși locului ființei umane în univers.

C. P.

Programele speciale adoptate de Conferința Națională a P.C.R. — în acțiune!

Recuperarea, recondiționarea, re folosirea pieselor și subansamblelor uzate

INDEPLINIREA programului special cu privire la intensificarea recuperării și valorificării resurselor materiale refolosibile, pieselor și subansamblelor uzate, a resurselor energetice secundare în anul 1983, aprobat de Conferința Națională a partidului, prezintă o însemnătate esențială pentru asigurarea tehnico-materială a economiei naționale la nivelul sarcinilor de dezvoltare prevăzute în plan. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la Conferința Națională, „putem asigura, în unele secțiuni, 50 la sută și chiar mai mult din necesarul de materii prime pe seama recuperării și refolosirii materialelor”.

Un obiectiv de seamă al măsurilor adoptate este rezolvarea într-o măsură crescândă, prin re folosire, a necesarului de piese de schimb pentru mijloacele de producție cu care sint dotate unitățile economice.

Mașinile, utilajele și instalațiile care se scot din uz (și a căror listă se aprobă de către adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi) vor trebui să fie dezmembrete, pentru recuperarea tuturor componentelor lor care pot fi reutilizate. S-a stabilit un barem minim de 30% al valorii pieselor și materialelor care se refolosesc (ca atare sau în urma recondiționării), față de valoarea de inventar a mijloacelor fixe casate. De asemenea, recondiționarea și re folosirea trebuie introduse ca un element obligatoriu în procesul de reparații curente și capitale.

Pe această cale, în ansamblul economiei naționale urmează ca în anul în curs să fie reutilizate un volum de piese, subansamble și materiale componente ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor, în valoare totală de 10,7 miliarde lei. Din această sumă, aproape 30% se referă la autovehicule.

Rezolvarea bazei tehnice și organizatorice a activității de recuperare trebuie situată ca o prioritate pe agenda consiliilor oamenilor muncii din fiecare întreprindere. Există un set de tehnologii de recondiționare puse la punct, există sau pot fi realizate prin auto-doare instalațiile și dispozitivele necesare, există experiențe pozitive care se cer valorificate prin generalizare.

O astfel de experiență, din sectorul transporturilor auto, prezentăm în cele ce urmează, în speranța că elementele de organizare a acțiunii vor fi sugestive, iar datele referitoare la eficiența economică obținută vor fi convingătoare pentru a determina și alte unități să reproducă, adapteze și dezvolte acest exemplu.

ORGANIZAREA UNEI ACTIVITĂȚI INDISPENSABILE

SECTORUL DE TRANSPORTURI — domeniu al unor ample servicii indispensabile întregii vieți economice și sociale — consumă resurse materiale fără a produce altele : de aceea economia de resurse, în condițiile satisfacerii sub raport cantitativ și calitativ a cerințelor de transport, este un element definitoriu al eficienței activității în această ramură. La Conferința Națională, secretarul general al partidului a insistat asupra necesității unei mai bune folosiri a mijloacelor de transport, înlăturării risipei.

Referindu-mă la transporturile rutiere, în speță la nivelul întreprinderii de transporturi auto, ca unitate de bază a acestui sector, acțiunea de **recuperare, recondiționare și re folosire a materialelor și pieselor** se impune în mod obiectiv și pregnant din următoarele considerente :

— sectorul auto — în afară de consumul de carburanți în exploatare — este un mare consumator de materiale și piese cu valori destul de ridicate și puternic intensive din punctul de vedere al energiei înglobate (anvelope, piese de schimb ș.a.) ;

— în cadrul sistemului de întreținere-reparare și prin casarea mijloacelor de transport ieșite din uz se disponibilizează mari cantități de piese și materiale, care — ca atare, sau printr-o recondiționare de bună calitate, realizată cu tehnologii adecvate — pot fi reintroduse imediat în circuitul productiv, cu reduceri considerabile de cheltuieli comparativ cu valoarea pieselor și materialelor noi ;

— procurarea, pe bază de contracte economice, a unor piese, subansamble și agregate este foarte dificilă pentru anumite tipuri de mijloace auto care nu se mai fabrică, dar există totuși în parcul în exploatare — ca și în cazul unor repere destinate tipurilor curente, pe care întreprinderile constructoare le produc doar în cantități reduse ca piese de schimb, întrucât au o rentabilitate scăzută ;

— eliminarea importului de piese de schimb pentru autovehicule de fabricație străină.

În acest context, consiliul oamenilor muncii din **Întreprinderea de transporturi auto Argeș** și-a stabilit, încă de la începutul anului 1981, un program unitar de acțiune în vederea creării, implementării și funcționării unui **sistem global de recuperare, recondiționare și re folosire a materialelor și pieselor uzate** rezultate de la parcul propriu de autovehicule.

În esență, acest sistem cuprinde :

● un ansamblu de **date și informații** privind pe de o parte **necesarul** de piese și materiale pentru consum, iar pe de altă parte **consumul efectiv** realizat. Aceste elemente, la nivelul întreprinderii, sint furnizate de oficiul de calcul electronic, având la bază programul GESITA. Datele respective constituie baza

planului de recuperare, recondiționare și re folosire a pieselor și materialelor, a cărui realizare a fost încredințată unei subunități specializate din cadrul întreprinderii — atelierul de recondiționat agregate (A.R.A.) ;

● organizarea și dotarea cu utilaje adecvate a acestui **atelier centralizat**, care execută recondiționarea după tehnologii stabilite ;

● realizarea unui sistem judicios (vezi fig. 1 și 2) pentru **colectarea și recuperarea** tuturor pieselor și subansamblelor uzate, rezultate din înlocuiri sau casări, care constituie „materia primă” pentru atelierul de recondiționări ;

● antrenarea în circuitul de recondiționare, pe bază de plan de producție, a **atelierelor de producție-școală** de la cele două grupuri școlare (Curtea de Argeș și Cimpulung) din subordinea I.T.A. Argeș, ca subunități ale atelierului centralizat de la nivelul întreprinderii ;

● legătura permanentă a întreprinderii cu Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi, privind **realizarea în colaborare de noi tehnologii, dispozitive și utilaje specifice operațiilor de recondiționare** a pieselor și agregatelor auto ;

● realizarea unei strânse **cooperări cu unități din județ** care pot să ne ajute în acțiunile noastre (Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești).

Astfel, împreună cu I.C.P.T.T. s-a realizat o **instalație de metalizare**, care ne permite recondiționarea cu cheltuieli foarte mici a unui număr însemnat de repere de mare necesitate (arbori cotiți, arbori secundari de la cutiile de viteze, cilindri de basculare, blocuri motor ș.a.), iar cu ajutorul C.A.T.C. Pitești s-a realizat o **secție de garnituri din cauciuc**, indispensabile pentru funcționarea mijloacelor de transport, dar care nu puteau fi contractate cu unitățile specializate, dată fiind seria mică. În această secție se execută și recondiționarea **silence-blocurilor** provenite din import.

De asemenea, în cooperare cu Institutul de cercetări pentru cauciuc și mase plastice București, întreprinderea noastră a realizat și implementat un procedeu modern de reparare a anvelopelor — tehnologia **plasturilor de gumați de ranforsare**, care permite **vulcanizarea tuturor tipurilor de anvelope**, inclusiv a celor cu cord metalic.

Un element important al sistemului îl reprezintă **larga mobilizare a oamenilor muncii** din întreprindere (în special șoferii și mecanicii) pentru a înțelege importanța acțiunii de recuperare a pieselor în vederea recondiționării și a participa la realizarea ei. Li s-a explicat și demonstrat că **hotărâtoare este înlocuirea piesei uzate la timp, când nu este complet degradată**. Acest element este determinant pentru aducerea piesei, prin re-

Experiențe în actualitate

condiționare, la parametrii inițiali (adică la o calitate echivalentă cu a piesei noi), cu cheltuieli minime.

Eficiență economică pe multiple planuri

PE BAZA acestui sistem, în cursul anului 1982 s-au recondiționat piese, agregate și subsansamble auto în valoare de peste 12,5 milioane de lei, printre care : 6 344 anvelope auto (recondiționate prin vulcanizare) ; 505 baterii de acumulatori ; 274 motoare ; 310 cutii de viteze AK 5 ; 53 cutii de viteze AK 6 ; 202 grupuri diferențiale ; 543 electromotoare ; 616 alternatoare ; 145 amortizoare ; 509 arbori cotați (recondiționați prin metalizare) ; 204 cilindri de frână ; 131 punți față complete ; 321 pompe de apă ș.a.

Aceste realizări au permis întreprinderii noastre să asigure activizarea maximă a parcului auto (în perioada campaniilor agricole de vară și toamnă, coeficientul de utilizare a parcului a fost de 90% la camioane, 98% la remorci și 95% la autobuze). În același timp ne-am realizat indicatorii de producție și economico-financiari, cu depășiri substanțiale — la beneficii, de pildă, de peste 23%.

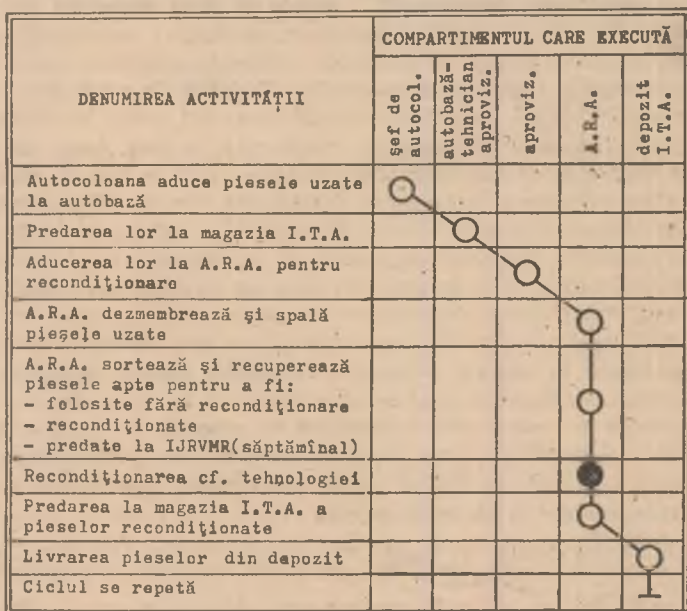
Este elocvent exemplul consumului de anvelope în anul 1982, la coloana Basarabi, ce lucrează pe șantierul Canalului Dunăre — Marea Neagră, unde uzura a fost foarte accentuată și rapidă, datorită suprasolicitării parcului în exploatare (lucrându-se în două schimburi de 12 ore) ; prin recondiționare s-a înlocuit un necesar de cca. 2 300 anvelope noi, de dimensiuni mari (11,00/20 și 12,00/20), ceea ce a însemnat pentru economia națională disponibilizarea unei importante cantități de resurse materiale și energetice. Dacă ar fi recurs la achiziționarea de anvelope noi (cu un cost mediu de 2 500 de lei, față de 200 lei cheltuieli pentru o anvelopă recondiționată), întreprinderea nu și-ar fi realizat sarcinile de plan la producția netă și la beneficii.

Practica ne-a demonstrat astfel că acțiunea de recuperare, recondiționare și refolosire trebuie să facă parte din activitățile fundamentale și strict necesare ale întreprinderii. Fără ea nu am fi putut realiza nici un indicator de plan, iar nevoile de transport în perimetrul nostru de activitate nu ar fi fost asigurate.

Dezvoltarea cantitativă și calitativă a acțiunii

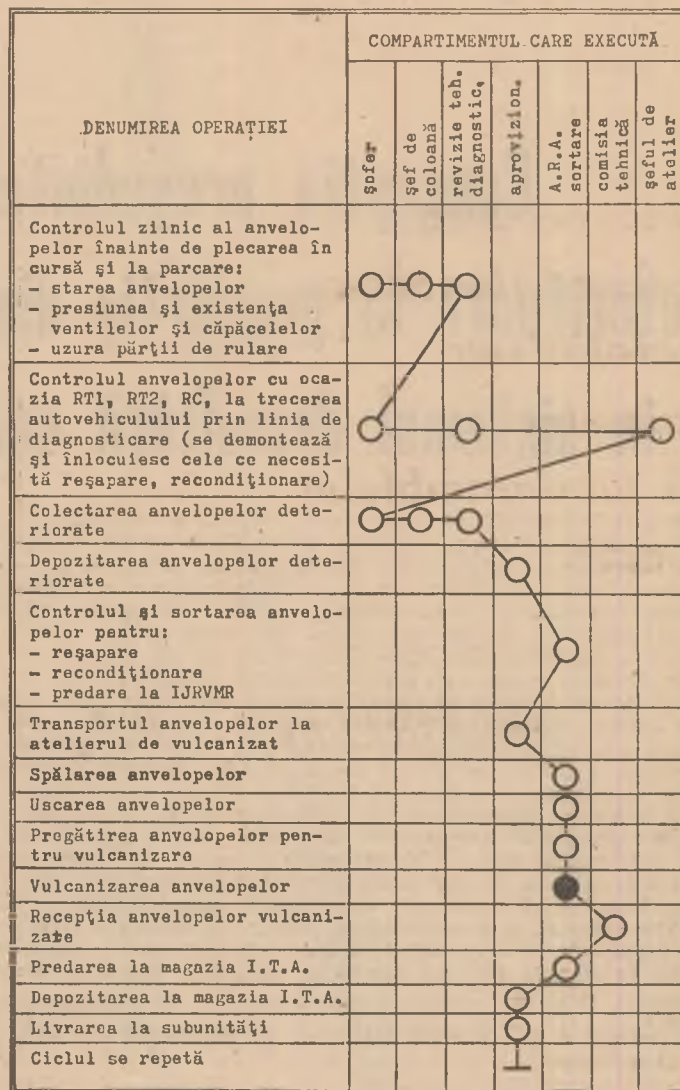
AVIND această bază tehnico-organizatorică, întreprinderea noastră poate prelua sarcinile complexe de transport pentru anul 1983, atât în traficul de marfă, cât și în cel de călători. (Menționăm că I.T.A. Argeș este angrenată în „acțiunea Motru“ încă din anul 1982, iar în acest an va participa aici, la lucrările de descoperță, cu 250 de autobasculante de mare capacitate.) În

Fig. 1. : DIAGRAMA DE RUTINĂ PRIVIND RECUPERAREA ȘI RECONDIȚIONAREA PIESELOR ȘI SUBSANSAMBLELOR AUTO

Notă : piesele noi și cele recondiționate nu se livrează decât în schimbul celor uzate, în vederea recondiționării acestora.

Fig. 2. : DIAGRAMA DE RUTINĂ PRIVIND CIRCUITUL ANVELOPELOR PENTRU RECONDIȚIONARE

Notă : anvelopele noi, cele reșapate și cele vulcanizate nu se livrează decât dacă se predau anvelope uzate, în vederea recondiționării lor.

acest sens, consiliul oamenilor muncii și-a propus un program — aprobat în adunarea generală — de dezvoltare și modernizare a procesului de recuperare, recondiționare și refolosire a pieselor și materialelor, care prevede obiective cantitativ și calitativ sporite față de realizările din anul precedent. În esență, programul cuprinde asimilarea recondiționării de noi repere, în special pentru parcul de autobasculante noi, intrate în dotare, modernizarea întregului proces tehnologic de recondiționare, urmărind reducerea substanțială a consumului de energie aferent.

Experiența colectivului nostru consider că poate fi valorificată la nivelul sectorului — și, în același timp, ne permite să facem următoarele propuneri :

- dezvoltarea și adîncirea cercetării activităților de recondiționare, în cadrul institutelor de specialitate, care să vină în întîmpinarea nevoilor unităților de exploatare, îndeosebi prin elaborarea de tehnologii optimizate din punct de vedere energetic ;

- cooperarea cu unitățile de construcții de mașini, care ar putea prelua unele repere uzate pentru a le recondiționa — în cazul cînd aceasta necesită tehnologii și echipamente inaccesibile întreprinderilor de transporturi auto — și a le readuce la nivelul parametrilor pieselor noi.

dr. ing. C. POPA
directorul I.T.A. Argeș

Spirit revoluționar, novator în gândire și acțiune

Conceptia președintelui Nicolae Ceaușescu referitoare la proporția dintre industrie și agricultură în sistemul dezvoltării economico-sociale echilibrate

FUNCȚIONAREA și dezvoltarea echilibrată, armonioasă, ca un singur tot, a economiei naționale în condițiile contemporane constituie una din problemele de mare complexitate care solicită eforturi deosebite de cunoaștere aprofundată a resurselor și necesităților, pentru elaborarea unui anumit model al creșterii economice etc. Aceasta, mai ales ca urmare a modificărilor bruște și imprevizibile de situații, ale căror efecte se propagă cu rapiditate atât pe plan intern, în cadrul legăturilor dintre sectoare, ramuri și subramuri, cât și pe plan extern, în raporturile dintre economii naționale. În acest context general, una din coordonatele fundamentale ale politicii economice a partidului nostru, ale gândirii și activității neobosite a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o reprezintă grija permanentă pentru elaborarea unui model propriu de structurare a economiei naționale, pornindu-se de la condițiile concret-istorice, de la cerințele mereu schimbătoare ale vieții. Asigurarea unor anumite structuri și priorități în evoluția ramurilor și sectoarelor de activitate este înțeleasă ca o condiție esențială a coordonării și conducerii unitare a economiei naționale, a armonizării tuturor subdiviziunilor muncii sociale în direcția ridicării bunăstării materiale și spirituale a poporului. O atenție deosebită a fost acordată în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, proporției dintre industrie și agricultură.

Industria și agricultura – ramuri economice hotărâtoare

ÎN CONCEPȚIA tovarășului Nicolae Ceaușescu, industria și agricultura reprezintă ramuri hotărâtoare în dezvoltarea economico-socială a țării, în făurirea socialismului și comunismului, în ridicarea nivelului de trai al poporului. Prin producția lor, industria și agricultura dețin o pondere covârșitoare în asigurarea corelației necesare între producția socială și nevoia socială. Satisfacerea trebuirilor de consum productiv sau neproductiv din economie este condiționată, direct sau indirect, de producția industrială și agricolă; roadele muncii industriale și agricole, se regăsesc într-un fel sau altul, în toate ramurile, în întregul mod de viață al poporului. Ca urmare, proporția dintre industrie și agricultură are un conținut complex și o importanță deosebită în funcționarea și dezvoltarea echilibrată, armonioasă, a economiei naționale. Respectarea acestei proporții presupune o asemenea dezvoltare a producției industriale și agricole, în asemenea ritmuri, care să permită schimbul de activități dintre ele, aportul lor determinant la acoperirea necesităților din celelalte ramuri, la creșterea eficienței relațiilor externe etc. Se observă, astfel, că proporția dintre industrie și agricultură nu este un scop în sine, ci ea se înscrie în cadrul general al raportului dintre producție și consum; însuși schimbul de activități dintre industrie și agricultură se efectuează pornindu-se de la necesitățile de ansamblu ale economiei, în care aceste ramuri sînt implicate organic; ritmul de dezvoltare

a producției industriale și agricole se stabilește avîndu-se în vedere cerințele reciproce ale acestor două ramuri nu izolat, ci în contextul general al acoperirii necesităților economiei naționale; reproducția continuă din industrie și agricultură, prin conținutul ei, condiționează procesul de ansamblu al reproducerii socialiste, însăși funcționarea economiei naționale, echilibrul sau dezechilibrul economic.

Promovarea fermă de către P.C.R. a politicii sale de industrializare a țării a antrenat crearea unei industrii puternic dezvoltate, în continuu progres, capabilă să asigure o bază tehnică materială avansată, un aparat de producție înaintat, în toate ramurile care să ducă la sporirea rapidă a productivității muncii, a eficienței activității economice în ansamblul ei și la afirmarea superiorității socialismului față de capitalism. Ca urmare a succeselor deosebite dobîndite în anii construcției socialiste, România a cunoscut o puternică dezvoltare, devenind o țară industrial-agrară, cu o economie în plin progres. Marile izbînzii care s-au produs în dotarea tehnică a muncii, în configurarea pe ramuri a economiei naționale, în dezvoltarea forțelor de producție și repartizarea lor teritorială rațională, în structura socio-profesională a populației ocupate, în condițiile de muncă și de trai ale oamenilor, micșorarea decalajelor față de țările avansate, trecerea la un nou stadiu de dezvoltare, afirmarea tot mai puternică a României în concertul mondial al națiunilor, ca și multe ale transformării înnoitoare sînt indisolubil legate de crearea unei industrii puternice, moderne. Într-adevăr, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Dacă nu am fi realizat o asemenea industrializare a țării, România ar fi rămas pentru o vreme îndelungată într-o stare de inapoiere care ar fi afectat grav construcția socialismului, munca și viața poporului nostru”.¹⁾ În anii construcției socialiste, producția industrială a țării noastre a crescut de 50 de ori; industria a devenit ramura conducătoare a economiei naționale, deținînd, în anul 1981, o pondere de 57,2% în totalul veniturilor național creat. Totodată, populația ocupată în industrie reprezenta, în 1981, peste 36% din totalul populației ocupate în economie, față de 12% în 1950.

Ca o expresie a realismului și spiritului novator în gândirea și acțiunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, a luptei sale neobosite împotriva abordării dogmatice și a închistării, se impune subliniat faptul că în perioada de după cel de al IX-lea Congres al partidului nostru, în procesul de elaborare a strategiei dezvoltării continue a economiei românești, a fost reevaluat locul agriculturii ca ramură de bază a economiei noastre naționale. Secretarul general al partidului a combătut tendința de „subapreciere a importanței agriculturii în ansamblul economiei noastre naționale”, „...care „a dus în practică, într-o anumită perioadă, la neglijarea acestui sector, la nerealizarea sarcinilor de dotare stabilite în planurile de stat”.²⁾

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 16–18 decembrie 1982, București, Ed. politică, 1982, p. 82.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste, 27 februarie 1974, București, Ed. politică, 1974, p. 32.

În legătură cu acestea, în cadrul general al proporției optime dintre industrie și agricultură, se impun subliniate mai multe aspecte. Mai întâi, recunoașterea rolului industriei ca ramură conducătoare a economiei de care depinde, deci, dezvoltarea tuturor ramurilor, nu exclude dezvoltarea agriculturii ei, dimpotrivă, o presupune. Dezvoltarea puternică a industriei și agriculturii constituie o necesitate pentru creșterea armonioasă a economiei, pentru realizarea progresului general al patriei și ridicarea nivelului de trai al poporului. Cu alte cuvinte, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, între dezvoltarea industriei și a agriculturii nu există o contradicție, acestea nu trebuie contrapuse; diminuarea decalajelor față de țările dezvoltate nu înseamnă neglijarea dezvoltării și modernizării agriculturii iar producția agricolă avansată nu contravine poziției industriei de ramură conducătoare ci reprezintă, concomitent, pe de o parte, un rezultat, o expresie a progresului industrial, și, pe de altă parte, o condiție a dezvoltării industriei, ținând seama atât de materiile prime pe care i le furnizează, cât și de mijloacele de subsistență ce le asigură personalului muncitor industrial, întregii populații. „**Între industrie și agricultură, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, există o strinsă legătură și condiționare reciprocă. Orice subapreciere a unuia din aceste principale sectoare economice, orice rămânere în urmă a unuia sau altuia poate provoca disproporții în dezvoltarea economică generală, poate avea repercusiuni negative asupra întregii vieți sociale.**”³⁾

Conținut complex și dinamic al proporției dintre industrie și agricultură

PROPORTIA dintre industrie și agricultură este înțeleasă nu numai din punct de vedere economic, ci și în planul raporturilor de ordin social, al relațiilor dintre clase și grupuri sociale. Restabilirea rolului agriculturii de ramură de bază a economiei naționale se reflectă pozitiv nu numai în privința creșterii producției agricole și aportului ei la dezvoltarea de ansamblu, ci și în domeniul conștiinței oamenilor; astfel, se formează și se maturizează un mod nou de a privi munca agricolă, fapt care, la rîndu-i, favorizează sporirea interesului față de agricultură și a stabilității tineretului în mediul sătesc.

În practica economică, respectarea proporției dintre industrie și agricultură necesită realizarea unor ritmuri de creștere a producției în strictă concordanță cu cerințele existente, din fiecare etapă. Proporționalitatea în progresul continuu al economiei nu înseamnă dezvoltarea tuturor ramurilor în ritmuri egale, după cum, ritmurile diferite de dezvoltare de la o ramură la alta etc. nu echivalează cu starea de disproporționalitate. Relația de cauzalitate dintre nevoia socială și producția socială se impune, aici, cu toată forța; mișcarea necesităților determină mișcarea proporțiilor, în condițiile date ale resurselor existente. Urmărind evoluția producției industriale și agricole din țara noastră, se constată preocuparea partidului și statului nostru pentru dezvoltarea acestora în ritm susținut. Ritmul mediu anual de creștere a fost, în perioada 1951—1981, de 12,0% la producția industrială și 4,0% la producția globală agricolă. Conform prevederilor, în anul 1983, ritmul de creștere urmează să fie 8% la producția industrială netă, de 6,6% la producția industrială marfă, de 5,1—5,6% la producția agricolă globală și 6,1% la producția agricolă netă.

În dezvoltarea continuă și echilibrată, ca un tot unitar, a economiei naționale, de mare însemnătate este realizarea proporției corespunzătoare dintre industrie și agricultură nu numai pe ansamblu, ci și în plan teritorial. În concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea în plan teritorial presupune crearea și afirmarea tot mai puternică în cadrul fiecărui județ a unei economii echilibrate, cu o structură armonioasă. În mod firesc, caracterului multiplu al necesităților trebuie să-i corespundă prezența unei diversități de activități, de ramuri și subramuri economice, desigur ținând seama și de condițiile specifice fiecărei zone. Un rol deosebit în dinamica economiei fiecărui județ are îmbinarea rațională a industriei și agriculturii; dezvoltarea lor își aduce din plin contribuția, pe de o parte, la valorificarea resurselor naturale și de forță de muncă locale, și pe de altă parte, la satisfacerea în măsură sporită a trebuințelor de bunuri necesare populației, în contex-

tul general al autoconducerii și autoaprovizionării. Astfel, pornind de la necesitatea asigurării, în următorii ani a unui belșug de produse agroalimentare, a unei bune aprovizionări a populației, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea sa la Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, din 28 decembrie 1982, sublinia, încă odată, necesitatea de a se acționa „**astfel, încît fiecare comună să devină o puternică unitate teritorială agrar-industrială înfloritoare.**”

Corelarea producției industriale cu producția agricolă presupune o anumită structurare și în interiorul acestora, pe subdiviziuni mai importante, pe subramuri și produse. În acest sens, se impune subliniat faptul că partidul nostru, înțelegînd rolul ramurilor industriale producătoare de mijloace de producție în ansamblul dezvoltării, în perioada de după Congresul al IX-lea, a promovat politica de abordare realistă a dezvoltării celor două mari sectoare ale producției sociale, acționînd împotriva fetișizării creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție și în direcția eliminării rămîinerii în urmă a industriei producătoare de bunuri de consum și a agriculturii. Astfel, în perioada 1966—1981 ritmul mediu anual de creștere a producției a fost 11,0% în industria textilă, 12,2% la confecții, 8,9% în industria pielăriei, blănăriei și încălțămintei, 6,2% în industria alimentară etc. Desigur, în procesul armonizării dezvoltării agriculturii cu cea a industriei, interesează, pe de o parte, asigurarea unei asemenea creșteri a producției agricole care să permită sporirea conform prevederilor a producției industriei alimentare, textile și a altor subramuri ale industriei ușoare, în măsura în care materia primă necesară lor este furnizată de agricultură, și, pe de altă parte, subgrupa A a industriei trebuie să producă mijloace de producție într-o asemenea dimensionare și structură încît să poată fi satisfăcute și cerințele specifice ale agriculturii.

Realizarea în etapa actuală a unei noi calități în întreaga activitate, trecerea la dezvoltarea economică intensivă necesită, în concepția partidului nostru, a secretarului său general, anumite mutații și perfecționări în cadrul proporției dintre industrie și agricultură. Astfel, în procesul dotării tehnice superioare a întregii economii se impune necesitatea creșterii, în continuare, în ritmuri susținute a producției industriale, adîncirea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor, valorificarea lor superioară. Vedem, în aceasta, încă o dată, grija partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru menținerea la cote înalte a factorului antrenant, dinamizator al progresului, — dezvoltarea industriei. În același timp, în condițiile întăririi poziției industriei de ramură conducătoare, dezvoltarea și modernizarea agriculturii au devenit hotărîtoare pentru progresul întregii noastre economii naționale. Aceasta include în sine, pe lîngă creșterea cantitativă a producției vegetale și animale, și asigurarea unei anumite structuri și a unui nivel calitativ ridicat produselor.

În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, în actuala etapă de dezvoltare a societății românești, ridicarea agriculturii la nivelul cerințelor existente se poate realiza printr-o nouă revoluție agrară. Aceasta presupune dobîndirea unei eficiențe sporite, a unei noi calități a muncii și vieții încît agricultura să îndeplinească un rol tot mai important în economia națională, mărindu-și aportul la creșterea venitului național, asigurînd pe deplin satisfacerea necesităților de consum ale populației și cele de materii prime pentru industrie, precum și extinderea exportului de produse agroalimentare care să contribuie la mărirea mijloacelor valutare. În legătură cu acest ultim aspect, secretarul general al partidului spunea că „**Este cu totul anormală situația creată în ultimii ani cînd importurile pentru agricultură au fost mai mari decît exporturile realizate din această ramură economică**”⁴⁾...

În vederea înlăturării noii revoluții agrare, partidul și statul socialist antrenează un întreg sistem de factori — umani, tehnici, economici și organizatorici. Forța de muncă înalt calificată, dotarea tehnică superioară, utilizarea îngrășămintelor chimice și irigațiile, conservarea și mărirea potențialului productiv al terenului agricol, aplicarea noului mecanism economico-financiar îndeplinesc un mare rol în progresul neînterupt al agriculturii. Schimbul economic dintre industrie și agricultură, pe lîngă progres, proporționalitate, continuitate și ritmicitate în reluarea producției, asigură baza trainică a alianței dintre clasa muncitoare și țărănime în procesul general de apropiere a condițiilor de muncă și de trai ale populației de la orașe și sate, de ridicare a bunăstării generale a poporului.

prof. dr. Constantin ENACHE

³⁾ Nicolae Ceaușescu, „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste”, vol. 1, București, Ed. politică, 1968, p. 290

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 16—18 decembrie 1982, București, Ed. politică, 1982 p. 22

Consensuri

ASPECTE TEORETICE ALE FUNCȚIONĂRII
OPTIME A ECONOMIEI SOCIALISTE (II)

PUNCTUL DE PLECARE în descrierea mecanismului funcționării legilor economice și prin aceasta a determinării conținutului optimului economiei socialiste îl constituie identificarea a ceea ce s-a numit „relația primară” — izvorul (și manifestarea) scopului modului de producție, locul de genereză a acestuia și respectiv „ce-luia de bază”, „primară”, a modului de producție, în care își găsește expresia însuși „țelul propriu” al existenței modului de producție respectiv și sursa reproducerii lui. În opinia teoreticienilor „sistemului de funcționare optimă a economiei” (s.f.o.e.) de la Institutul Central economico-matematic din Moscova, în frunte cu acad. N. P. Fedorenko, relația de producție primară a modului de producție comunist o constituie „maximizarea utilității sociale”, iar celula primară „utilitatea socială”.

Analizând locul „utilității sociale” în sistemul categoriilor economice și sistemul de interlegături dintre ele N. P. Fedorenko formulează următorul set de 21 propozițiuni care se constituie în premisă teoretico-metodologică a concepției conținutului planului optim și instrumentarului operațional al elaborării lui :

1. Ţelul dezvoltării societății socialiste predetermină țelul dezvoltării producției sub forma legii economice fundamentale ; 2. Legea economică fundamentală determină limitările — în privința țelului dezvoltării societății socialiste — legate de starea potențialului economic al țării ; 3. Utilitatea socială constituie baza pentru măsurarea gradului de realizare a cerințelor legii economice fundamentale ; 4. Maximizarea utilității sociale reflectă esența legii economice fundamentale ; 5. Categoria de utilitate socială este determinată de categoria nevoie socială, care exprimă esența-scop a legii economice fundamentale ; 6. Utilitatea socială reprezintă unul din factorii formării unor nevoi sociale raționale (din punctul de vedere al nivelului dat al dezvoltării societății) ; 7. Valoarea de întrebuințare, alături de alți factori, determină utilitatea socială a produselor ; 8. Productivitatea socială a muncii influențează asupra nevoilor sociale prin legea creșterii nevoilor ; 9. Utilitatea socială constituie unul din factorii creșterii productivității sociale a muncii ; 10. Nevoia socială în privința unuia sau altuia din produse se formează în funcție de valoarea lui de întrebuințare ; 11. Valoarea de întrebuințare a unuia sau altuia din produse se determină în funcție de nevoia socială pentru acel produs ; 12. Creșterea productivității sociale a muncii depinde de valoarea de întrebuințare a mijloacelor de producție ; 13. Cheltuielile de muncă socialmente necesare se determină avându-se în vedere nevoia socială ; 14. Creșterea productivității sociale a muncii constituie factorul ho-

tător al reducerii valorii (pe unitate de valoare de întrebuințare, n.n.) ; 15. Reducerea valorii produselor determină creșterea eficienței producției ; 16. Nivelul atins al dezvoltării potențialului economic determină structura valorilor de întrebuințare ; 17. Valoarea de întrebuințare constituie unul din factorii ce determină nivelul posibilităților de dezvoltare ; 18. Nivelul atins al dezvoltării potențialului economic determină nivelul și dinamica eficienței producției sociale ; 19. Creșterea eficienței producției sociale largeste posibilitățile de dezvoltare a potențialului economic ; 20. Valoarea este determinată de cheltuielile de muncă socialmente necesare (socialmente indicate) ; 21. Nivelul atins al dezvoltării potențialului economic determină cheltuielile de muncă socialmente necesare (socialmente indicate)” (p. 76—77).

Nu ne-am propus să ne oprim aici nici asupra sensului și justificării fiecăreia din aceste propozițiuni, și nici asupra congruenței lor logice. Esențial de subliniat ni se pare faptul că în concepția teoreticienilor s.f.o.e. utilitatea socială este considerată, pe deplin întemeiat, a constitui baza comensurării cheltuielilor de muncă și rezultatelor, adică a determinării eficienței producției, implicit a planului optim.

În realizarea cu maximă eficiență a funcției pe care teoria economică este chemată să o îndeplinească în practica conducerii proceselor economice, o deosebită importanță o are, în condițiile unei economii a producției de mărfuri, modul de înțelegere a categoriei valorare, respectiv a factorilor formării valorii și implicit a prețurilor — instrumentul inalienabil al actului de conducere planică. În această problemă poziția acad. N.P. Fedorenko și a școlii pe care o conduce se deosebește — cum s-a putut deduce din propozițiile 13 și 20 — de cea a majorității „economistilor de catedră” din U.R.S.S. ca și din alte țări socialiste.

În primul rând, subliniind faptul că departe de a ignora rolul cheltuielilor de muncă, așa cum uneori i se impută, N. P. Fedorenko arată că s.f.o.e. se bazează pe teza, clar formulată de K. Marx și F. Engels, conform căreia **valoarea** (cheltuielile de muncă socialmente necesare) **se află într-o „strinsă legătură cu volumele și structura nevoii sociale”** (p. 79), **respectiv cu utilitatea**. Ea își include atât cheltuielile de producție cât și utilitatea, „este relația dintre costurile de producție și utilitate” (p. 80) înțelegând ca „utilitate socială”. De aceea, **„recomandările privind necesitatea de a stabili prețurile în strinsă concordanță cu cheltuielile efective de muncă, proporțional indicatorilor consumului de muncă ș.a.m.d., nu numai că nu rezultă din teoria valorii-muncă, ci, de fapt, contravine tezelor metodologice de bază**

ale acesteia” (p. 85). Astfel, **criteriul împărțirii timpului de muncă social între diferitele tipuri de activități (adică criteriul determinării timpului de muncă necesar) „trebuie căutat nu în cheltuieli, ci în rezultate, în însăși valoarea de întrebuințare, în atributele sale”** (p. 86). Starea de optim a împărțirii muncii sociale se va caracteriza prin „efectul maxim obținut”, adică prin maximizarea utilității sociale ; „partea ce revine fiecărei sfere a producției din timpul de muncă social total va indica mărimea nevoii sociale, calculată în timp de muncă” (p. 86). Categoria de utilitate socială este adoptată de s.f.o.e. drept „bază pentru comensurarea valorilor de întrebuințare neomogene”. (p. 87).

În ceea ce privește vechea și larg dezbătută problemă a raporturilor dintre munca vie și munca trecută în crearea valorii, studiul aici consemnat nu o tratează în mod explicit. Însă, sub cel puțin unul din aspectele posibile ale abordării ei, poziția teoreticienilor s.f.o.e. este destul de clară și ea rezultă din concepția asupra rolului utilității (respectiv nevoii) sociale în formarea valorii : dacă valoarea de întrebuințare (muncă materializată) condiționează nevoia și respectiv utilitatea socială (cf. propozițiunilor 7 și 10), iar aceasta este un factor al formării timpului de muncă socialmente necesar (propozițiunea 13) este evident că, fie și indirect, munca trecută concurează la formarea mărimii valorii.

În privința existenței sau inexistenței unei contribuții directe a muncii trecute (materializate în mijloace de muncă) la crearea valorii, exponenții s.f.o.e. nu se opresc asupra aspectelor lipsite de finalitate în planul practicii conducerii economiei. Ei adoptă o poziție pragmatică : consemnând faptul că dinamica productivității sociale a muncii depinde de valoarea de întrebuințare (calitatea) mijloacelor de producție (propozițiunea 12), că aceasta din urmă constituie unul din factorii ce determină nivelul posibilităților de dezvoltare, de care depind nivelul și dinamica eficienței producției sociale (propozițiile 17 și 18), N. P. Fedorenko subliniază că în momentul de față „principala problemă a activității de planificare devine problema identificării modalităților de folosire a resurselor cu maximum de efect util”. Iar aceasta implică „analiza și cîntărirea efectelor utile concrete ale măsurilor adoptate în totalitatea lor, astfel încît nici una din urmările negative să nu fie pierdută din vedere, iar efectul util, valoros, privit pe termen lung, să nu fie jertfit unor avantaje pe termen scurt” (p. 89). N. P. Fedorenko arată că t.f.o.e. încearcă „să pună în evidență formele specifice în care se realizează comensurarea efectelor utile”, să elaboreze metode adecvate pentru această comensurare, care (dat fiind caracterul

marfaro-bănesc al economiei) îmbracă forma raporturilor dintre prețuri.

În cadrul teoriei s.f.o.e. au fost elaborate următoarele principii de bază ale comensurării rezultatelor și cheltuielilor indicate de autor :

— „(principiul) utilității sociale — care, pentru determinarea măsurii cheltuielilor de muncă socialmente necesare (justificate), reclamă compararea directă a nevoilor sociale, condițiilor de producție și consumului, și a efectelor utile ale resurselor și produselor“ ;

— „concordanța reciprocă dintre plan și prețuri, elaborate în procesul unic al întocmirii planului și formării (stabilirii) parametrilor economici de conducere (prețurile, normativele de eficiență, normativele de plăți financiare ș.a.)“ ;

— „orientarea prețurilor și a normativelor de prețuri după nivelul creșterii cheltuielilor și efectului, în cazul unor schimbări relativ mici în condițiile de producție și consum“ ;

— „evaluarea economică complexă a totalității resurselor participante la producția socială (fondurile de producție, resursele naturale și de muncă și informația tehnico-științifică), precum și a efectelor folosirii acestor resurse în totalitatea legăturilor de reproducție și a consecințelor sociale“ (p. 92).

Utilitatea socială, teza de bază a t.f.o.e. este astăzi tot mai mult acceptată, în teorie ca și în practică, drept factor al formării prețurilor. Aceasta a însemnat practic acceptarea tezei t.f.o.e. despre „necesitatea aplicării largi a cheltuielilor marginale în formarea prețurilor“ (p. 91).

În demonstrarea acestei teze și în procesul de elaborare a prețurilor planului optim, un deosebit de important rol îl are categoria „evaluări optime“ (sau „evaluări ale planului optim“, „evaluări obiectiv condiționate“ etc.) — componentă esențială a instrumentarului utilizat de t.f.o.e. în analiza cantitativă implicată de elaborarea soluțiilor optime ale problemelor economice — parțiale sau globale.

Dacă o problemă economică este redusă la o problemă de programare matematică, mărimile care reprezintă soluția problemei duale corespunzătoare se numesc „evaluări obiectiv determinate“ (noțiune introdusă de L.V. Kantorovici) și constituie evaluări ale importanței fiecărei categorii de premise economice pentru realizarea obiectivului propus de problema economică respectivă. Ele au un deosebit de important rol în verificarea optimalității deciziilor adoptate (a planului adoptat), în determinarea orientării variației valorii optime a funcției-obiectiv în cazurile de modificare a condițiilor respective inițiale, în analiza teoretică a problemelor formării prețurilor, în determinarea metodelor de alegere a diferitelor variante de măsuri economice și elaborarea principiilor de organizare a gestiunii economice etc.

„Planul optim — scrie N. P. Fedorenko — și evaluările obiectiv determinate care decurg din el, sînt determinate de întregul ansamblu de condiții ale producției sociale și consumului. Este important de subliniat că un plan optim, după criteriul satisfacerii maxime a necesităților societății, este întotdeauna cel mai economic, adică un plan care corespunde cerinței minimizării cheltuielilor... De aici decurge că apropierea prețurilor de proporțiile

evaluărilor optime, contribuind la optimizarea economiei după criteriul satisfacerii maxime a necesităților societății (adică la maximizarea utilității sociale a producției) constituie, în același timp, un mijloc de realizare a legii economisirii maxime a muncii sociale“ (p. 95).

Concretizînd conținutul evaluării optime a diferitelor resurse economice și semnificația pe care o are pentru procesul de formare a prețurilor, acad. N.P. Fedorenko precizează că evaluările optime ale diferitelor resurse economice sînt proporționale cu **cheltuielile diferențiale** (suplimentare) de muncă socialmente necesară pentru obținerea lor.

Între cheltuielile de muncă diferențiale și cele medii (adică a celor care de obicei sînt considerate ca fiind socialmente necesare) există importante deosebiri. Astfel, cheltuielile diferențiale sînt **cheltuielile marginale** pentru creșterea unei anumite producții, și nu o mărime medie, determinată pentru întreaga masă a produsului fabricat. Întrucît cheltuielile nu sînt proporționale cu dimensiunile producției, mărimile respective se pot deosebi substanțial. În afară de aceasta, în cheltuielile medii socialmente necesare se include munca vie și munca materializată în mijloacele de producție consumate **nemijlocit** pentru produsul respectiv, în timp ce cheltuielile diferențiale reflectă modificările intervenite în cheltuielile de muncă în întreaga economie, ca urmare a producerii respectivului produs : pe lângă cheltuielile de muncă nemijlocite, o componentă importantă a lor o constituie cheltuielile **indirecte** (termenul îi aparține lui L.V. Kantorovici) sau **cheltuielile de conexiune inversă** (V.V. Novojilov). Prin acestea din urmă se înțelege creșterea cheltuielilor de muncă determinate de faptul că sporirea producției oricărui produs reduce posibilitățile de utilizare a unor anumite mijloace de producție (reproducibile și nereproducibile) în alte sectoare ale economiei naționale, ceea ce duce la utilizarea în aceste sectoare a unei tehnici mai puțin perfecționate și a unor resurse naturale. Întrucît evaluările optime sînt proporționale cu cheltuielile diferențiale, raporturile dintre ele inevitabil se deosebesc de raporturile dintre cheltuielile de muncă medii efective. Apropierea prețurilor de raporturile dintre evaluările obiective face posibilă minimizarea cheltuielilor de muncă socialmente necesare la scara economiei naționale, în timp ce cheltuielile de muncă medii efective luate ca bază a prețurilor împiedică rezolvarea acestei probleme de maximă importanță — apreciază N.P. Fedorenko. (96—97). Ca atare, numai pe baza unor asemenea prețuri se poate vorbi de corelații optime, de plan optim.

„Rezultatele teoretice în domeniul formării unor prețuri optime au pus în evidență rolul important al evaluărilor planului optim în alegerea celei mai eficiente structuri a produselor și modalităților tehnologice ale producerii lor. Prin aceasta s-a creat posibilitatea de principiu a modelării mecanismului de împletire a planificării centralizate cu autonomia celulelor economice locale, care, cu ajutorul prețurilor optime și normativelor economice, adoptă hotărâri ce corespund în cel mai înalt grad intereselor macroeconomice“ (p. 103).

O condiție esențială a optimalității o constituie, în cadrul s.f.o.e., echilibrul dintre producție și consum. N.P. Fedorenko precizează că acest echilibru nu înseamnă echilibru prin piață, pe baza jocului liber al prețurilor. „Prețurile planului optim nu există în afara planului, presupun planificarea centralizată în cadrul căreia se fac calculele de prețuri optime. Înseși metodele matematico-economice de identificare a prețurilor optime pornesc de la premisa existenței unui organ central de conducere care deține informațiile (necesare) privind posibilitățile de producție și nevoile, întocmește planul de producție și de repartizare a acesteia, stabilește în mod centralizat prețurile ce stimulează îndeplinirea acestui plan“ (p. 104).

În acest context, N.P. Fedorenko ține să sublinieze faptul că dacă t.f.o.e. socialiste concepe prețul (cheltuielile de muncă socialmente necesare) ca „normativ de plan al cheltuielilor marginale admisibile pentru satisfacerea nevoii sociale de un tip anume de produs“, aceasta nu înseamnă nicicum o chemare către stabilirea prețurilor în funcție de costurile de la întreprinderile care merg cel mai prost. „În calitate de cheltuieli de muncă socialmente necesare sînt recunoscute nu orice cheltuieli efective, ci numai cheltuielile de muncă ce corespund nevoii sociale reale pentru acel tip de produs realizat cu ajutorul lor“. Cheltuielile peste nivelul celor socialmente justificate nu intră în cheltuielile socialmente necesare și ca atare nu contribuie la formarea prețului. „**Nevoia socială — iată ce în ultimă instanță trebuie să justifice limitele cantităților de muncă... consumate în diferite sfere ale producției**“ (p. 105).

În același timp, N.P. Fedorenko răspunde și celor care consideră că prin caracterul lor marginal, prețurile optime (prețurile planului optim) pot duce la consecințe profund negative, ca urmare a inevitabilei creșteri masive a prețurilor. El arată că se pierde din vedere un fapt esențial și anume că „**evaluările planului optim determină în principal nu nivelul prețurilor ci raporturile dintre prețuri**“ (p. 105).

Concepția prețurilor optime a cîștigat teren în practica formării prețurilor, exponenții ei, din cadrul Institutului Central Economico-Matematic participînd la elaborarea unor acte normative, a unor metodologii, a căror contribuție și importanță la rezolvarea unor probleme ale practicii economice este pe larg prezentată de autor. (p. 105—116).

Referindu-se la criteriul optimului la nivelul întregii economii naționale, acad. N.P. Fedorenko arată că „în plan teoretic concepția maximizării utilității sociale a bunurilor produse... este elaborată destul de substanțial“. „Probabil, că într-un viitor apropiat o să se poată ajunge la formulări și mecanisme de cuantificare a țelurilor sociale acceptabile practic, să se folosească metode de surprindere (luare în evidență) a caracterului dinamic al normativelor și obiectivelor — scop. (p. 121). Dar și pînă atunci există suficiente modalități de asigurare a unei corelări acceptabile a criteriilor parțiale de optimizare, implicit de apropiere a funcționării efective a economiei de optimul obiectiv al funcționării sale.

Vasile PILAT

ÎN TIMPUL revoluției de la 1848 a crescut interesul și preocuparea pentru problemele avuției în cele trei țări românești. S-a pus atunci un mare accent pe ideea – formulată însă cu mult înainte – că eliberarea muncii țăranului și înlăturarea opreliștilor feudale vor da puternice impulsuri sporirii avuției. Pe lângă bogata literatură de specialitate, relevante în acest sens sînt și problemele ridicate, argumentele formulate de delegații țăranilor în Comisia proprietății de la 1848, ale cărei lucrări le-a condus de fapt agronomul și economistul Ion Ionescu de la Brad. La obiecțiile boierilor cum că țăranii n-ar avea cu ce să plătească o bucată mai mare de pămînt cu care să fie împroprietăriți, un delegat al țăranilor replica: „Domnilor proprietari, ce vă e frică așa de tare că nu vom avea bani să plătim aceste pogoane... Aduceți bani cu corăbiile, cu trăsurile sau cu orice alt mijloc de peste graniță? Au nu prin brațele noastre, lucrînd pămîntul și prin rodul ieșit dintr-insul au venit bani în țară? Așa, din brațele noastre iese un izvor de aur și de argint... Noi, dacă statul nostru e sărac, noi vom face un pas mai înainte; vom adăuga sudorile noastre peste cele trecute în zadar; vom înnoi puterile noastre și vom face să izvorască aur și argint din brațele noastre”¹²⁾.

Susținător al intereselor țăranilor, iar prin aceasta și ale țării, Ionescu de la Brad avea să scrie în toiul dezbaterilor privind împroprietărirea că „gloatele s-au ridicat în picioare, săteanul și-a cunoscut vrednicia sa de om, datorită sa de cetățean”¹³⁾; devenit proprietar țăranul va produce mai mult ca să-i fie țării bine și el să trăiască în belșug.

Cum împroprietărirea nu a avut loc, în perioada de după revoluție rămăsese de rezolvat și marea problemă agrară-țăranescă. Era firesc, deci, ca în concepțiile economice ale acestei perioade să se pună mai mult accentul pe importanța agriculturii în dezvoltarea țării și în sporirea avuției sale. Gînditori ca I. Ghica,

Avuția națională - preocupare majoră a economiștilor români din secolul al XIX-lea [II]

E. Winterhalder, C. A. Rosetti, G. Barițiu, S. Bărnăuțiu, L. Kóvay, Al. G. Golescu, M. Kogălniceanu au subliniat importanța agriculturii în dezvoltarea țării pentru (dar nu numai) argumentarea necesității reformelor agrare și nu spre a o opune industriei. Privite lucrurile din această perspectivă, se cer reanalizate aprecierile formulate cu privire la aportul unora dintre acești gînditori – îndeosebi al lui I. Ghica – la elaborarea teoriei „România țară eminamente agrară”. Reprezentanții orientării conservatoare – N. Șuțu, P. Carp, N. Filipescu, I. Strat, Al. Moruz ș.a. – au căutat să absoluteze (aproape) agricultura ca domeniu de activitate și de realizare a avuției naționale, minimalizînd rolul industriei care se afla în faza de formare.

Orientarea pentru o dezvoltare eminamente agrară se întilnea (în parte numai) cu opțiunea unor economiști pentru adoptarea liberalismului ca politică economică. Adepții acestei orientări susțineau că folosirea forței de muncă, în covârșitoare majoritate, în agricultură, și schimb liber cu produsele industriale ale altor țări ar fi fost avantajos și ar fi contribuit mai bine la sporirea avuției țării. În linii mari ei confundau interesele

moșierimii cu cele ale țării și căutau să le subordoneze pe cele din urmă primelor.

Gînditorii ce militau pentru o dezvoltare mixtă, industrial-agrară, au optat, de regulă, pentru protecționism național, pentru protejarea dezvoltării tinerei industriei autohtone în stare să dea puternice impulsuri dezvoltării țării și sporirii avuției sale. Ideea diriguitoare era să se creeze cit mai multă avuție și să se astupe canalele de scurgere a acesteia peste hotare, să se scoată țara din impas. Experiența altor țări ca și propriile începuturi arătau că industrializarea era pișghia de bază pentru realizarea acestui deziderat. A. D. Xenopol avea să scrie că „orice popor care tinde la propășire trebuie mai întîi să-și asigure o bază materială pe care să înalțe propășirea sa”¹⁴⁾, iar mijlocul potrivit era considerat dezvoltarea industrială care să salte și agricultura din înapoiere. Aceasta intrucît, cum remarcă același autor, „țara curat agricolă va exploata rău chiar agricultura, căci mai întîi nu va putea varia cultura, apoi nu va putea înapoia puterile pămîntului și va sili pe acesta a refuza orice producțiune, încît vedem că industria este necesară chiar pentru prosperarea agriculturii”¹⁵⁾. Din această perspectivă credem că în unele studii despre gîndirea economică din trecut s-a pus prea mare accent la protecționismul pe susținerea de către ei a industriei și s-au lăsat în umbră preocupările lor privind complementaritatea industrie-agricultură, privind aprecierea ambelor ca ramuri de bază ale creării și amplificării avuției naționale.

Realizarea Unirii Principatelor de la 24 ianuarie 1859 a dat impulsuri contraverselor între adepții unora sau altora din căile pentru dezvoltarea economiei țării și pentru înmulțirea avuției ei. Ion Ghica, autorul de fapt al „Mesajului Prințiar” al lui Al. I. Cuza, da expresie oficială convingerilor sale liberaliste, dar nu antiindustrialiste. El, ca și E. Winterhalder, nutreau părerea că dezvoltarea și

FIȘE

N. Iorga

**OPERE
ECONOMICE**

● Cu volumul „Opere Economice”, publicat recent de EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ, se materializează primul act al unei meritorii inițiative menită să introducă în cîmpul de preocupări al unei largi categorii de cititori de astăzi opere reprezentative pentru marele istoric al neamului românesc – Nicolae Iorga. Sub aspectul alcătuirii, volumul de față

reunește patru lucrări publicate independent și la momente diferite: „Negotul și meșteșugurile în trecutul românesc”, „Istoria industriilor la români”, „Istoria comerțului cu Orientul”, „Istoria comerțului românesc”. Deși abordează aspecte diferite ale dezvoltării sociale și le analizează în planuri mai largi sau mai restrinse, toate cele patru lucrări cuprinse în volum se înscriu în concepția generală a lui Iorga privind raportul dintre istorie și economie. Astfel, prestigiosul gînditor apreciază că istoria și economia se află într-o legătură reciprocă indestructibilă: economia are nevoie de viziunea istorică pentru a înțelege continuitatea și permanența unor fenomene, dimensiunea specificului național în raport cu anumite procese de talie mondială. Istoria, la rîndul ei, are nevoie de economie intrucît, în viziunea lui Iorga, economia reprezintă un element determinant al evoluției istorice a unui neam, care numai astfel poate fi

înțeleasă în totalitatea determinărilor sale.

Sesiune științifică

● Sesiunea va începe lucrările sesiunii științifice pe tema „Perfecționarea structurilor economice”, sesiune jubiliară prilejuită de aniversarea a 30 de ani de la crearea Institutului de economie socialistă (pînă în 1977 Institutul de cercetări economice). Comunicările cuprînd se în programul sesiunii vizează aspecte ale structurii pe ramuri și structurii ramurilor economiei naționale, ale structurilor economice teritoriale și structurilor organizatorice, probleme ale factorilor intensității și eficienței schimbărilor structurale, ale criteriilor perfecționării structurilor economice, ale raportului mecanism economic – optimizarea structurilor economiei, precum și unele probleme metodologice ale cercetării structurilor și dinamicii calității lor. Manifestarea reunește numeroși cercetători și cadre universitare din București,

Iași, Cluj-Napoca, Craiova, Timișoara și Galați.

Materialele secundare

● Importanța produselor secundare și a materiilor reciclabile fiind unanim recunoscută, problema cea mai însemnată care se pune în fața economiei R.D.G., din acest punct de vedere, este cea a stabilirii pișghiilor cele mai eficiente de acțiune pentru a transforma acest potențial în resurse reale. Evident, opinează, K. Gürman, H. Hennig și R. Scholz în articolul „Vervollkommnung der Sekundärrohstoffplanung – ein Erfordernis der Wirtschaftsstrategie” (Perfecționarea planificării materialelor secundare – o necesitate a strategiei economice) publicat în numărul 1/1983 al revistei WIRTSCHAFTS WISSENSCHAFT, principală sferă de interes o reprezintă mecanismul de planificare, în prezent conturîndu-se necesitatea unei planificări de sine stătătoare a activității de refo-

modernizarea agriculturii atrag automat după sine creșterea industriilor mici, mijlocii și mari, care trebuie să se afirme înfruntând lupta de concurență spre a fi viabile. Complexul economiei naționale — bazat pe concurența dintre agricultură, industrie și comerț — după convingerile celor doi gânditori, se închea de la sine pe măsură ce economia evoluează pe trepte succesive firești. „Orice națiune, scria Winterhalder, are să treacă prin mai multe faze economice... Din starea primitivă... trece în aceea a pășoritului... după aceea vin treptat agricultura, o stare mixtă agricolă și manufacturistă și, în sfârșit, coexistența agriculturii, a industriei manufacturale și a comerțului... Industria manufacturală, care completează și încorporează civilizațiunea unui popor, este nemărginită în rezultatele sale. Ea aduce la cea mai înaltă treaptă puterile producătoare, individuale și sociale. O apatie fizică și intelectuală, o învechită rutină, neștiința și servitutea sînt mai totdeauna tristul cortegiu al regimului agrar...”¹⁰⁾. Să mai notăm că Winterhalder vedea progresul economic legat de sprijinul reciproc pe care să și-l acorde industria și agricultura.

Dionisie Pop Marțian — omul teoriei bazate pe realitățile țării noastre, pe datele statistice despre evoluția ei și a economiilor altor țări — nu nutrea convingerea că industria s-ar putea dezvolta de la sine, fără sprijinul statului. El aprecia că a lăsa lucrurile să meargă de la sine, la discreția liberalismului, într-un complex de împrejurări nefavorabil României, nu va permite realizarea industrializării. Or, fără industrie economia va fi unilateral agrară, nu va putea spori în măsură necesară avuția națională activă, creată de oameni, cu toate că dispunea de o mare avuție pasivă, naturală, și în plus, va fi dependentă de economia țărilor industrializate. „Acel guvern care zice: comerțul este liber în această țeară, scria Marțian, nu va face acest serviciu umanității, fără de a-și uita

serviciul ce este dator naționalității, înlesnindu-i mijloacele de a-și câștiga capitalul inteligenței, fără care nu numai nu va putea concura în nimic la mișcarea economică internațională, ci generoasa deviză va deveni o calamitate pentru națiune”¹¹⁾. Interesele naționale nu trebuiau să fie jertfite.

Să adăugăm că pentru Marțian creșterea avuției naționale nu era o problemă exclusiv a particularilor, ci și (sau mai întâi de toate) a statului, care, printr-o politică bună, s-o poată spori pe măsura resurselor naturale bogate de care dispuneam, a hărniciei, priceperii și talentului poporului nostru. Animat de această dorință, Marțian va pune bazele unei doctrine și va iniția o școală, un curent de gândire economică bazat pe ideea conjugării forțelor națiunii pentru a dezvolta țara prin industrializare și a-i apăra avuția națională prin protecționism.

Doctrina inițiată de Marțian a cunoscut ample dezvoltări — cu concursul de excepție al lui P. S. Aurelian, G. Barițiu și A. D. Xenopol — în perioada luptei împotriva încheierii Convenției cu Austro-Ungaria. Justificată prin nevoia afirmării independente a Principatelor Unite, Convenția amintită a fost încheiată. Dar aplicarea ei nu a durat mai mult de un deceniu, întrucât rezultatele ei au fost dezastruoase pentru tinăra industrie românească și avuția țării. Ideea de sprijinire și protejare a dezvoltării economice complexe, de industrializare cu concursul statului se dovedea cu atât mai corespunzătoare intereselor țării.

Avea dreptate P. S. Aurelian cînd scria că „învățătura unui popor trebuie să corespundă cu nevoile și aspirațiile sale, nevoile și aspirațiile românilor, atât economice cit și naționale, reclamă ca, copiii lor să cunoască cum se mărește dezvoltarea economică a unui popor”¹²⁾ și cum își poate spori el avuția creată ca să poată păși sigur spre noi zări de progres și civilizație. Iar învățătura economică potrivită poporului nostru nu era cea a

liberalismului, ci a dezvoltării prin industrializare și a protejării ei față de concurențele străine și față de capitalul străin care se pregătea să pătrundă adînc spre a exploata poporul muncitor și a jefui bogățiile țării. Din nefericire pentru țara noastră — și în detrimentul avuției sale naționale — capitalul străin a pătruns masiv, realizîndu-și scopurile urmărite. Trîind și scriînd într-o epocă în care România se consolida ca stat, iar poporul ei ca națiune, P. S. Aurelian a înțeles că problemele economice nu pot și nu trebuie să fie privite rupt de aceste realități și mai ales de cea a creării și consolidării complexului economiei naționale. Cum scria el, „în epoca în care trăim nu se pot despărți interesele naționale de cele economice. Interesele naționale trebuie să inspire orice întreprindere ce vom face pe cale economică pentru că proprietatea unei țări nu poate fi durabilă decît fiind așezată pe naționalitate”¹³⁾. De unde și ideea, temeinic fundamentată de Aurelian, după care avuția unei țări ca să fie într-adevăr națională trebuie să fie creată de poporul ei și acesta să dispună de ea.

prof. dr.

Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

¹⁰⁾ Dezbaterile comisiei proprietății, apud. Texte din gândirea economică... p. 426

¹¹⁾ Ion Ionescu de la Brad, Proprietatea muncii și a pămîntului este sîntă, în „Poporul suveran”, 1, nr. 6/1848

¹²⁾ A. D. Xenopol, Opere economice. București, Editura Academiei, 1967, p. 80.

¹³⁾ Idem, p. 83.

¹⁴⁾ Winterhalder, Industria și meseria, apud. Texte... p. 283.

¹⁵⁾ Dionisie Pop Marțian, Opere economice, București, Editura științifică, 1961, p. 191.

¹⁶⁾ P. S. Aurelian, Opere economice. București, Editura Academiei, p. XXI.

¹⁷⁾ Idem, p. XLVII

țosire a materialelor, pe repere, resurse, destinații etc. Un prim pas în această direcție l-ar reprezenta, potrivit opiniei autorilor, întocmirea unei balanțe a materialelor secundare. Utilitatea unui asemenea instrument metodologic este condiționată, se apreciază în studiu, de reflectarea particularităților acestui gen de resurse materiale: pe de o parte faptul că în condițiile crizei de materii prime, materialele secundare își sporesc valoarea; pe de altă parte, spre deosebire de materiile prime a căror producție se înscrie într-o evoluție crescătoare, produsele secundare, fiind dependente de tehnologiile utilizate, își pot diminua în timp volumul sau își pot modifica structura.

Creativitatea — sursă de eficiență

● Sector industrial supus unor puternice presiuni concurențiale, subramura „textile-îmbrăcăminte” adaugă evoluției sinuoase

pe care a cunoscut-o în perioada postbelică în țările dezvoltate industrial, elemente noi — se arată în studiu „Textile et habillement: les forces économiques l'emportent sur l'action des gouvernements” publicat în numărul din ianuarie 1983 al revistei „L'OBSERVATEUR DE L'O.C.D.E.” Astfel, dacă în anii '50 și '60 s-a înregistrat o concentrare puternică a unităților din această subramură, în anii următori tendința predominantă a fost cea opusă, de descentralizare, de înființare a unor unități de producție de talie mică. Pentru viitor, specialiștii opinează că cele două componente ale cuplului: produsele textile, pe de o parte, și confecțiile, pe de altă parte, vor cunoaște evoluții diferențiate. Întreprinderile textile vor căuta să câștige în productivitate prin mărimea seriilor de fabricație și perfecționarea tehnologiilor, în timp ce, în domeniul confecțiilor, creșterea valorii adăugate va avea drept suport seriile mici de producție și chiar

unicatele, elementul „progres tehnic” prezentîndu-se în acest caz nu sub forma unor noi tehnologii ci a spiritului imaginativ în crearea de noi modele.

„Revamping”

● Prin „revamping”, explică Patrick Lemoine în articolul „Les marches du revamping” publicat în numărul din 16 decembrie 1982 al revistei „L'USINE NOUVELLE”, se înțelege acțiunea de modernizare a utilajelor și instalațiilor. Aparent, nimic nou, acțiunile de modernizare desfășurîndu-se, într-un fel sau altul, în fiecare unitate productivă. Și, totuși, susține P.L., există o serie de factori care tind să imprime acestei activități un caracter sistematic și dimensiunea unei autentice piețe de inginerie tehnologică. Cauzele pe care le amintește autorul articolului sînt: dificultățile financiare cu care se confruntă unele întreprinderi, fapt care împiedică asupra acumulării de tehnică nouă; cerința imperioasă a reducerii coa-

FIȘE

sumurilor energetice; necesitatea adaptării utilajelor la condițiile locale. Spre deosebire de acțiunile de modernizare curente, „revamping-ul” prezintă câteva caracteristici. Astfel, acesta se desfășoară în mod sistematic, pe baza unei autentice strategii, ale cărei elemente sînt: expertiza și diagnosticul instalației, organizarea activității de întreținere, optimizarea producțiilor existente. Un alt element specific îl reprezintă faptul că atenția se îndreaptă prioritar nu asupra tehnologiei în sine ci a mediului productiv: organizarea atelierului, a fluxului tehnologic etc. În fine, un al treilea element: deși nu se urmărește schimbarea tehnologiei de bază, modernizările prevăzute încorporează tehnică de vîrf, acest fapt transformînd „revamping-ul” într-un produs exportabil.

2

Dezvoltarea economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism

TEORIA și practica revoluției și construcției socialiste din țara noastră și din alte țări demonstrează că edificarea socialismului și înaintarea spre comunism este un proces complex, ce presupune parcurgerea mai multor etape istorice de creare și dezvoltare a bazei economice și suprastructurii, a bazei tehnice-materiale, de făurire a premiselor materiale, economico-sociale și politice necesare progresului neîntrerupt al societății.

I. Esența și trăsăturile etapei societății socialiste multilateral dezvoltate

TRECEREA la o etapă nouă a procesului revoluționar de edificare socialistă este o necesitate obiectivă pentru toate țările care înaintază spre comunism, aceasta fundamentându-se pe premisele obiective ale făuririi societății socialiste unitare și consolidarea elementelor esențiale ale noii orânduiri sociale, pe propria structură economică și social-politică.

Argumentând necesitatea acestei etape istorice în evoluția neîntreruptă a țării noastre spre comunism, în „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism”, adoptat de Congresul al XI-lea, partidul nostru a fundamentat obiectivele și sarcinile specifice acestei perioade, pornind de la legitățile generale ale revoluției și construcției socialiste ca și de la realitățile istorice concrete din țara noastră.

În esență, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate marchează înfăptuirea unei etape superioare, calitativ nouă în evoluția și maturizarea socialismului pe propria sa bază, concretizată prin dezvoltarea puternică a forțelor de producție, corespunzător celor mai moderne și eficiente cuceriri ale progresului tehnico-științific, perfecționarea neîntreruptă a relațiilor de producție, a suprastructurii și a structurii sociale, ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual, îmbunătățirea calității vieții tuturor locuitorilor.

Definind conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aduc o contribuție originală, de o importanță deosebită, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare cu privire la construirea noii societăți. Cincinalul 1971—1975 a marcat momentul istoric de trecere la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, proces ce urmează a se încheia în linii generale, în deceniul 1981—1990.

În cadrul acestei etape de dezvoltare și maturizare a socialismului, se creează premisele obiective și subiective în măsură să asigure manifestarea plenară a superiorității noii orânduiri în domenii hotărâtoare ale progresului economico-social.

În concordanță cu această viziune științifică și de largă perspectivă istorică, conținutul acestei etape este definit de următoarele elemente fundamentale:

a) Existența unor forțe de producție puternic dezvoltate, moderne, capabile să absoarbă și să propulseze în permanență cele mai noi și eficiente cuceriri ale progresului tehnico-științific;

b) Un complex economic național unitar, armonios echilibrat, atât în profil de ramură, cât și în profil teritorial;

c) Asigurarea unei concordanțe depline între forțele de producție și relațiile de producție, între toate sectoarele de activitate economică-socială;

d) Existența și funcționarea unui astfel de sistem de organizare, planificare și conducere a economiei naționale, care să asigure repartizarea rațională și cheltuirea cu maximum de eficiență a resurselor antrenate în procesul reproducției lărgite;

e) Perfecționarea sistemului democrației socialiste pentru a permite manifestarea competentă și responsabilă a oamenilor muncii în calitatea lor de proprietari, producători și de beneficiari ai rezultatelor muncii depuse;

f) Asigurarea unui nivel de trai material și spiritual ridicat

pentru toți locuitorii patriei, pe măsura dezvoltării economiei naționale și participării fiecăruia la progresul economico-social, în concordanță cu principiile eticii și echității socialiste;

g) Dezvoltarea învățământului, științei și culturii în raport cu necesitățile curente și de perspectivă ale societății, cu exigențele formării multilaterale a personalității umane;

h) Creșterea rolului conștiinței socialiste a maselor în accelerarea progresului general al țării.

II. Principalele direcții ale dezvoltării și progresului economic în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

ÎN VEDEREA realizării elementelor fundamentale ce definesc conținutul etapei societății socialiste multilateral dezvoltate, în Programul partidului sînt indicate principalele direcții de acțiune pentru dezvoltarea economico-socială a României pînă în anul 1990.

Direcțiile principale ale dezvoltării economico-sociale sînt:

a) Dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe baza celor mai moderne și eficiente cuceriri ale revoluției științifico-tehnice, în vederea făuririi unei economii naționale avansate, în cadrul căreia industria și agricultura ca ramuri de bază — să fie optim echilibrate și împreună cu celelalte sectoare ale producției materiale să contribuie la satisfacerea cerințelor mereu sporite ale societății.

b) Intensificarea preocupărilor pentru descoperirea și punerea în valoare a tuturor factorilor, căilor și rezervelor care asigură transformarea rapidă și permanentă a acumulărilor cantitative într-o calitate nouă, superioară, creșterea eficienței înțregii activități economico-sociale.

c) Continuarea procesului de echilibrare a dezvoltării economiei naționale în profil teritorial pe baza îmbinării judicioase a criteriilor social-politice cu cele de eficiență economică în vederea ridicării mai rapide a zonelor mai puțin dezvoltate și creșterii gradului de omogenizare a condițiilor de muncă și viață

d) Ridicarea pe o treaptă superioară a gradului de instruire, a nivelului de cultură și civilizație a întregului popor prin dezvoltarea științei, învățământului și culturii.

e) Perfecționarea continuă a relațiilor de producție, a relațiilor sociale în general, în vederea asigurării, în dinamică, a unei concordanțe cât mai depline între cele două laturi ale modului de producție socialist și, pe această bază, dezvoltarea armonioasă a societății socialiste. Îmbunătățirea organizării, planificării și conducerii tuturor sectoarelor de activitate, crearea unui asemenea mecanism economic care să permită înfăptuirea obiectivelor propuse în condiții de eficiență maximă.

f) Ridicarea bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii, înfăptuirea repartiției bunurilor produse de societate în spiritul dreptății și echității socialiste, dezvoltarea multilaterală a personalității omului, îmbunătățirea calității vieții întregului popor.

g) Dezvoltarea, lărgirea și adîncirea democrației socialiste în direcția participării tuturor oamenilor muncii la fundamentarea și înfăptuirea deciziilor, atât la nivelul unităților economice și administrativ-teritoriale, cât și la nivelul economiei naționale, ca expresii nemijlocite ale exercitării calității de proprietari, producători și beneficiari ai oamenilor muncii.

h) Intensificarea activității politice, ideologice și cultural-educative de formare a omului nou și afirmare în viață a principiilor eticii și echității socialiste, de dezvoltare a conștiinței socialiste a maselor, pe fondul accentuării procesului de dispariție a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, dintre munca din agricultură și cea din industrie, creșterii rolului clasei muncitoare și omogenizării treptate a societății noastre socialiste.

i) Crearea condițiilor necesare pentru reducerea decalajului și apropierea României de nivelul economic al țărilor dezvoltate, lărgirea și diversificarea schimburilor și cooperării eco-

omice și tehnico-științifice cu țările socialiste, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Realizările obținute de țara noastră în deceniul 1971—1980 sînt edificatoare. **Industria** a crescut în această perioadă de circa 3 ori, iar agricultura de 1,66 ori; **produsul social** a crescut de 2,31 ori, iar **venitul național** de 2,42 ori. Volumul **investițiilor** realizate în economia națională în perioada 1971—1980 a fost de 1 480,8 miliarde lei, ceea ce reprezintă o creștere de 2,8 față de deceniul 1961—1970. Volumul **fondurilor fixe** existente în economia națională s-a ridicat la sfîrșitul deceniului trecut la 1 864,2 miliarde lei, ceea ce înseamnă o creștere de 2,45 ori față de anul 1970, peste 66 la sută din sporul total al acestora realizîndu-se în perioada anilor 1971—1980. Au fost create peste 2,2 milioane **noi locuri de muncă**.

Dezvoltarea puternică a economiei naționale a avut ca rezultat participarea activă a țării noastre la schimburile economice internaționale. În anul 1980, **volumul comerțului exterior** al țării noastre a fost de 4,87 ori mai mare față de 1970.

În această perioadă, **retribuția reală** a personalului muncitor a crescut de 1,56 ori, iar **veniturile reale** totale ale populației au crescut de 2 ori. Volumul **vinzărilor de mărfuri** cu amănuntul prin comerțul socialist a crescut de 2,24 ori.

Ca urmare a unei politici de dezvoltare mai rapidă a economiei în județele mai puțin industrializate ca Bistrița-Năsăud, Botoșani, Buzău, Covasna, Giurgiu, Gorj, Harghita, Mehedinți, Satu-Mare, Sălaj, Tulcea, Vaslui, Vilcea, Vrancea, s-au obținut succese în dezvoltarea teritorială armonioasă a țării.

III. Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale P.C.R. despre obiectivul fundamental și liniile directe ale dezvoltării economico-sociale a României din cîincinalul 1981—1985 și în perspectivă pînă în anul 1990

PERIOADA 1981—1990 constituie cel de-al doilea deceniu de fîurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, care pe baza transformărilor ce vor avea loc a fost denumit de Congresul al XII-lea al P.C.R. ca „deceniul științei, tehnologiei, calității și eficienței“.

Avînd în vedere că în perioada 1966—1980 și îndeosebi în deceniul 1970—1980 am înaintat foarte rapid, pe un front foarte larg, și țînînd seama de accentuarea crizei economice mondiale, la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia necesitatea ca în perioada actuală de dezvoltare „să luăm toate măsurile necesare pentru consolidarea marilor realizări, asigurarea unui nou echilibru și dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate, pentru înlăturarea unor contradicții și dereglări ce s-au produs și crearea condițiilor necesare înaîntării în continuare spre înaltele culmi ale civilizației comuniste“¹⁾.

Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit ca obiectiv fundamental pentru actualul cîincinal continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile de activitate, trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare.

Înfăptuirea obiectivului fundamental al celui de-al șaptelea cîincinal al dezvoltării planificate a României socialiste, ca de altfel a sarcinilor celui de-al doilea deceniu al etapei pe care o parcurgem, în noile condiții interne și internaționale create, este condiționată de realizarea următoarelor priorități :

1. Realizarea unui echilibru, a unei dezvoltări armonioase, proporționale a tuturor sectoarelor de activitate. Acest imperativ presupune, în etapa actuală, lărgirea mai puternică a bazei proprii de materii prime și energie în vederea sporirii gradului de asigurare a industriei prelucrătoare, a economiei naționale în general, din resursele interne ale țării. În același timp, este necesară dezvoltarea mai puternică a agriculturii, pentru realizarea unei concordanțe corespunzătoare între industrie și agricultură, pornind de la principiul că ambele sectoare de activitate sînt hotărîtoare pentru fîurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru ridicarea bunăstării generale a poporului. Aceasta înseamnă înfăptuirea sarcinilor noii revoluții agrare, care cuprinde atît baza tehnico-materială, organizarea producției, modernizarea și intensificarea ei, cit și activitatea socială generală de la sate. De asemenea, corespunzător noilor condiții este necesar să acționăm cu fermitate pentru dezvoltarea mai puternică a producției bunurilor de consum și a serviciilor pentru populație, asigurîndu-se un echilibru optim între producția de mijloace de producție și producția de bunuri de consum, pe de o parte, și între producția de bunuri de consum și necesitățile populației, determinate științific.

2. Trecerea pe primul plan a factorilor intensivi, calitativi de eficiență și competitivitate în dezvoltarea întregii economii na-

ționale presupune accentuarea procesului de dezvoltare a ramurilor de prelucrare avansată care valorifică la un nivel calitativ superior materiile prime, combustibilul și energia, încorporînd în fiecare produs muncă complexă, de înaltă calificare și tehnologie competitivă. În același timp, se va acționa în direcția reducerii la strictul necesar a ramurilor mari consumatoare de resurse energetice. Avînd în vedere acumularea unui puternic potențial tehnico-productiv problema fundamentală acum este de a utiliza cu maximum de raționalitate și eficiență economică fondurile fixe productive existente.

Pe fondul acestor premise și sporind rolul științei, al competenței profesionale și a răspunderii pentru munca depusă, prioritatea factorilor intensivi presupune reducerea mai puternică a costurilor de producție, și, în primul rînd, a cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii și sporirea rentabilității economice, realizarea unei eficiențe competitive în utilizarea tuturor resurselor antrenate în circuitul economic.

3. Așezarea întregii activități economico-sociale pe principiile autoconducerii și autogestunii, perfecționarea aplicării noului mecanism economic reprezintă, pentru etapa actuală, condiția esențială pentru ca mijloacele materiale și financiare de care dispun unitățile socialiste să fie utilizate cu maximum de eficiență.

4. Ridicarea nivelului învățămîntului și al pregătirii profesionale, perfecționarea continuă a cunoștințelor oamenilor muncii și dezvoltarea conștiinței socialiste constituie factori de importanță deosebită în creșterea rolului maselor populare în conducerea tuturor sectoarelor de activitate, în ridicarea calității muncii la nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a societății, permițînd utilizarea acestora la parametrii de eficiență și competitivitate pe care îi impune progresul tehnico-științific contemporan.

5. Înfăptuirea acestor obiective creează condițiile necesare pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului în conformitate cu programul de autoaprovizionare teritorială.

IV. Transformarea României socialiste într-o țară cu un nivel mediu de dezvoltare economică

CA urmare a programelor de dezvoltare a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale producției materiale, a repartizării raționale a forțelor de producție pe teritoriu și a preocupărilor pentru utilizarea cu eficiență maximă a tuturor resurselor materiale, financiare și umane, venitul național pe locuitor va ajunge la sfîrșitul actualului cîincinal la un nivel de 2 400—2 500 dolari, condiție esențială pentru trecerea României în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică.

Evoluția venitului național pe locuitor, de la circa 100 dolari în 1950, la 500—600 dolari în 1972, la peste 1 500 dolari în 1980 și la 2 400—2 500 dolari în 1985 evidențiază forța și capacitatea socialismului de a asigura progresul rapid al forțelor de producție.

Deși în prezent România se află la limita superioară a țărilor în curs de dezvoltare, totuși în aprecierea nivelului de dezvoltare trebuie să ținem seama și de alte elemente, ca de exemplu : dezvoltarea generală, echilibrată, a economiei naționale, a diferitelor ramuri și sectoare — industria, agricultura, transporturile — precum și dezvoltarea științei, învățămîntului și culturii. Țînînd seama și de acești factori, astăzi România a depășit în multe domenii caracteristicile unei țări în curs de dezvoltare.

Trecerea României la un nou nivel de dezvoltare economică necesită continuarea politicii de industrializare pe baza noilor criterii pe care le impun raționalitatea economică și tehnico-științifică, creșterea productivității muncii sociale și valorificarea superioară a resurselor naturale, reducerea costurilor de producție și, în primul rînd, a celor materiale. În același timp, transformările de ordin calitativ care se impun în structura tehnico-productivă a celor două ramuri de bază — industria și agricultura — ca și în celelalte ramuri ale producției materiale, funcționarea mecanismului economico-financiar bazat pe autoconducere și autogestune creează condițiile pentru obținerea unei eficiențe competitive în utilizarea întregului potențial material și uman. La orizontul anului 1990, ca urmare a dezvoltării susținute a economiei naționale, venitul național pe locuitor este prevăzut să depășească 3 500 dolari, ceea ce creează premisele reale asigurării națiunii române condiții tot mai bune de progres și prosperitate.

lector univ. dr. C.C. POPESCU

INTREBARI

1. Care sînt elementele fundamentale care definesc conținutul societății socialiste multilateral dezvoltate ?
2. Explicați principalele direcții de acțiune pentru fîurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.
3. Precizați obiectivul fundamental al actualului plan cîincinal.
4. Care sînt prioritățile economico-sociale ale actualei etape de fîurire a societății socialiste multilateral dezvoltate ?

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 16—18 decembrie 1982. Ed. politică, 1982. p. 13—14

PROCESE ȘI FENOMENE ACTUALE DIN ECONOMIA MONDIALĂ (XI)

Dezbateri inițiată de „Revista economică” cu sprijinul Secției de științe economice a Academiei de științe sociale și politice, Academiei „Ștefan Gheorghiu” și Institutului de economie mondială

Maria Popescu — Întrucât pînă acum ne-am referit la caracteristicile fenomenului inflaționist, la implicațiile și repercusiunile acestuia asupra condițiilor de viață ale maselor din statele capitaliste, astăzi vom încerca să vedem cum se reflectă dificultățile crizei în țările în curs de dezvoltare. Evidențiind interdependențele dintre economiile naționale, să analizăm modalitățile de manifestare a crizei în aceste țări, factorii exogeni și endogeni ai acesteia, să dezvoltăm tendințele țărilor industriale dezvoltate de a arunca povara crizei asupra țărilor în curs de dezvoltare, tendința celor bogați de a se îmbogăți pe spinarea celor săraci.

Tovarășul Andrei Vela, care de multă vreme studiază situația economică a țărilor în curs de dezvoltare, ne va prezenta o sinteză a aprecierilor sale referitoare la impactul crizei economice mondiale asupra evoluției economiilor aflate în plin proces de dezvoltare economică.

Dezechilibre și contradicții agravate de criza mondială

Andrei Vela — Doresc să prezint succint, în cadrul dezbaterii de azi, unele aspecte principale ale fenomenului de criză economică în țările în curs de dezvoltare. Îmi propun să mă refer la contextul internațional în care au apărut fenomenele de criză în țările în curs de dezvoltare, adică momentul istoric și la factorii cauzali ai crizei.

I. Momentul istoric în care criza economică devine relevantă și în țările în curs de dezvoltare se situează la mijlocul deceniului 1970—1980. Pînă atunci majoritatea țărilor Americii Latine, Asiei și Africii au cunoscut ritmuri de creștere înalte, au efectuat însemnate investiții destinate industrializării lor rapide și s-au afirmat mai pregnant în fluxul schimburilor economice internaționale.

Este de remarcă faptul că țările în curs de dezvoltare au intrat în circuitul economic internațional și au trecut la modernizarea forțelor de producție preluînd modelele industriale din țările avansate ale lumii, adaptîndu-le la posibilitățile lor, ale căror limite sînt determinate de lipsa de capital, slaba calificare a forței de muncă, absența experienței de conducere și organizare și numeroși alți factori negativi. În economia țărilor în curs de dezvoltare s-au suprapus structuri din cele mai diferite epoci. De aceea, așa cum arăta, recent, într-un interviu în „Revista economică” prof. I. Bлага, industria țărilor care încheie industrializarea în anii noștri se prezintă ca un veritabil muzeu al istoriei tehnicilor industriale folosite. Iar nivelul mediu al acestui aparat industrial se oprește aproximativ la nivelul anilor '60—'65.

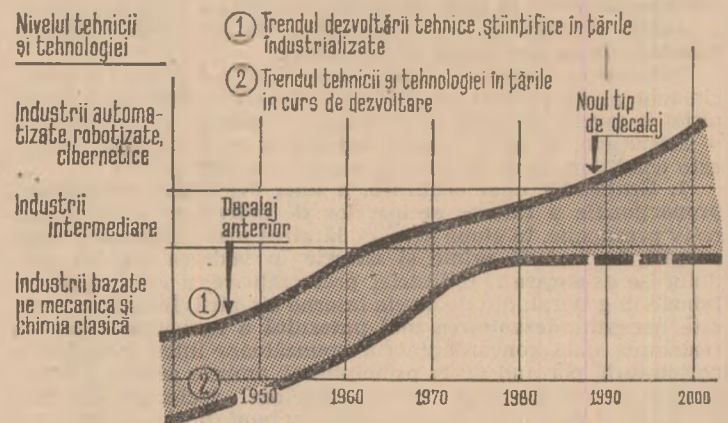
Așadar, țările în curs de dezvoltare au preluat o tehnică și o tehnologie într-un moment istoric cînd industriile vechi, clasice, din Occidentul capitalist dădeau primele semne de epuizare și apăreau ramuri noi, de vîrf, care impun o transformare radicală în întregul proces de producție, sub presiunea cuceririlor științei și tehnologiei celei mai avansate. Efectul dezvoltării tirzii (late development effects), care conține o serie de elemente pozitive întrucît a permis să se sară peste unele etape ale creșterii economice, manifestă însă și o serie de dezavantaje grave. În primul rînd, cei intrați cu întîrziere în circuitul economic modern însușesc o structură de producție care este supusă procesului de învechire încă înainte de

de a fi fost valorificată pe deplin. În al doilea rînd, produsele realizate au un grad scăzut de competitivitate pe piața mondială. În al treilea rînd, și cel mai grav, odată cu o creștere economică rapidă și o aparentă modernizare a forțelor de producție, se pun bazele unui decalaj care se va manifesta tot mai puternic în viitor, ale unui **decalaj de tip nou** care deschide perspectiva ca țările în curs de dezvoltare să rămîină înapoiate în continuare; și pe termen îndelungat, față de țările industrial dezvoltate, din punct de vedere al structurii industriale și al nivelului științei și tehnologiei, așa cum reiese din graficul de mai jos.

În acest moment istoric, în care întreaga economie mondială este supusă unor puternice dezechilibre izvorîte din transformările pe care, sub presiunea revoluției științifice și tehnice, le cunosc procesul de producție, tehnica și tehnologia, țările în curs de dezvoltare suferă din cauza unui dublu efect, cel al creșterii lor rapide și cel al rămîinerii lor în urmă. Procesul de industrializare a acestor țări nici nu a fost încheiat cînd în lume apar forțe de producție cu randamente, eficiență și productivitate superioare, care impun în mod obligatoriu restructurări, uneori dramatice și deosebit de costisitoare, chiar pentru țările capitaliste avansate.

Acestea constituie contextul internațional și, totodată, unele din cauzele principale ale fenomenelor de criză din țările în curs de dezvoltare.

II. Factorii cauzali ai declanșării și manifestării crizei economice în țările în curs de dezvoltare sînt compleși și dificil

de definit. Cel mai adeseori sînt subliniați factorii exogeni: criza economică din țările capitaliste avansate, ceea ce constituie o explicație pertinentă, dar nu și suficientă.

1. Nu pot fi negate și nici nu trebuie subapreciate puternicele influențe pe care le exercită efectele negative ale crizei economice din țările capitaliste avansate asupra țărilor în curs de dezvoltare. Ele au un caracter devastator și destabilizează economiile cu structuri slabe, ridicînd în fața lor probleme care adîncesc sărăcia, mizeria și provoacă stagnarea creșterii, darea înapoi a economiei. Țările în curs de dezvoltare resimț dureros criza financiar-valutară din lumea capitalistă, inflația și exportul de inflație, dobînzile ridicate, creșterea prețurilor produselor industriale, costul ridicat al bunurilor de investiție, al licențelor și al know-how-ului, lupta blocurilor economice

pentru piețe de desfacere, concurența acerbă a monopolurilor, protecționismul vamal, reducerea fluxului de schimburi internaționale ale căror victime sînt în primul rînd ele.

Țările în curs de dezvoltare sînt supuse tuturor efectelor crizei de materii prime și a resurselor energetice, crizei de produse agroalimentare, fiind lovite în modul cel mai grav atît de prăbușirea prețurilor la unele produse pe care ele sînt nevoite să le exporte, cît și de creșterea prețului unor produse vitale, ca petrolul, pe care-l importă. Interdependența economică a lumii contemporane determină extinderea rapidă a focarelor de criză din unele țări asupra restului țărilor. Dar importanța factorilor declanșatori de criză, proveniți din exterior, nu trebuie, după părerea mea, absolutizată.

2. Criza economică în țările în curs de dezvoltare are la bază și o serie de factori endogeni, propriile dezechilibre și contradicții care nu sînt provocate, ci numai potențate de influențele crizei economice mondiale.

Este, în general, acceptată teza că însăși starea de subdezvoltare, ca o distorsiune în structura economică mondială, este o cauză de dezechilibre și de criză. De aici decurge că toate țările subdezvoltării sau ale dezvoltării insuficiente sau incomplete a unei economii să fie considerate factori cauzali ai crizei în aceste țări. Aceste țări se manifestă, printre altele, în penuria de resurse financiare și de cunoștințe tehnice și tehnologice, în abundența factorului uman neadaptat cerințelor creșterii economice moderne, în slaba calificare și lipsa de experiență industrială, organizare și conducere, în labilitatea sistemelor politice și a administrației de stat, în întirzirea sau încetarea cu care se operează reforme economico-sociale fundamentale ca, de exemplu, reforma agrară, bunăoară în multe țări sud-americane.

Experiența scurtă a epocii postbelice arată că pornind de la aceste țări ale insuficienței dezvoltării, economia unora din țările africane, asiatice sau latino-americane a cunoscut crize endemice, de lungă durată, așa cum a fost criza economică de 20 de ani a Argentinei, anumite fenomene de criză în derularea primelor cincinale ale Indiei, precum și criza permanentă a agriculturii din majoritatea țărilor lumii a treia.

Un element deloc neglijabil în crearea și menținerea dezechilibrelor și contradicțiilor care au dus, în cele din urmă, la crize economice sau social-politice, în unele din țările în curs de dezvoltare, îl constituie și erorile comise în elaborarea strategiei creșterii economice, în orientarea și modelarea dezvoltării economico-sociale. Voi da numai cîteva exemple, pe care literatura economică din țările respective le citează: gigantismul unor proiecte, aprecierea subiectivă a termenelor și priorităților etc. Aici trebuie să adăugăm și defectuoasa gestiune economică, centralismul excesiv și alte carențe de sistem adesea criticate chiar de țările în curs de dezvoltare.

3. Un loc important îl ocupă factorii cauzali interni care influențează nemijlocit procesul economic și mecanismele economiei naționale. Am în vedere, de exemplu, discrepanța dintre cerere și ofertă, adică hipertrofia cererii în condițiile unei slabe oferte de produse, inclusiv produse de primă necesitate. Ea este specifică pentru țările în curs de dezvoltare și determină o criză de subproducție, despre care profesorul T. Postolache a scris și a denumit-o criza țărilor cu cea mai slabă dezvoltare economică.

Fenomenul, pe care l-aș numi paradoxal, al rămîinerii în urmă a agriculturii, al neglijării sale în favoarea creșterii industriale, s-a manifestat în mod violent ca factor de dezechilibru în economia multor țări slab dezvoltate. Acesta a determinat în numeroase țări africane și sud-est asiatice o criză alimentară cronică, a răsturnat structurile agrare seculare și a împietat asupra creșterii economice generale a țărilor respective.

— În Brazilia, Mexic, Algeria și alte state, ca urmare a unei politici investiționale energice, în diferite perioade cuprinse între 1965 și 1978, a avut loc o creștere rapidă a unor sectoare industriale, ceea ce a dus la apariția unor noi ramuri industriale cu întreprinderi economice mari. Au fost atacate proiecte gigantice ca cel al valorificării zonei Amazoanelor din Brazilia. Toate acestea impuneau un volum uriaș de investiții. Menținerea ratei acumulării la un nivel ridicat pe o perioadă îndelungată, recurgerea la importuri masive pe bază de credit au dus însă în aceste țări la o scădere a capacității de absorbție a investițiilor, termenele de dare în funcțiune a obiectivelor industriale se târăgăuau; din această cauză au survenit cheltuieli suplimentare și importuri suplimentare neprevăzute, credite peste puterea economiei naționale.

— În același timp, în numeroase țări în curs de dezvoltare se manifestă carențe grave și după punerea în funcțiune a investițiilor: slaba lor eficiență face ca industriile create să nu

devină un stimul al dezvoltării economico-sociale, ci o povară; nu se realizează efectele inductive sperate a fi exercitate de noile unități create asupra ramurilor industriale din aval sau amonte; producția prevăzută nu se realizează și din nou se recurge la importuri pentru a acoperi golurile create din lipsa de produse pe care trebuiau să le livreze unitățile noi.

— Potrivit datelor furnizate de organismele de specialitate ale O.N.U., un important factor de dezechilibru economic îl constituie în numeroase țări în curs de dezvoltare greutățile care provin din lipsa de mijloace financiare, de valută care să acopere efortul economic depus, să asigure cheltuielile bugetare și rambursarea creditelor contractate în străinătate. Întrucît activitatea economică se desfășoară în condițiile unei creșteri extensive, bazată pe o structură de producție fragilă, se recurge la credite externe peste puterea de acoperire a țării. Astfel, economiile unor țări ca Brazilia, Chile, Mexic, Argentina, care au realizat salturi reale pe calca dezvoltării industriale și dispun chiar de o bază solidă de resurse proprii, au intrat totuși în cercul vicios creat de țările unei dezvoltări forțate: epuizarea capacității de absorbție a investițiilor, ineficiență și dezordine economică, comenzi interne neacoperite și împrumuturi externe pe care nu au posibilitatea să le ramburseze. Aceste țări au datorii externe de aproximativ 200 mld. dolari, deținînd o cotă importantă din datoria totală a țărilor în curs de dezvoltare de peste 620 mld. de dolari. Devenind insolubile, multe din aceste țări sînt în pragul falimentului economic.

— Fenomenul inflaționist în țările în curs de dezvoltare, pe lângă presiunile care provin din exterior, este puternic alimentat de propriile dezechilibre dintre cerere și ofertă, de insuficiența pieței interne, de o structură a producției neadecvată nevoilor reale ale populației, de costurile crescînde provocate de risipă și gestiunea economică haotică, de calitatea slabă a produselor.

— În sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, șomajul din țările în curs de dezvoltare. Acesta este un fenomen care în mod latent persistă din perioada anterioară exacerbarii crizei economice. El a însoțit economia țărilor în curs de dezvoltare chiar în epoca sa de avînt. În prezent este însă agravat de factori specifici interni, are un caracter cronic, determinat nu numai de un surplus de forță de muncă industrială care nu-și găsește ocupație sub impulsul unor situații conjuncturale, ci și de afluxul unor populații active din zonele rurale. aflux care crește exponențial, spre centrele de producție care însă nu pot satisface cererea de locuri de muncă oțicit de dinamică ar fi creșterea lor. Ritmul angajării de forță de muncă este mult inferior ritmului în care cresc orașele, într-un proces de urbanizare galopantă, și ritmului în care crește populația în unele zone ale lumii a treia. Datorită înapoierii și neglijării sale, agricultura a încetat să mai constituie un rezervor al ocupării forței de muncă.

Marian Chirilă — Aș vrea să încep prin a arăta care sînt, după opinia mea, cauzele și efectele crizei economice mondiale și cum se repercutează asupra țărilor în curs de dezvoltare.

În legătură cu blocarea creșterii în țările în curs de dezvoltare aș sublinia că ea se manifestă în primul rînd din cauza condițiilor internaționale prevalente care fac ca fenomenul subdezvoltării să fie nu numai întreținut, dar chiar și produs în zilele noastre dîndu-i-se noi dimensiuni. În al doilea rînd, criza este determinată de faptul că strategiile de dezvoltare, individuală sau pe ansamblu, fie nu au putut anihila efectele condițiilor economice internaționale pentru a obține decolarea creșterii economice independente, fie au ales, în multe cazuri, astfel de traiectorii, care, cel puțin momentan, nu permit străpungerea cercului vicios. Aș menționa că în ultimele două decenii, de cînd se afirmă fenomenul de dezvoltare independentă a mării majorități a lumii, în politicile de dezvoltare din aceste țări au fost considerate ca prevalente rolul ajutorului extern ori naostul comerț-dezvoltare, pentru a se ajunge abia în zilele noastre, și destul de timid, la considerarea adecvată a rolului efortului propriu.

A doua cauză este impactul crizei propriu-zise din țările dezvoltate. Avem de a face cu un veritabil **import de criză** care se realizează, în virtutea interdependențelor economice actuale, datorită vulnerabilității cronice a țărilor în curs de dezvoltare, sau ca rezultat al unor acțiuni deliberate de aruncare a poverilor crizei pe umerii acestor țări.

Este greu de măsurat ponderea fiecăruia dintre cei doi factori, dar este verificat că, în primul rînd, efectele crizei în țările dezvoltate au fost sensibil diminuate de acțiunile economice ale țărilor în curs de dezvoltare care au susținut cererea mondială în perioada 1974—1979, cu prețul îndatorării lor

exorbitante. Pentru a ilustra această idee relativ la adevărata putere de cumpărare, respectiv potențialul țărilor în curs de dezvoltare, calcule recente ale unor publicații occidentale arată că dacă țările în curs de dezvoltare ar fi creditate și acum la același nivel din trecut, ele ar putea contribui cu cel puțin 1 la sută pe an la învierea creșterii economice din țările dezvoltate. Totodată, este cunoscut faptul că țările dezvoltate nu au adoptat, din rațiuni politice și economice, poziții care să conducă la depășirea crizei prin eforturi echilibrat distribuite și vizează relansarea creșterii proprii prin transferul în exterior al poverilor, cu concursul dobinzilor exagerate, protecționismului, exportului de inflație etc. Rezultatele nu pot fi însă decât limitate și temporare deoarece astăzi, însuși stadiul forțelor de producție face ca folosirea instrumentelor imperialismului economic să se întoarcă împotriva promotorilor săi.

Aș face acum câteva remarci de ordin general, în legătură cu consecințele propriu-zise ale crizei asupra țărilor în curs de dezvoltare.

În primul rând, criza, după părerea mea, duce la accentuarea deosebirilor dintre țările în curs de dezvoltare. Diversele aserțiuni cu privire la cea de a patra lume, cuprinzând țările cele mai sărace, nu mi se par extravagante. Deși acest fenomen nu pune în cauză asimetriile generale care există la nivel mondial, el este real iar implicațiile sale generale, politice și economice, sînt încă greu de definit riguros.

În al doilea rând, actuala criză economică, împreună cu stagnarea dialogului economic internațional și continuarea politicii de recuperare neocolonialistă a țărilor în curs de dezvoltare fac tot mai incertă posibilitatea ca aceste țări să-și elaboreze alternative proprii pentru ieșirea din criză și dezvoltarea pe traiectorii de sine stătătoare. Reluînd o idee a lui Marx, aș spune că cele mai multe din aceste țări încă își caută traiectoria legilor naturale ale cursului lor înainte, a progresului

lor. Este vorba, în principal, de elaborarea unui tip nou de dezvoltare, propriu cerințelor acestor țări, după ce am asistat la falimentul concepțiilor burghezo-liberale care arătau că dinamismul economic al țărilor dezvoltate antrenează creșterea și în țările în curs de dezvoltare. Practic, în mult mai mare măsură s-au transmis criza și efectele ei decât creșterea economică susținută. Tipul de dezvoltare propriu acestor țări trebuie să vizeze utilizarea mai adecvată a resurselor, diversificarea structurilor economice naționale, încadrarea dinamică în diviziunea internațională a muncii, depășindu-se viziunile unor scenarii ca cel al Comisiei Brandt, care centrează reluarea creșterii în lume tot după viziuni de îmbunătățire a elementelor actualului sistem.

În al treilea rând, aș menționa celălalt aspect al problemei, respectiv consecințele crizei economice din țările în curs de dezvoltare asupra ansamblului dezvoltării economiei mondiale. Se poate afirma că este prima oară în istorie cînd prăpastia dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare pune în cauză reproducția la nivel internațional, deci și perspectivele progresului în general, în pofida expansiunii fără precedent a nivelului calitativ și a volumului forțelor de producție. Se atestă astfel că sistemul relațiilor inegale frînează sau chiar paralizează progresul și nu este compatibil cu cerința făuririi unei diviziuni a muncii mai echitabile. Anumite opinii din Occident afirmă că orice relansare a creșterii economice în țările dezvoltate cu mijloacele la îndemînă actualmente nu ar fi în interesul lor propriu și nici în interesul general, pentru că ar amîna rezolvarea problemelor majore ce țin de perfecționarea aparatului de producție național și comprimarea decalajelor existente în lume. Este, în fond, o recunoaștere a faptului că în economia mondială s-a ajuns la o scadență, că nu se mai poate amîna la infinit atacarea frontală a problemelor de fond care condiționează progresul societății, mersul ei înainte.

Minerurile neferoase

(Urmare din pag. 3)

ponenți utili au scăzut cu 10—15%, la instalațiile de preparare în funcțiune randamentele de extracție a metalelor de bază au rămas neschimbate, iar în multe cazuri s-au înregistrat și creșteri. Dintre tehnologiile elaborate în acest sens putem aminti cele care vizează decuparea concentratelor plumb-cuproase, obținindu-se concentrate de cupru și de plumb selective de foarte bună calitate. Tehnologia este aplicată la Flotația centrală, la Băiuț, aducînd un spor de producție anuală de circa 12 mil. lei. De asemenea, prin dezincarea concentratelor cuproase de la Leșu Ursului se obține un produs de calitate superioară, iar prin valorificarea zincului obținut sporurile de producție se cifrează anual la aproape 10 mil. lei.

În prezent, sînt în curs, cercetări pentru valorificarea complexă a minerurilor cu conținut de elemente însoțitoare rare și disperse de la Jolotca, Mraconia și altele. Avînd în vedere importanțele cantități de metal imobilizate în sterile, zguri, prafuri volatile au fost finalizate și aplicate în producție cercetări care au permis redarea în circuitul economic a acestora. Astfel, la Flotația centrală se extrage cuprul din zgurile metalurgice, prafurile volatile sînt prelucrate la Săsar valorificînd cuprul, plumbul și zincul. Este în curs de realizare instalația industrială de recuperare a metalelor prețioase din sterilul instalațiilor de preparare în iazuri.

Ridicarea eficienței

O ALTĂ preocupare majoră a cercetătorilor o constituie **reducerea consumurilor de materiale, energie, combustibil și înlocuirea materialelor deficitare**, atît prin teme de cercetare care au avut ca scop acest obiectiv, cît și prin realizarea altor teme de cercetare în acest context. Tehnologiile miniere elaborate au avut ca scop și reducerea consumurilor materiale sau înlocuirea materialelor deficitare la lucrări de susținere. Astfel, economiile de lemn în urma aplicării înlocuitorilor se cifrează la 3—6 m³/1 000 t minereu extras. De asemenea, tehnologiile de măcinare autogenă a minerurilor, pe lângă creșterea capacităților de prelucrare, au dus la economisirea a 0,3 kg de metal și reducerea consumului de energie cu 2 kWh pe tona de minereu prelucrat. La fel, pe baza unei tehnologii originale elaborate, anual se realizează peste 30 t piese din materiale anticorozive și antiabrazive care pe lângă mărirea duranței utilajelor contribuie la reducerea consumului de oțel cu peste 200 t, în valoare de circa 4 mil. lei.

Avînd în vedere necesitatea înlocuirii reactivilor de flotație din import s-au intensificat acțiunile de sintetizare, experimentare, omologare și promovarea în preparare a reactivilor indigeni, contribuînd astfel la reducerea cheltuielilor pe devize libere în valoare de peste 500 mii de dolari.

Aplicarea măsurilor de reducere a consumurilor specifice de energie și combustibil la unitățile miniere și de

preparare, care furnizează obiectul unei teme prioritare pentru activitatea institutului, cu aplicabilitate imediată și la îndemînă unităților, a condus la economii de energie electrică de circa 3148 MWh/an și 624 t cc/an. În cadrul aceluiași acțiuni au fost stabilite măsuri care se află în fază de cercetare sau proiectare pentru asimilarea de utilaje și instalații mai perfecționate din punct de vedere al consumului de energie și combustibil sau măsuri pentru care urmează a se realiza investiții de amploare ori modernizări sau reutilări, pentru punerea în exploatare a noi surse de energie.

În lumina sarcinilor și orientărilor stabilite la Confătuirea de lucru cu specialiștii din industria minieră și geologie, cercetătorii și specialiștii din institutul nostru și-au intensificat și mai mult activitatea în vederea rezolvării mai operative a temelor înscrise în programele de activitate, privitor la lărgirea bazei de materii prime și energetice. Concret, se va acționa mai hotărît pentru elaborarea de noi sisteme de deschidere și pregătire cu utilaje de mare productivitate pentru zăcămintele de la Baia Sprie-est, Șuior (în adîncime), Roata, Rodna, Baia Borșa, Herja, valorificarea minerurilor sărace prin tehnologii combinate (preconcentrare-flotare-prelucrare chimică), realizarea de concentrate miniere complexe, de noi reactivi de materii prime indigene etc. Prin aplicarea în producție a tehnologiilor preconizate în studiile și cercetările efectuate de institutul nostru în colaborare cu specialiști din exploatare, în acest an se va realiza un spor de producție de peste 180 milioane lei, atragerea în circuitul economic a unui volum de circa 20 milioane tone mineruri neferoase, precum și recuperarea metalelor din peste 30 000 tone materiale refolosibile.

Construcțiile de mașini în economia națională a Bulgariei

ÎN BULGARIA ANTEBELICĂ, în domeniul construcțiilor de mașini și al prelucrării metalelor existau doar câteva zeci de întreprinderi semimeșteșugărești, concentrate în marile orașe. Ramura respectivă, care constituie astăzi pivotul industriei socialiste a Bulgariei, participa cu numai 2,4% la producția globală a țării.

În ultimele decenii, în contextul general al industrializării socialiste, rapide a țării s-a acordat o atenție specială construcțiilor de mașini, ca bază a reutilării tehnice a întregii economii naționale; ca urmare, industria constructoare de mașini și-a dublat volumul producției la fiecare cinci ani. Concomitent, construcțiile de mașini au cunoscut o continuă înnoire și perfecționare a producției. Dacă la început se fabricau cu precădere cazane cu aburi, picamere, concasoare de piatră, betoniere, mașini de prelucrare a lemnului, pompe auto, ventilatoare și electromotoare, în prezent se produc mașini complexe cu dispozitive automate și cu comandă program, computere și alte tipuri de mașini și utilaje. În ultimii ani s-a acordat o atenție deosebită producției de mașini-unelte așchietoare cu comandă program, de linii tehnologice automate pentru prelucrare mecanică, de elemente și sisteme hidraulice și pneumatice, instalații complexe pentru depozite (inclusiv cele dirijate cu ajutorul calculatoarelor), roboți utilizați în operațiile de presat și sudat, la liniile tehnologice de vopsit etc. S-a accelerat considerabil și dezvoltarea construcțiilor de mașini grele, precum și a unor subramuri și producții având o importanță hotărâtoare pentru reutilizarea tehnică a economiei naționale și pentru extinderea exportului de produse ale industriei construcțiilor de mașini. Totodată, au fost aplicate o serie de măsuri menite să înlăture unele neconcordanțe și disproporții între diferitele subramuri ale construcțiilor de mașini. În fine, are loc un proces neîntrerupt de modernizare și reconstrucție a întreprinderilor și uzinelor constructoare de mașini, în scopul menținerii unui nivel tehnic ridicat al producției și asigurării competitivității produselor. Pe planul colaborării externe Bulgaria participă la peste 50 de acorduri internaționale de specializare și cooperare în domeniul construcțiilor de mașini, în multe dintre ele în calitate de coordonator.

În consecință, într-o perioadă scurtă construcțiile de mașini s-au transformat în cea mai importantă ramură a industriei (deținând circa 30% din volumul total al producției acesteia), ea contribuind cu circa 10—12% la formarea venitului național al țării.

După cum s-a subliniat la Congresul al XII-lea al P.C. Bulgar, intensificarea economiei naționale trebuie să devină principala cale de dezvoltare a forțelor de producție, iar pe această bază să se obțină ridicarea continuă a eficienței și calității producției sociale; pentru aceasta este necesar ca dezvoltarea intensivă să cuprindă toate cele trei elemente ale procesului de producție — mijloacele de muncă, obiectele muncii și munca vie — și să se bazeze pe introducerea rapidă a realizărilor contemporane ale progresului tehnico-științific.

Este evident că una din premisele necesare pentru trecerea la intensificarea generală este reutilizarea tehnică a economiei naționale pe baza robotizării, a automatizării complexe. Ca atare, în al optulea cincinal construcțiile de mașini trebuie să asigure reutilarea propriei baze tehnico-materiale și a bazei celorlalte ramuri ale economiei naționale cu mașini automatizate, linii automate, sisteme de mașini și secții automatizate, având o înaltă productivitate. Din această cauză, și în cincinalul actual construcțiile de mașini vor înregistra un ritm considerabil mai ridicat decât industria în ansamblu. Totodată, sînt necesare și se prevăd modificări calitative, care să contribuie la creșterea eficienței nu numai în cadrul ramurii înseși, ci și pe întreaga economie națională. Prima și cea mai importantă sarcină care stă în fața construcțiilor de mașini în următorii ani este îmbunătățirea structurii interne a ramurii în scopul creșterii eficienței producției prin ridicarea valorii de întrebuintare a mașinilor și utilajelor fabricate, astfel încît să se apropie în această privință de țările cele mai dezvoltate.

O altă sarcină importantă constă în realizarea unei dezvoltări armonioase și sincronizate a diferitelor sale sectoare, pentru a se obține o producție finită cît mai mare. În acest scop, în turnătorii se vor introduce rapid noi materiale și tehnologii,

care asigură o productivitate sporită a muncii, reducerea gabaritelor și îmbunătățirea calității pieselor turnate; o largă aplicare vor găsi de asemenea metodele mai precise de matrițare și forjare. Un alt sector al construcțiilor de mașini — producția de transmisii hidraulice, motoare, poduri rulante, echipament hidraulic pentru instalații de forță, subansamble de precizie pentru mașinile de prelucrare a metalelor, scule, echipament de sculărie — se va dezvolta îndeosebi pe baza unificării și standardizării. În felul acesta se va realiza atît o sporire a eficienței producției, cît și satisfacerea mai deplină a necesarului de asemenea produse.

În Bulgaria se dezvoltă astăzi rapid producția unor elemente deja asimilate ale automatizării complexe — sisteme de transport și depozite automatizate, mașini cu comandă program, sisteme pentru automatizarea muncii ingineresti și roboți apți a fi reușiți în sisteme automatizate complexe, care să echi-peze diverse linii de producție, secții și chiar uzine întregi. Pe această bază se prevede ca, încă în acest an, să intre în funcțiune primele uzine automatizate, cu un înalt grad de automatizare (între 60 și 80%), iar la sfîrșitul cincinalului să se introducă peste 2000 de mașini de înaltă productivitate cu comandă program, peste trei mii de roboți industriali, sisteme de mașini, sectoare și secții de producție automatizate. Se elaborează și o serie de sisteme pentru automatizarea conducerii în domeniul telecomunicațiilor, în comerț, în serviciile administrative și în sistemul informațional al țării.

Indicatori care caracterizează locul ocupat de construcțiile de mașini în economia R.P. Bulgaria, în perioada 1960—1980

Indicatorul	U.M.	1960	1965	1970	1975	1980
1. Indicatorii producției globale:						
a) industriei	%	100	174	293	450	602
b) construcțiilor de mașini	%	100	232	478	715	761
2. Ponderea construcțiilor de mașini în ansamblul producției industriale	%	12,4	16,5	20,2	24,8	29,0
3. Ponderea mașinilor și utilajelor în exportul Bulgariei	%	12,9	24,8	27,3	45,2	50,7

Concomitent, eforturile de dezvoltare vizează și producția de mașini grele, de bunuri de investiții, astfel ca la sfîrșitul cincinalului să fie încheiată construcția uzinelor de mașini grele de la Ruse, Pernik și Haskovo în vederea completării bazei tehnico-materiale a industriilor extractivă, energetică, metalurgică, chimică, cea a construcțiilor și alimentară. În paralel, urmează a fi dezvoltate și perfecționate subramurile „tradiționale” ale construcțiilor de mașini — producția de electrocare, bunuri tehnice de uz casnic, construcția de nave și de aparatură.

La sfîrșitul anului 1980, în structura valorică a producției construcțiilor de mașini, pe primul loc se situa producția de mașini de transport (cu 23,5% din total), urmată de industria electrotehnică (13,1%), producția de tehnică de calcul (12%), construcția de mașini grele (11,7%) ș.a.m.d.

ÎN CURSUL primilor doi ani din actualul cincinal, industria constructoare de mașini din Bulgaria a continuat să se dezvolte în ritmuri înalte și constante (7—9%), s-au redus cheltuielile de producție și a crescut rentabilitatea. Se îndeplinesc cu succes și cele cinci programe speciale: dezvoltarea automatizării în cel de-al optulea cincinal; sistemul automatizat de conducere pe ansamblul construcțiilor de mașini; realizarea unor sisteme automatizate pentru conducerea proceselor tehnologice; automatizarea muncii ingineresti și a producției în construcțiile de mașini.

Ca urmare se adîncește și se extinde aplicarea electronicii în diferite ramuri ale economiei naționale, s-au introdus o serie de roboți în procesele de producție și în produsele ramurii. S-au pregătit condițiile și premisele pentru dezvoltarea și promovarea accelerată a produselor bazate pe utilizarea micro-procesoarelor (destinate automatizării complexe a activității în alte ramuri).

Rezultatele obținute ilustrează faptul că ramura construcțiilor de mașini se transformă în principalul factor de intensificare a economiei naționale a Bulgariei, îndeosebi prin crearea și introducerea mijloacelor de automatizare complexă a proceselor de producție.

Todor KINCEV
„Ikonomiceski život”

IN ANUL 1982 piața internațională a cerealelor s-a caracterizat printr-o activitate tranzacțională moderată, determinată de reducerea accentuată a prețurilor, atât la grâu, cât și la porumb. Această evoluție a avut loc pe fondul unor disponibilități mondiale record, corelate cu un anumit recul al cererii de import. Nivelul încă ridicat a dobânzilor pe piețele monetare occidentale și al costurilor de stocare în țările importatoare, precum și dificultățile de creditare create de recesiunea economică mondială au frânat comercializarea cerealelor, în ciuda prețurilor relativ atractive ale acestora.

Producția mondială de grâu s-a situat la nivelul record de 448 milioane tone, cu recolte sporite în principalele țări producătoare. În S.U.A., deși suprafețele afectate acestei culturi s-au redus cu 15 la sută față de sezonul anterior, recolta totală de grâu a sporit cu peste 10 mil. t, prin randamente mai mari.

Aceeași situație a avut loc în Canada, unde suprafețele însămânțate cu grâu (în special grâu dur) s-au redus, dar producția totală a sporit cu peste 5 milioane tone față de sezonul anterior; Piața comună a realizat un nivel record

al producției, de 52 milioane tone. Consumul mondial de grâu a marcat o creștere lentă, astfel încât balanța mondială producție/consum a prezentat un excedent de circa 7 milioane tone, după ce în sezonul 1980—1981 fusese deficitară cu 4 milioane tone. Importul de grâu s-a majorat ușor în sezonul 1981—1982, în special ca urmare a unei cereri sporite din partea țărilor în curs de dezvoltare; dintre țările asiatice, India și Bangladesh și-au majorat achizițiile de pe piața externă pentru a compensa reducerea propriilor recolte; Turcia și-a majorat importul, devenind pentru prima oară net importatoare de grâu; a sporit, totodată, importul țărilor din Orientul Apropiat — îndeosebi al țărilor producătoare de petrol.

Ca și în cazul grâului, producția mondială de cereale furajere a înregistrat în sezonul 1981—1982 un nivel record, de circa 766 milioane tone. În S.U.A. fermierii nu au răspuns pe deplin programului guvernamental de reducere cu 10 la sută a suprafețelor cultivate cu cereale furajere și, ca urmare, în locul unei reduceri scontate a producției (care

Tendințe pe piața internațională a cerealelor

ar fi stimulat prețurile pe piața internațională) s-a obținut un spor de peste 50 milioane tone. Canada și țările vest-europene au înregistrat, de asemenea, majorări ale producției, care au compensat scăderile înregistrate în alte țări mari producătoare (Argentina etc.).

Consumul mondial de cereale furajere a marcat o creștere lentă, într-un ritm ce a fost depășit de ritmul de creștere a producției, astfel încât la finele sezonului 1981—1982 stocurile mondiale au înregistrat o creștere de 30 milioane tone comparativ cu sezonul anterior, situându-se la nivelul de 114 milioane tone. În aceste condiții, după un deficit de 15 milioane tone, în sezonul 1981—1982 balanța mondială producție/consum a înregistrat un excedent de peste 33 milioane tone.

Comerțul internațional cu cereale furajere a înregistrat o tendință de scădere, în condițiile diminuării cererii din partea țărilor africane și a unor țări socialiste europene. S-au înregistrat cazuri de reducere a importurilor de cereale furajere — în special de porumb — odată cu utilizarea într-o mai mare măsură

a substituenților. Și unele țări din America Latină — Brazilia și Mexic — au renunțat în mare parte la import ca urmare a obținerii unor recolte sporite de porumb și sorg.

În anul 1983 piața internațională a cerealelor va fi în continuare dependentă de situația generală a economiei mondiale, fapt care se va reflecta și în raportul cerealelor față de produsele agricole. Astfel, potrivit opiniei cercurilor de specialitate, o eventuală revenire economică în S.U.A., care ar apare în interval de 6—8 luni și în țările vest-europene, ar putea să genereze o ușoară creștere a cererii pentru produse agricole, prețurile actuale relativ reduse ale cerealelor constituind un factor atractiv. Persistența recesiunii economice în majoritatea țărilor importatoare va avea o influență depresivă asupra comerțului internațional cu cereale, estimându-se un recul al acestuia de circa 7 milioane tone față de sezonul precedent.

Făcând aprecieri asupra pieței internaționale a grâului, firma americană „Economic Perspectives Inc.” indică pentru sezonul actual 1982—1983 un nivel al

schimburilor internaționale ce nu va depăși 10 milioane tone. Africa de Nord și Orientul Mijlociu vor constitui debușurile cu cea mai rapidă creștere a cererii de import.

Schimburile internaționale cu cereale furajere vor marca o scădere accentuată, sub impactul factorilor economici generali, care exercită presiuni în special asupra cererii de import a țărilor în curs de dezvoltare. Ca urmare, țările exportatoare vor încerca în continuare să stimuleze dezvoltarea exportului, făcând cît mai atractive condițiile de livrare a acestora.

În ceea ce privește evoluția prețurilor cerealelor în cursul anului 1983, sursele de specialitate opinează că, în condițiile în care principalele țări producătoare adoptă măsuri de restrângere a producției prin reducerea suprafețelor cultivate și de stimulare a exporturilor, prețurile, atât la grâu, cât și la porumb ar putea marca o tendință ascendentă, atenuată însă de creșterea lentă a consumului și de nivelul record al producției de semințe oleaginoase ce se utilizează în scopuri furajere.

Virginia CAMPEANU
Institutul de economie mondială

EVOLUȚII MONETARE

INTERVALUL 14 — 18 FEBRUARIE a marcat oprirea tendinței de deteriorare a poziției dolarului S.U.A. pe piața valutară internațională. Momentul a fost caracterizat de oscilații contradicțorii ale cursului dolarului față de principalele valute occidentale în condițiile incertitudinilor legate de evoluția dobânzilor la fondurile în dolari în viitorul apropiat. La începutul intervalului analizat, neconfirmarea speculațiilor privind iminența reducerii ratei scontului în S.U.A. de la 8,50 la 8% a condus la o ușoară consolidare a poziției dolarului pe piața valutară internațională. Ulterior, anunțarea obiectivelor de politică monetară pe anul 1983 de către președintele Sistemului Federal de Rezervă al S.U.A., obiective ce prevăd creșteri ale masei monetare peste cotele stabilite pentru 1982, a dat naștere unor interpretări diferite pe piața valutară internațională, opinia tot mai larg împărtășită fiind aceea că urmărirea lor va conduce la continuarea reducerii dobânzilor la fondurile în dolari.

Cursul lirei sterline față de dolar a fost influențat în principal de mișcarea actuală și de perspectivă a prețurilor internaționale la titel. La finele intervalului analizat, lira sterlină era cotate la 1,54 dolari comparativ cu 1,5475 dolari în ziua de referință. La nivelul întregului interval, lira sterlină a înregistrat o depreciere de circa 0,30 puncte procentuale față de dolar. Procentul de depreciere nu a fost mai pronunțat întrucât majoritatea observatorilor anticipau o reducere mai puternică a prețurilor la titelul din Marea Nordului decît cea de 3 dolari/orari anunțată oficial la finele săptămînii.

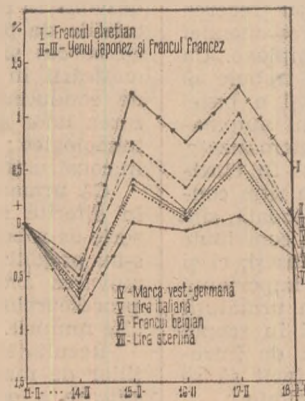
Poziția mărcii vest-germane s-a aflat în continuare sub influența aprecierilor legate de perspectiva acțiunilor generale din R.F. Germania de la 6 martie a.c., precum și a factorilor indicînd debutul unui proces de înviore a activității economice în această țară. La sfîrșitul săptămînii, cursul se situa la 2,4075 mărci/dolar, cu circa 0,16 puncte procentuale sub

nivelul din ziua de referință. Cursul francului elvețian față de dolar a cunoscut o apreciere cu 0,50 puncte procentuale la nivelul intervalului analizat, situându-se la 18 februarie a.c. la 2,00 franci/dolar. Procesul a fost motivat de funcția de valută de refugiu îndeplinită de francul elvețian în actualele condiții dificile din economia mondială. Publicarea datelor privind deteriorarea balanței comerciale a țării în luna ianuarie a.c. nu a afectat decît parțial și temporar poziția francului elvețian pe piața internațională.

Cursul francului francez față de dolar s-a situat la finele săptămînii analizate la 6,83 franci/dolar, cotă apropiată de cea atinsă în ziua de referință. Valuta franceză a fost în continuare supusă presiunilor „à la baisse” în cadrul S.M.E. (Banca Franței a continuat să intervină prin cumpărări de franci pe piața valutară, după ce numai în săptămîna încheiată la 10 februarie a.c. cheltuisese în acest scop circa 2,5 miliarde franci).

Dobânzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 11 și 18 februarie a.c.): eurodolari 9,4375% și 9,375%, euro-mărci vest-germane 5,75 și 5,8125%, eurofranci elvețieni 3,50% și 3,825%, eurolire sterline 11,125 și 11%.

Prețul aurului s-a menținut în tot cursul intervalului analizat la niveluri superioare celui de 500 dolari/uncie, atingînd în ziua de 15 februarie a.c. la fixingul de dimineață de la Londra 511,50 dolari/uncie, cea mai înaltă cotă atinsă în fixing de la 9 aprilie 1981. La finele săptămînii, la cel de al doilea fixing de la Londra prețul aurului s-a situat la 503,50 dolari/uncie, comparativ cu 504,50 la 11 februarie a.c.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 11—18 II 1983; bază: 11 II 1983

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

EXPRESII ALE PUTERNICEI UNITĂȚI A POPORULUI ÎN JURUL PARTIDULUI

(Urmare din pag. 7)

democratic al societății noastre, faptul că reprezentanții aleși direct de cetățenii din fiecare localitate dezbat și hotărăsc destinele patriei, înaintarea spre comunism, întărirea independenței și suveranității țării.

De o deosebită importanță este cuvântarea rostită cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu, analiză aprofundată, realistă a activității desfășurate, în special de consiliile populare, dar și un larg îndreptar pentru perfecționarea sub toate aspectele a muncii pe care o desfășoară acestea, de fapt întregul nostru popor, pentru îndeplinirea sarcinilor de viitor, a hotărârilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului.

Succesele pe care le-am dobândit sînt remarcabile în toate domeniile de activitate. În anii construcției socialiste producția industrială a crescut de 50 de ori, producția agricolă de 3,5 ori, venitul național de circa 15 ori, iar veniturile reale ale oamenilor muncii de la orașe și sate au sporit de 6,4 ori. Așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința președinților consiliilor populare „numai socialismul a descătușat uriașele energii creatoare ale poporului și a determinat, într-o perioadă istorică scurtă, transformarea puternică a patriei noastre într-o țară cu o industrie dezvoltată, cu o agricultură modernă în plin progres, a asigurat o puternică dezvoltare învățămîntului, științei și culturii, ridicarea nivelului de viață și de civilizație al întregului nostru popor”. Semnificativ este, sublinia în continuare secretarul general al partidului, că în primii doi ani ai actualului cincinal, cu toate condițiile grele determinate de criza economică mondială, deși într-un ritm mai lent, am continuat să ne dezvoltăm, să creăm condițiile necesare depășirii greutăților determinate de această criză și de unele lipsuri și contradicții din societatea noastră, să asigurăm împlinirea neabătută a planului cincinal.

Realizări deosebite se înregistrează în privința amplasării teritoriale a industriei și a altor activități economice, ceea ce a dus la o armonioasă dezvoltare economico-socială a întregului teritoriu, la asigurarea unor condiții mai bune de muncă și de viață pentru toți locuitorii țării. La aceasta o contribuție de cea mai mare însemnătate a avut reorganizarea și noua împărțire teritorială de la a cărei împlinire, la inițiativa secretarului general al partidului, se împlinesc anul acesta 15 ani. Formarea județelor în anul 1968 a creat condițiile pentru întărirea legăturilor directe între organele centrale și unitățile administrative — teritoriale de bază, a creat o configurație administrativă și economico-socială a țării, logică, echilibrată, deschizînd calea progresului și înfloririi tuturor zonelor sale. „Viața, realitățile, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința pe țară a președinților consiliilor populare, demonstrează cu putere justicea reorganizării teritoriale și formării județelor, care au asigurat dezvoltarea armonioasă a teritoriului, a tuturor zonelor patriei noastre, creînd condiții egale de muncă și viață pentru toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, constituînd un factor important în afirmarea principiilor socialiste de echitate și dreptate socială”.

Evidențiind pe larg sarcinile care stau în fața consiliilor populare, secretarul general al partidului sublinia că în centrul atenției lor trebuie să se afle îndeplinirea hotărârilor Conferinței Naționale, munca pentru realizarea programelor stabilite privind dezvoltarea în ritm mai intens a întregii activități, împlinirea neabătută a prevederilor planului pe anul 1983, al celui de al șaptelea plan cincinal. Trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, așa cum a stabilit Congresul al XII-lea al partidului, presupune să se acționeze cu toate forțele pentru realizarea unei noi calități a muncii și a vieții în toate domeniile. Indiscutabil, în acest context, consiliilor populare le revin răspunderi și sarcini deosebite și ele trebuie să-și întocmească programe de activitate în raport cu propriile probleme și condiții, să își analizeze cu maximă exigență munca pentru a asigura creșterea rolului lor în întreaga activitate economico-socială și politică-educativă.

După cum se știe în condițiile actuale problema energiei și a materiilor prime este fundamentală și tocmai în acest domeniu consiliile populare pot și trebuie să aibă o contribuție substanțială sporită. Fie că este vorba de punerea în valoare

a unor resurse proprii de energie — microhidrocentrale, biogaz, ape termale etc — și de materii prime, fie de economisirea acestora pe toate căile, de recuperarea și refolosirea unor resurse secundare sau piese și subansamble, consiliile populare sînt chemate să se afle în primele rînduri, să desfășoare o activitate practică neîntreruptă.

De asemenea, consiliile populare sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu trebuie să aibă un rol activ în buna organizare și desfășurare a întregii activități de creștere a producției agricole, deoarece programul de autoaprovizionare are la bază tocmai creșterea puternică a producției în fiecare unitate agricolă, în fiecare gospodărie țărănească. O atribuție de maximă responsabilitate a consiliilor populare este aceea de a veghea la buna utilizare și gospodărire a pămîntului, bogătie a întregii noastre națiuni. În condițiile în care suprafața arabilă ce revine pe un locuitor este în țara noastră de 0,45 ha este o cerință națională să facem totul pentru a asigura cultivarea fiecărui metru pătrat de pămînt, de a obține recolte cît mai mari.

Referindu-se în continuare la aplicarea principiului autoconducerii, la legătura indisolubilă în care acesta se află cu autogestiunea cu principiul ca fiecare comună, oraș, municipiu, să-și asigure autofinanțarea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat răspunderea nemijlocită a consiliilor populare pentru buna desfășurare a vieții în localitatea sau teritoriul respectiv, precum și a tuturor cetățenilor de a participa la realizarea autoconducerii, la activitatea de gospodărire și întreținere a localităților. „Este necesar, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca fiecare localitate să-și aibă bugete proprii de venituri și cheltuieli, să-și asigure mijloacele necesare dezvoltării economico-sociale, edilitare... Nu se poate vorbi de autoconducere așteptînd finanțarea diferitelor activități din bugetul de stat. Dimpotrivă, trebuie să ajungem, în scurt timp, acolo, încît fiecare localitate să participe la finanțarea unor activități mai generale, pe județe și pe întreaga țară”.

Sarcinile sporite care revin consiliilor populare în toate domeniile de activitate impun o deosebită preocupare pentru nivelul de pregătire profesională și politică a cadrelor, în general a calității tuturor celor care activează în cadrul consiliilor populare. Este o problemă căreia, în mod firesc, secretarul general al partidului i-a acordat un loc aparte în cuvîntarea sa, cerînd o schimbare a opticii în aprecierea cadrelor de la comune și orașe, în recrutarea și asigurarea pregătirii lor, o îmbunătățire generală și rapidă a activității consiliilor populare la nivelul exigențelor actuale.

Preocuparea activă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru perfecționarea întregii activități economice s-a vădit și în cuvîntarea rostită la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August” din Capitală, unde a fost din nou reafirmată necesitatea economisirii și valorificării superioare a resurselor epergetice și de materii prime, a ridicării calității produselor, a creșterii productivității și eficienței producției, cerința aplicării cu fermitate a principiilor noului mecanism economic.

Acordînd cuvenita prioritate muncii creatoare a poporului nostru, problemelor pe care le ridică dezvoltarea economiei noastre naționale, direcțiilor de acțiune pentru asigurarea mersului înainte, recentele cuvîntări ale secretarului general al partidului au acordat atenție și situației politice internaționale. A răsunat din nou, lucid, vibrant, glasul României socialiste, care prin reprezentantul său cel mai autorizat președintele Nicolae Ceaușescu, și-a reexprimat îngrijorarea pentru gravitatea situației internaționale, propunerile sale constructive pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte. În împrejurările actuale, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „este necesar mai mult ca oricînd, să se acționeze cu toată hotărîrea pentru a pune capăt politicii imperialiste, de forță și dictat, de menținere și reîmpărțire a zonelor de influență, de amestec în treburile altor state. Trebuie acționat cu toată fermitatea pentru așezarea relațiilor internaționale pe principiile egalității, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale respectării neabătute a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur calea dezvoltării economico-sociale, de a-și alege orînduirea pe care o dorește, fără nici un amestec din afară”.

Este un apel de un înalt umanism pe care președintele Nicolae Ceaușescu l-a adresat omenirii, în deplin consens cu idealurile de muncă pașnică ale poporului român, care, într-o atmosferă de puternic patriotism revoluționar, de intensă mobilizare a forțelor, de strînsă unitate în jurul partidului, a secretarului său general, face totul pentru îndeplinirea neabătută a Programului partidului, a hotărârilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale.

Revista ECONOMICĂ

Ediție de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 8 din 25 februarie 1983

- Expresii ale puternicei unități a poporului în jurul partidului (Nicoară Ionescu) 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Sporirea producției și valorificarea integrală a resurselor de mineruri neferoase (P. Ilie) 3
- Ridicarea continuă a calității produselor — coordonată majoră a eficienței (Bogdan Pădure) 4
- Rezerve de sporire a productivității muncii (Nicolae Blaga) 6
- Campania agricolă de primăvară. Reziuurile zootehnice — o resursă importantă și ieftină pentru agricultură (Agatha Popescu) 8
- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Rolul prețurilor în economisirea energiei și materiilor prime (Viorel Beju) 10
- Sarcini și competențe sporite în aprovizionarea teritorială a populației (Gheorghe Alfiri) 12

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

- Perfecționarea sistemului de indicatori — pirghie de stimulare a activității de cercetare (Sorin V. Stan) 14

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Programele speciale adoptate de Conferința Națională a P.C.R. — în acțiune! Recuperarea, recondiționarea, refolosirea pieselor și subansamblelor uzate. Organizarea unei activități indispensabile (C. Popa) 16

TEORII-IDEI

- Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu referitoare la proporția dintre industrie și agricultură în sistemul dezvoltării economico-sociale echilibrate (Constantin Enache) 18
- Aspecte teoretice ale funcționării optime a economiei socialiste (II) (Vasile Pilat) 20

- Școli ● curente ● economiști. Avuția națională — preocupare majoră a economiștilor români din secolul al XIX-lea (II) (Ivanciu-Nicolae Văleanu) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Dezvoltarea economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism (C. C. Popescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Procese și fenomene actuale din economia mondială (dezbateri) (XI) 26
- Construcțiile de mașini în economia națională a Bulgariei (Todor Kincev) 2
- Tendințe-conjuncturi 3
- Mondorama 3

ÎN SUPPLEMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate în unități economice

IN THIS ISSUE

- Expressions of the strong unity of the people around the party (Nicoară Ionescu) 1
- The role of price in saving energy and raw materials (Viorel Beju) 10
- Increased tasks and competences in the territorial self-supply for the population (Gheorghe Alfiri) 12
- The conception of the president Nicolae Ceaușescu concerning the proportion between industry and agriculture in the system of balanced economic and social development (Constantin Enache) 18
- Theoretical problems on the optimal functioning of the socialist economy (II) (Vasile Pilat) 20
- Schools ● trends ● economists. The national wealth — a major concern of the Romanian economists in the 19th century (II) (Ivanciu Nicolae-Văleanu) 22
- Current processes and phenomena in the world economy (XI) Debate. 26

DANS LE NUMÉRO

- Expressions d'une puissante unité du peuple autour du parti (Nicoară Ionescu) 1
- Le rôle du prix dans la conservation de l'énergie et des matières premières (Viorel Beju) 10
- Taches et compétences accrues dans l'autoapprovisionnement en territoire de la population (Gheorghe Alfiri) 12
- La conception du président Nicolae Ceaușescu sur la proportion entre l'industrie et l'agriculture dans le système du développement économique et social équilibré (Constantin Enache) 18
- Problèmes théoriques du fonctionnement optimal de l'économie socialiste (II) (Vasile Pilat) 20
- Ecoles ● courants ● économistes. La richesse de la nation — préoccupation majeure des économistes roumains du XIXe siècle (II) (Ivanciu Nicolae-Văleanu) 22
- Processus et phénomènes actuels dans l'économie mondiale (débat) (XI) 26

СОДЕРЖАНИЕ

- Выражения непоколебимого единства народа вокруг партии (Никоарэ Ионеску) 1
- Роль цены в сбережении энергии и сырья (Виорел Бэжу) 10
- Возросшие задания и компетенции в деле территориального самоснабжения населения (Георге Алфери) 12
- Концепция президента Николае Чаушеску относительно соотношения между промышленностью и сельским хозяйством в системе уравновешенного экономико-социального развития (Константин Энаке) 18
- Теоретические проблемы оптимального функционирования социалистической экономики (II) (Василе Пилат) 20
- Школы ● течения ● экономисты. Народное богатство — важный предмет интереса румынских экономистов XIX-го века (II) (Иванчиу Николае-Вăляну) 22
- Актуальные процессы и феномены в мировой экономике (В порядке обсуждения) (XI) 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică” pe anul 1983. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurăm continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București, Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

ne-am informat pentru dv.

CELE MAI DIVERSE CUMPĂRĂTURI LE PUTEȚI FACE CHIAR ÎN CARTIERUL DV!

Astăzi vă oferim adresele altor magazine specializate în desfacerea articolelor pentru copii și mame, a magazinelor generale, de galanterie, confecții și încălțăminte.

- Magazinul „MATERNA” din str. Băneasa, bloc 130
- Magazinul din Bd. Uverturii Bloc 13 (articole de galanterie)
- Magazinul din Șos. Pantelimon Bloc 52 (țesături din bumbac, lână și mătase)
- Magazinul din Șos. Pantelimon Bloc 9A (covoare, articole decorative pentru locuințe).
- Magazinul general „FAVORIT” din str. Drumul Taberei Complex comercial 4)
- Magazinul din str. Drumul Taberei Bloc C 16 (confecții și încălțăminte pentru bărbați și femei)
- Magazinul din str. Drumul Taberei Bloc C 1 (articole de galanterie pentru femei)
- Magazinul din str. Drumul Taberei Bloc C 8 (articole de galanterie, mercerie, parfumerie).

Un sortiment variat de mărfuri de bună calitate vă stă la dispoziție în fiecare din aceste unități.

MĂRTIȘOR '83

simbol al primăverii

prilej tradițional
de a oferi cadouri